

DOZVOLJENE VANREDNE REVIZIJE

- **NEPODUDARNOST SA SHVATANJEM REVIZIJSKOG SUDA**

NASLJEDNO PRAVO

1. Odgovornost nasljednika za dugove ostavitelja; teret dokaza

Član 143. Zakona o nasljeđivanju F BiH

Član 123. i čl.126. Zakona o parničnom postupku F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH; broj 25 0 P 055915 23 Rev od 04.06.2024. godine

Pitanje:

Iz podneska revizije se može zaključiti da tužitelj postavlja pravno pitanje na kojoj je od stranaka teret dokazivanja činjenica kolika je vrijednost naslijeđene imovine.

Iz obrazloženja:

...“Osnovano se revizijom tužitelja ukazuje da je po pitanju preraspodjele pravila o teretu dokazivanja Vrhovni sud Federacije BiH naknadno zauzeo stav koji je drugačiji od onog u odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i da se odluka drugostepenog suda zasniva na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem. Na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH dana 23.05.2022. godine zauzet je i usvojen pravni stav da je na tuženim nasljednicima teret dokazivanja činjenice kolika je visina vrijednosti naslijeđene imovine pozivom na odredbu člana 123. i 126. Zakona o parničnom postupku i član 143. Zakona o nasljeđivanju. Ovaj pravni stav je primijenjen u odluci ovog suda broj 58 0 P 160661 22 Rev od 23.05.2022. godine. Uzimajući u obzir pravni stav ovog suda po kome se postupa u predmetima iste vrste i da je teret dokazivanja činjenica kojima se sprječava nastanak prava na tuženoj stranci, tuženi nisu predloženim i izvedenim dokazima dokazali da je vrijednost naslijeđene imovine manja od visine duga njihovog prednika, dok je tužitelj na osnovu nalaza vještaka ekonomske struke dokazao visinu tuženog zahtjeva, valjalo je vanrednu reviziju tužitelja usvojiti, pobijanu presudu preinačiti na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP ...“

[Baza sudske prakse](#)

OBLIGACIONO PRAVO

1. **Kasko osiguranje** - Primjena člana 143. stav 2. i člana 918. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 58 0 P 216551 24 Rev od 06.06.2024. godine

Pitanja:

1. *Tumačenje i domašaj odredbe člana 918. Zakona o obligacionim odnosima, odnosno da li u smislu te odredbe je ništava odredba uslova za osiguranje automobilske kasko (koji čini sastavni dio ugovora o osiguranju), koja predviđa gubitak prava na naknadu iz osiguranja ako se saobraćajna nezgoda nakon koje oštećeno vozilo nije u voznom stanju, ne prijavi policiji neposredno nakon nastanka nezgode?*
2. *U kojoj mjeri su uslovi osiguranja osiguravajućih društava podložni ocjeni suda u pogledu primjene odredbe člana 143. Zakona o obligacionim odnosima, a u svjetlu činjeničnog utvrđenja sudova da u konkretnom slučaju tužitelj gubi prava iz osiguranja, jer nakon nezgode u kojoj oštećeno vozilo nije bilo u voznom stanju, nezgodu nije prijavio policiji, iako je za dovođenje vozila u vozno stanje bilo dovoljno samo promijeniti jedan pneumatik/felgu? Konkretnije da li je odredba uslova osiguranja koja predviđa gubitak prava, ako nakon nezgode u kojoj oštećeno vozilo nije bilo u voznom stanju, osiguranik nezgodu nije prijavio policiji, protivna samom cilju zaključenog ugovora, odnosno nepravilna ili pretjerano stroga prema osiguraniku, a pogotovo u svjetlu utvrđene činjenice da je za dovođenje vozila u vozno stanje bilo dovoljno samo promijeniti jedan pneumatik (gumu s felgom) “?”*

Kao razlog važnosti postavljenih pravnih pitanja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, revident nalazi u tome da je stav iz drugostepene odluke suprotan sudskoj praksi Vrhovnog suda Federacije BiH, odlukama tog suda broj 070-0-Rev-08-001332 od 17.12.2009. godine i broj 17 0 Ps 042499 15 Rev od 24.7.2018. godine.

Iz obrazloženja:

...Odredbom člana 6. tačka 24. Uslova za osiguranje automobilske kasko propisano je da Croatia ne naknađuje štete koje nisu prijavljene policiji neposredno nakon saznanja o štetnom događaju, a odnose se, između ostalih, na ostvareni rizik saobraćajne nezgode nakon koje vozilo nije u voznom stanju.

Prema pravnom shvatanju ovog suda, u konkretnom slučaju, za gubitak prava iz osiguranja nije dovoljna činjenica da vozilo u trenutku saobraćajne nezgode nije bilo u voznom stanju i da nezgoda nije prijavljena policiji.

Ovaj sud je ocijenio odredbu člana 6. tačka 24. Uslova o osiguranju protivnom samoj svrsi zaključenog ugovora o osiguranju i dobrim poslovnim običajima. Primjena takve odredbe bila bi u suprotnosti s načelom savjesnosti i poštenja iz člana 12. ZOO, koje je jedno od osnovnih načela obaveznog prava, a sud može po članu 143. stav 2. ZOO odbiti primjenu pojedinih odredaba općih uslova koje su u odnosu na drugu stranu nepravilne i pretjerano stroge. Naime, uzrok predmetne saobraćajne nezgode bilo je pomicanje vozila u desno s ciljem izbjegavanja kontakta sa vozilom koje ga je preticalo, udar u ivičnjak i oštećenje desnog pneumatika, zbog čega vozilo nije bilo moguće pokrenuti. Izmjenom gume i felge vozač se, ne obavijestivši policiju, doveo do Ljubuškog i prijavio osigurani slučaj. Ugovaratelj osiguranja je na taj način postupao sa pažnjom prosječnog čovjeka jer je ocijenio da vozilo može pokrenuti bez intervencije vučne službe ili odgovarajućeg servisa, usljed čega nije bilo neophodno da obavijesti policiju. U konkretnom slučaju ugovaratelj osiguranja nije izazvao osigurani slučaj namjerom ili prevarom, niti grubom nepažnjom član 929. stav 1. ZOO, u kojem slučaju bi pravo iz osiguranja izgubio.

Takođe, mogućnost nastajanja štete u slučaju nepostupanja po članu 9. tačka 56. Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja u BiH sami za sebe nisu dovoljni za gubitak prava iz osiguranja jer takva pravna posljedica ne proizilazi ni iz uslova tuženog, niti iz zakona.

Sporne odredbe uslova osiguranja u konkretnom slučaju su neprimjenjive i sa stanovišta odredaba članova 143. i 918. ZOO, jer bi u konkretnom slučaju za osiguranika bile nepravilne i pretjerano stroge, što je po ocjeni ovog suda svakako slučaj u predmetnoj pravnoj stvari, posebno zbog okolnosti pod kojim se dogodila saobraćajna nezgoda i načina na koji je vozač vozilo doveo u vozno stanje.

Kako pravni stav drugostepenog suda nije podudaran sa pravnim stavom revizijskog suda izraženim u odlukama ovog suda na koje se tužitelj poziva, to je ocijenjeno da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev, te su u reviziji naznačena materijalno-pravna pitanja važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njihovoj primjeni i to u smislu odredbe člana 237. stav 4. tačka 2. ZPP-a, pa je reviziju valjalo dopustiti, usvojiti i drugostepenu presudu preinačiti na način kao u stavu prvom izreke ove presude temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP-a.

Baza sudske prakse

Sentenca u predmetu 070-0-Rev-08-001332 od 17.12.2009. godine

2. Naknada nematerijalne štete; Privremeno umanjeње životne aktivnosti

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 587012 22 Rev od 11.10.2022. godine

Iz obrazloženja:

„...kako je u izjavljenoj reviziji iz stava 3. člana 237. ZPP tuženi određeno ukazao da je pravno shvatanje drugostepenog suda u suprotnosti sa zauzetim shvatanjem Vrhovnog suda F BiH, te je izložio razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, po ocjeni ovog suda ispunjeni su svi kumulativno određeni uslovi iz člana 237. stav 3., 4. i 5. ZPP za dopuštanje izuzetne revizije, kada revizija nije dopuštena prema odredbi iz stava 2. člana 237. ZPP...

... predmet spora u ovoj fazi revizijskog postupka je zahtjev trećetužiteljice za naknadu nematerijalne štete u vidu pretrpljenih duševnih bolova zbog privremenog umanjenja životne sposobnosti u periodu od tri mjeseca i procentu od 15 %.

Odredbom člana 200. Zakona o obligacionim odnosima¹ je propisano „Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, sud će, ako okolnosti konkretnog slučaja, a naročito njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu“.

Orijentacioni kriteriji Vrhovnog suda Federacije BiH od 21.01.2016. godine sadrže pravni stav da je ovaj oblik štete u pravilu trajnog karaktera, ali se novčana naknada može

¹ „Službeni list SFRJ” br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, „Službeni list RBiH” br. 2/92 i 13/94, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” br. 29/03 i 42/11

dosuditi i kad je umanjenje životne aktivnosti privremeno, ako je jačeg intenziteta i dužeg trajanja ili ako to posebne okolnosti to opravdavaju.

Iz presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 241/00 od 14.05.2001. godine slijedi da je taj sud zauzeo pravni stav da privremeno umanjenje životne aktivnosti ne predstavlja zakonsku osnovu sticanja prava na naknadu nematerijalne štete.

Takav pravni stav ovog suda prihvaćen je od strane Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i sadržan u Odluci broj: AP-1577/12 od 21. jula 2015. godine.

Prema opšteprihvaćenom stavu sudske prakse umanjenje životne aktivnosti, kao posebna osnova za naknadu štete zbog duševnih bolova, obuhvata sva ograničenja životnih aktivnosti oštećenog koje je ostvarivao ili bi ih po redovnom toku stvari u budućnosti sigurno ostvarivao. Pod ograničenjem se podrazumijeva i obavljanje aktivnosti uz povećane napore ili uz posebne uslove.

Taj oblik štete je trajnog karaktera, ali se novčana naknada može dosuditi i kad je umanjenje životne aktivnosti privremeno, ako je jače i dugotrajnije ili ako to posebne okolnosti opravdavaju.

U praksi je izražen i stav da je za priznavanje naknade za duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti potrebno i postojanje oštećenikove svijesti da je njegova životna aktivnost smanjena, tj. da postoje duševne boli zbog takve situacije.

Iznos pravične naknade za ovaj vid štete zavisi o prirodi i težini svih oštećenikovih trpljenja vezanih za taj oblik štete, pa nije dovoljno utvrditi samo postotak umanjenja životne aktivnosti, već se uzima u obzir stepen invaliditeta, jačina i trajanje posljedica, dob i zanimanje oštećenog, dakle o prirodi i težini svih oštećenikovih trpljenja vezanih za taj oblik štete.

Vještačenjem, koje se određuje radi utvrđivanja umanjenja životne aktivnosti, moraju se utvrditi sve posljedice zbog kojih je uobičajena (normalna) aktivnost oštećenog ograničena ili otežana, na koje okolnosti se treba izjasniti vještak uz obavezu da u nalazu opiše u čemu se sastoji umanjenje životnih aktivnosti.

Imajući u vidu sve naprijed rečeno, ovaj sud smatra da tužiteljica nije dokazala „posebne okolnosti” koje bi opravdale dosuđenje ove naknade. U prilog tome, ovaj sud je imao u vidu izjašnjenje vještaka A.K. koji je u svom nalazu naveo „da (saobraćajna nesreća) nije u vezi sa kasnijim suicidalnim ponašanjem tužiteljice”, pa se s tim u vezi proizvoljnim pokazuje obrazloženje prvostepenog suda, prihvaćeno od strane drugostepenog suda, da je saobraćajna nesreća „kod iste vjerovatno, kao okidač, mogla prouzrokovati promjene u psihičkom ponašanju”. Sem toga, u konkretnom slučaju se radilo o lakoj tjelesnoj povredi, kratkom trajanju umanjenja životne aktivnosti (3 mjeseca) i utvrđenom stepenu invalidnosti od 15% , što sve, po stavu ovog suda, ne opravdava dosuđenje posebne novčane naknade za ovaj vid štete koja je obuhvaćena dosuđenim naknadama za ostale vidove štete (pretrpljene fizičke bolove i strah)...“

[Nacrt odluke](#)

(Odluka US BIH AP-1577/12)

3. Naknada štete; Odgovornost imalaca motornih vozila i njihovih osiguravača za štetu prema trećim licima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 492056 22 Rev od 20.05.2022. godine

Pitanje:

„Pravilna i potpuna primjena člana 178. stav 4. ZOO, budući da je drugostepeni sud proizvoljno primijenio ovaj član zakona, a ne onako kako isti glasi, kada je odlučivao o statusu drugotužiteljice kao treće osobe, što će biti izloženo u nastavku revizije“

Iz obrazloženja:

„...Prvo pitanje zbog kojeg je podnesena revizija važno je za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni jer je odluka drugostepenog suda zasnovana na pravnom shvatanju koje nije podudarno sa pravnim shvatanjem iznesenim u odlukama ovog revizijskog suda pa stoga ovaj sud ocjenjuje da je revizija drugotužiteljice u ovoj pravnoj stvari dopuštena u odnosu na to pravno pitanje...

...Suprotno pravnom stavu drugostepenog suda, treća lica koja pretrpe štetu koja nastane u sudaru dva ili više motornih vozila, naknadu štete mogu tražiti od svakog imaooca motornih vozila pojedinačno ili svih imaooca solidarno, bez obzira na njihovu krivicu za štetni događaj (član 178. stav 4. ZOO). Dakle, odgovornost imalaca motornih vozila prosuđuje se po principu objektivne odgovornosti, što važi i u slučaju kada je zahtjev za naknadu štete usmjeren protiv osiguravajućeg društva.

Stoga se imaooci motornih vozila (ili njihov osiguranik) ne mogu u parnici po tužbi trećeg lica za naknadu štete braniti isticanjem prigovora da je za saobraćajnu nezgodu isključivo ili djelimično odgovoran drugi imalac motornog vozila (u konkretnom slučaju prvotužitelj-suprug drugotužiteljice). Imaoci motornih vozila se mogu osloboditi od odštetne odgovornosti prema trećim licima samo pod uslovima propisanim odredbama člana 177. stav 1.-3. ZOO, odnosno ukoliko dokažu da je do saobraćajne nezgode došlo djelovanjem više sile, a ne djelovanjem motornog vozila kao opasne stvari, odnosno da je do štete došlo isključivo radnjom oštećenog ili isključivom radnjom trećeg lica, a djelimično se moglo osloboditi odgovornosti ako dokaže da je oštećeno treće lice djelimično doprinijelo nastanku štete.

Pitanje srazmjere međusobne odgovornosti imala motornih vozila raspravlja se u regresnoj parnici i po pravilima o subjektivnoj odgovornosti za štetu.

U tom pravcu izjasnio se ovaj revizijski sud u svojim ranijim odlukama (npr. odluka broj 56 0 P 012963 09 Rev od 25.03.2010. godine, Bilten Vrhovnog suda F BiH broj 1/2010, sentenca 45)...“

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 56 0 P 012963 09 Rev)

4. Ugovor o zakupu poslovnih prostorija; Potraživanje poreza na dodanu vrijednost

Zakon o porezu na dodanu vrijednost („Službeni glasnik BiH“ broj 9/05, 35/05, 100/08, 33/17, 46/23 i 80/23)

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Ps 940874 24 Rev od 21.01.2025. godine

Pitanje:

„Da li tužitelj shodno materijalnom pravu ima pravo da mu se prizna potraživanje poreza na dodanu vrijednost, na ime naknade za korištenje poslovnog prostora“

Tužitelj navedeno pravno pitanje smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava iz razloga što postoje različite odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, a i zauzeti stav nižestepenih sudova je protivan zauzetom stavu ovog suda u presudi broj 43 0 P 201019 23 Rev od 16.06.2023. godine.

Iz obrazloženja:

„...Odredbom člana 12. stav 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost regulisano je: da je porezni obveznik svako lice koje samostalno obavlja poreznu djelatnost, dok je stavom 2 propisano da se pod djelatnošću podrazumijeva između ostalih i djelatnost pružaoaca usluga koja se vrši s ciljem ostvarivanja prihoda. Odredbom člana 3. stav 1. navedenog zakona je propisano da PDV se u skladu sa odredbama ovog zakona plaća na promet dobara i usluga, koje poreski obveznik u okviru obavljanja svojih djelatnosti izvrši na teritorij BiH uz naknadu.

Tužitelj kao jedinica lokalne samouprave u okviru svoje djelatnosti pruža usluge, u konkretnom izdaje u zakup poslovne prostorije uz naknadu, shodno odredbi člana 8. Zakona o porezu na dodanu vrijednost poreski je obveznik, odnosno obveznik plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

Identično pravno pitanje da li tužitelj shodno materijalnom pravu ima pravo da mu se prizna potraživanje poreza na dodanu vrijednost, na ime naknade za korištenje poslovnog prostora, u potpuno uporedivoj činjeničnoj i pravnoj situaciji kao u ovoj parnici, razmatrao je Vrhovni sud Federacije u predmetu broj 43 0 P 201019 23 Rev.

Prema izraženom pravnom stavu ovog suda u presudi broj 43 0 P 201019 23 Rev od 16.06.2023. godine, tužitelju pripada i PDV uz naknadu za upotrebu tuđe stvari od strane tuženog kod činjenice da općina ili grad, koji daju u zakup predmetni poslovni prostor imaju obavezu plaćanja PDV-a, poreski su obveznici u skladu sa Zakonom, a tuženi prilikom upotrebe tuđe stvari-predmetnog poslovnog prostora, kao i prilikom zakupa koristi tužiteljev poslovni prostor...”

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 43 0 P 201019 23 Rev)

5. Sticanje bez osnova; Vraćanje stečenog s obzirom na osnov koji je otpao; Vraćanje kamata

Član 214. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 51 0 P 185612 25 Rev od 03.04.2025. godine

Pitanje:

Kada se radi o vraćanju stečenog bez osnova u odnosu na osnov koji je postojao ali je naknadno otpao da li je sticatelj savjestan i da li s tim u vezi obaveza plaćanja kamata nastaje od dana kada je primljen novčani iznos ili od dana kada je tuženi pozvan da vrati primljene novčane iznose?

Iz obrazloženja:

„...Tužena se u reviziji poziva na pravni stav izražen u presudi Vrhovnog suda FBiH broj 51 0 P 168330 23 Rev od 19.03.2024. godine, koji glasi:

Prema odredbi čl. 214. ZOO kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata i to, ako je stjecatelj nesavjestan od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva. Tužitelj je svoju obavezu izvršio isplatom spornih iznosa tuženim dana 06.02.2018. godine i nižestepeni sudovi dosuđuju kamatu od navedenog dana kada su predmetna novčana sredstva zaplijenjena i prenesena sa računa tužitelja. Međutim, kako su tuženi bili savjesni s obzirom da su sredstva primili na temelju tada pravosnažne sudske presude, bili bi u obvezi platiti zatezne kamate samo od dana podnošenja zahtjeva za vraćanje primljenog. Dakle, obaveza plaćanja zateznih kamata u konkretnom slučaju nastaje od dana kada su tuženi pozvani da vrate primljene novčane iznose, odnosno od dana podnošenja tužbe sudu 27.12.2019. godine“.

Nižestepeni sudovi u konkretnom slučaju zauzimaju pravni stav da kamata na dosuđeni iznos teče od dana kada su navedena sredstva prenesena na račun prednika tužene, a to je 06.02.2018. godine, što je suprotno pravnom stavu ovog suda, izraženom u presudi ovog suda broj: 51 0 P 168330 23 Rev od 19.03.2024. godine.

Dakle, u konkretnom slučaju su ispunjeni su uslovi za dopustivost revizije u vezi prvog postavljeno pitanja, u skladu sa odredbom iz člana 237. st. 3. i 4. ZPP.

Kako su odluke nižestepenih sudova zasnovane na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, to je primjenom člana 250. stav 1. ZPP odlučeno je kao u stavu prvom izreke ove presude i zakonska zatezna kamata dosuđena od dana podnošenja tužbe, a to je 07.12.2022. godine...”

OBLIGACIONO PRAVO - OSIGURANJE

1. Osiguranje kredita; Smrt korisnika kredita

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 572865 24 Rev od 09.04.2024. godine

Pitanje:

„Da li zaključivanjem ugovora o osiguranju kredita nakon smrti korisnika kredita na strani davaoca kredita predstoji pravo na isticanje zahtjeva za isplatu dospjelih anuiteta kredita u odnosu na nasljednike ili za takav zahtjev predstoji obaveza isplate po davaocu kredita u čiju korist je vinkulirana polica osiguranja?“

Iz obrazloženja:

„...ovaj sud, ispitujući dozvoljenost revizije, je utvrdio da predmetna revizija ispunjava propisane kriterije dozvoljenosti, te je pobijanu presudu ispitao samo zbog navedenog drugog u reviziji postavljenog pitanja, izuzetnim postupanjem Vrhovnog suda Federacije u smislu odredbi člana 237. stav 3. ZPP, na način da se dopusti revizija što da bi bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima unatoč nedostatku visine vrijednosti predmeta spora, koja je takva da upućuje na nedozvoljenost revizije, pri čemu je izraženi stav pobijane presude drugostepenog suda suprotan pravnom stanovištu Vrhovnog suda sadržanom u njegovim odlukama broj: 51 0 P 070984 15 Rev od 13.09.2018. godine i 58 0 P 196855 23 Rev od 17.11.2023. godine.

Revizijski sud smatra da na strani nasljednika korisnika kredita za slučaj osiguranja kredita i vinkuliranja polise osiguranja u korist davaoca kredita nastupanjem osiguranog slučaja - smrti korisnika kredita nastaje primarna obaveza davaoca kredita da ostvarenje prava iz vinkulirane polise osiguranja ostvari u odnosu na davaoca osiguranja, a, supsidijarno, ukoliko u njegovom ostvarenju ne uspije, od nasljednika korisnika kredita, tako da se ne može tražiti ostvarenje supsidijarnog zahtjeva sve dok se ne iscrpi primarni zahtjev iz osnova vinkulirane police osiguranja...“

2. Aktivna legitimacija za potraživanje naknade iz osiguranja kod ugovora o osiguranju za tuđi račun

Član 905. stav 1. ZOO

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Ps 708990 22 Rev od 05.03.2024. godine

Pitanje:

„Da li ugovarač osiguranja ima aktivnu legitimaciju da vodi parnični postupak i naplati naknadu nastale štete bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kome ona pripada, uzimajući u obzir da su prava i vinkulirana u korist te osobe?“

Iz obrazloženja:

...Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi odlučivanje po reviziji, u pogledu prvog postavljenog pitanja, bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, jer pravno shvatanje drugostepenog suda nije podudarno sa već ranije zauzetim pravnim shvatanjima revizijskog suda o tom pitanju izraženim u predmetima

Vrhovnog suda F BiH broj 65 0 Ps 693089 22 Rev i 68 0 P 023989 17 Rev. U navedenim predmetima ovaj sud je zauzeo pravni stav da tužitelj koji nije osiguranik već samo ugovarač osiguranja ne može vršiti prava iz osiguranja čak i kada drži polis bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojoj ona pripadaju, pa nije aktivno legitimisan potraživati isplatu naknade iz osiguranja bez pristanka korisnika osiguranja (član 905. stav 1. ZOO).

Odredbom člana 905. stav 1. ZOO je propisano da u slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obaveza plaćanja premije i ostale obaveze iz ugovora o osiguranju dužan je izvršavati ugovarač osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, čak i kad drži policu, bez pristanka lica čiji je interes osiguran i kome ona pripadaju.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi da tužitelj nije bio osiguranik po polici osiguranja, već samo ugovarač osiguranja, pa stoga isti ne može vršiti prava iz osiguranja čak i kada drži policu bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojoj ona pripadaju. Kako je u konkretnom slučaju osiguranik Nova banka ad Banja Luka, tužitelju kao ugovaraču osiguranja ne pripada pravo zahtijevati naknadu štete od tuženog zbog nastupanja osiguranog slučaja bez pristanka osiguranika, a takvog pristanka u ovom slučaju nije bilo.

Na osnovu izloženog nižestepeni sudovi su pogrešnom primjenom materijalnog prava odbili prigovor tuženog o nepostojanju aktivne legitimacije tužitelja za podnošenje predmetne tužbe, pri čemu je bez uticaja na odlučivanje u ovoj pravnoj stvari okolnost da tužitelj nema neizmirenih obaveza prema osiguraniku, kao i da je tuženi tužitelju na ime nespornog dijela štete isplatio određeni novčani iznos.

Kako pravni stav drugostepenog suda o postojanju aktivne legitimacije tužitelja u ovoj pravnoj stvari nije u saglasnosti sa stavom koji je o tom pitanju izrazio revizijski sud, to je primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP reviziju valjalo usvojiti i odlučiti kao u stavu prvom ove revizijske odluke.

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 65 0 Ps 708990 22 Rev)

3. Obaveze ugovarača osiguranja/osiguranika

Član 143. stav 2., član 18. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 505531 19 Rev od 06.10.2020. godine

Pitanje:

U reviziji je navedeno da je odluka drugostepenog suda u ovom predmetu zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa shvatanjem revizijskog suda, a odnosi se na sljedeće pravno pitanje: „*da li osiguranik gubi pravo na naknadu iz osiguranja u slučajevima kada ne preda saobraćajnu dozvolu osiguravaču prilikom prijave osiguranog slučaja krađe, ako je to propisano uslovima osiguravača*“.

Iz obrazloženja:

„...Naime, shvatanje na kojem je zasnovana pobijana presuda nije podudarno sa shvatanjem revizijskog suda u vezi sa primjenom odredbe člana 143. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima (dalje: ZOO), u slučaju ugovorom predviđenog gubitka prava na isplatu naknade iz kasko osiguranja za slučaj krađe, zbog propuštanja ugovarača osiguranja da prezentira osiguravaču originalni primjerak saobraćajne dozvole, koje je zauzeto u presudama ovog suda, uključujući i presudu broj 65 0 Ps 039940 15 Rev od 10.5.2016. godine², na koju se poziva revident. Iz tog razloga je ovaj sud odlučio da predmetnu reviziju dopusti kao izuzetnu, primjenom odredbe člana 237. stav 2. i 4. ZPP.

O spornom pravnom pitanju koje se odnosi na gubitak prava iz osiguranja zbog neispunjenja odnosno nemogućnosti ispunjenja obaveze predočavanja potvrde o registraciji, ovaj revizijski sud je zauzeo svoj stav u većem broju predmeta, od kojih se na neke ukazuje i u reviziji tuženog.

Prema tom shvatanju, sporna odredba predmetnog ugovora nije protivna samom cilju zaključenog ugovora ili dobrim poslovnim običajima, zbog čega se ne radi o ništavoj odredbi ugovora, pa okolnost da su isprave, koje se ugovarač osiguranja obavezao dostaviti osiguravaču, otuđene zajedno sa vozilom, ne oslobađa ugovarača te obaveze, osim ako isti ne dokaže da je postupao sa pažnjom dobrog domaćina (član 18. stav 1. ZOO).

Shodno tome, utvrđena činjenica da je vozač zbog umora zaboravio dokumente u automobilu, što se može ocijeniti kao obična nepažnja, ne može biti od uticaja na drugačiju odluku suda u ovom slučaju.

Naime, radi se o potpuno jasnoj ugovornoj obavezi, čija je svrha zaštita osiguravača od eventualnih zloupotreba prava iz ugovora o osiguranju, koju je ugovarač osiguranja prihvatio zaključenjem ugovora. Kako je suprug tužiteljice, koji nije mogao spriječiti krađu vozila ali je mogao izbjeći otuđenje spornih isprava da ih nije ostavio u vozilu, mogao znati da u tom slučaju tužiteljica neće moći ispuniti obavezu koju je zaključenjem ugovora prihvatila, njegova se nepažnja ne može smatrati razlogom za odbijanje primjene te odredbe kao nepravilne ili pretjerano stroge prema tužiteljici.

Kako se, shodno iznesenom shvatanju revizijskog suda, odredba člana 143. stav 2. ZOO u ovom slučaju ne može primijeniti, proizlazi da zahtjev tužiteljice za isplatu osigurane svote nije osnovan, budući da je tužiteljica svoje pravo iz predmetnog ugovora o osiguranju, zbog nemogućnosti ispunjenja sporne obaveze izgubila.

OBLIGACIONO PRAVO - UPRAVLJANJE I ODRŽAVANJE ZAJEDNIČKIH DIJELOVA I UREĐAJA ZGRADA

1. Aktivna legitimacija upravitelja; Izvršavanje obaveza upravljanja i obaveza plaćanja naknade

² Odluka Ustavnog suda BiH, broj AP-5161/18 od 15.1.2020. godine

Odlukom Vrhovnog suda Federacije BiH u postupku rješavanja spornog pravnog pitanja broj 51 0 Mal 173569 21 Spp od 19.1.2022. godine usvojen je zahtjev Općinskog suda u Travniku za rješavanje spornih pravnih pitanja i izraženo *pravno shvatanje*:

- 1. svaki upravitelj, pa i prinudni je aktivno legitimisan da podnese tužbu protiv etažnih vlasnika za dug za održavanje zgrada i upravljanju zgradama iz člana 13. i 22. Zakona o održavanju zgrada, neovisno od iznosa sa kojim on kao pravni lice raspolaže,*
- 2. prinudni upravitelj nije dužan zaključiti posebne ugovore sa etažnim vlasnicima jer se uvodi u zgradu u kojoj etažni vlasnici nisu izabrali upravitelja zgrade po članu 23. Zakona o održavanju zgrada, iz čega proizilazi i obaveza plaćanja naknade za održavanje i upravljanje zgradom.*

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 51 0 Mal 175738 22 Rev od 06.06.2023. godine

Iz obrazloženja:

„...Za revizijski sud nije sporno da pravno pitanje u reviziji nije formulisano u formi pitanja, kao što nije sporno ni da revizijski sud nije dužan, niti ovlašten da sam kreira pravno pitanje odlučujući o izuzetnoj reviziji (član 237. stav 3. u vezi sa stavom 5. ZPP-). Međutim, imajući u vidu cjelokupan sadržaj revizije i istaknute konstatacije, može se razumjeti da revizija pokreće pravno pitanje obaveze plaćanja predmetne naknade privremenom upravitelju ukoliko nije izvršavao svoje obaveze održavanja zgrade i zauzimanja jedinstvenog stava o ovom pitanju jer se pobijana presuda ne zasniva na stavu Vrhovnog suda Federacije BiH izraženog u njegovoj odluci broj 51 0 Mal 173569 21 Spp od 19.1.2022. godine, primijenjenom u odluci istog suda broj 51 0 Mal 167673 22 Rev od 22.2.2022. godine.

Zbog toga je ovaj revizijski sud, imajući u vidu da pravni stav u pobijanoj odluci nije u saglasnosti sa pravnim stavovima izraženim u navedenim odlukama ovog suda, ocijenio da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima...

... kako obaveza tužene, kao etažnog vlasnika, na plaćanje naknade proizilazi iz zakona, osnovanost potraživanja te naknade od strane upravitelja/prinudnog upravitelja u sudskom postupku ne zavisi od činjenice da li je upravitelj/prinudni upravitelj izvršavao svoje obaveze propisane zakonom.

Eventualno nezadovoljstvo načinom na koji prinudni upravitelj upravlja zgradom ne oslobađa tuženu od obaveze plaćanja zajedničke naknade, već su etažni vlasnici ovlašteni razriješiti upravitelja odnosno, u slučaju prisilne uprave, odabrati upravitelja po svom izboru te zahtijevati eventualnu štetu koja je nastala njegovim nemarnim radnjama ili propuštanjima.

Pobijana odluka nije podudarna sa pomenutom odlukom Vrhovnog suda Federacije BiH broj 51 0 Mal 167673 22 Rev od 22.02.2022. godine, kojom je u istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, povodom revizije istog tužitelja, preinačena odluka Kantonalnog suda u Novom Travniku i usvojen tužbeni zahtjev tužitelja...“

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 51 0 Mal 181682 22 Rev)

BOSNA I HERCEGOVINA

(Odluka o spornom pravnom pitanju 51 0 Mal 173569 21 Spp)

Istovjetan stav zauzet je i u predmetima:

51 0 Mal 172562 22 Rev, 51 0 Mal 177246 22 Rev, 51 0 Mal 168902 22 Rev, 51 0 Mal 181682 22 Rev, 51 0 Mal 168900 22 Rev, 51 0 Mal 173545 22 Rev, 51 0 Mal 187145 23 Rev, 51 0 Mal 181674 22 Rev

OBLIGACIONO PRAVO - STEČAJ

1. Solidarna odgovornost Federacije za obaveze privrednog društva

Zakon o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 52/14, 36/18, 54/19, 48/21 i 94/23)

Presude Vrhovnog suda FBiH, broj 65 0 P 643696 24 Rev i 65 0 P 757591 24 Rev

Pitanje:

„Da li se može zasnovati solidarna odgovornost Federacije BiH za obaveze privrednog društva koje se bavi proizvodnjom i prometom naoružanja i vojne opreme u periodu u kojem je isto u postupku finansijske konsolidacije po osnovu posebnog Zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u Federaciji BiH?“

Iz obrazloženja:

O pravnom pitanju postavljenom u reviziji pravno shvatanje izrazio je Vrhovni sud Federacije BiH u svojoj odluci broj 65 0 P 730796 23 Rev od 8.2.2024.godine kao i pravnom shvaćanju sa sjednice Građanskog odjeljenja od 16.10.2024.godine koje glasi:

„Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o provođenju postupka finansijske konsolidacije nad privrednim društvom ne može se poistovjetiti sa uskraćivanjem davanja saglasnosti nadležnog ministarstva za otvaranje stečajnog postupka, pa se s toga na odredbi člana 5. Zakona o stečajnom postupku ne može ni zasnovati solidarna odgovornost Federacije Bosne i Hercegovine za dugove tog privrednog društva“.

Baza sudske prakse

(Sentenca u predmetu 65 0 P 730796 23 Rev)

PARNIČNI POSTUPAK

1. Vještačenje/teret dokazivanja

Član 155. stav 2. i 3., član 158. Zakona o parničnom postupku

Pitanje:

„Da li sud ima pravo odrediti drugog vještaka u predmetnom postupku ukoliko imenovani vještak ne posjeduje dovoljno stručnog znanja za izradu nalaza i mišljenja za predmetni postupak, a tokom postupka je imao dovoljno dokumentaciji i drugih eventualnih metoda za izradu istog?“

Iz obrazloženja:

...“Ovaj sud smatra da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primijene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni iz razloga što je pobijana odluka u suprotnosti s pravnim shvaćanjem ovog suda izraženim u odluci ovog suda broj 64 0 P 000503 09 Rev od 23.11.2010. godine u pogledu postupanja suda prilikom izvođenja dokaza vještačenjem prema kojem se nepotpunost nalaza i mišljenja vještaka ne može se pripisati u krivicu stranke koja je taj dokaz predložila, tako da se o osnovanosti njenog zahtjeva samo zbog te okolnosti ne može odlučiti primjenom pravila o teretu dokazivanja, već je sud u takvoj situaciji dužan odrediti novo vještačenje....

Odredbom člana 155. stav 2. i 3. ZPP propisano je ukoliko vještak dostavi nalaz i mišljenje koji su nejasni, nepotpuni ili protivriječni sami sebi ili izvedenim dokazima, sud će pozvati vještaka da ih dopuni, odnosno ispravi, i odrediti rok za ponovno dostavljanje nalaza i mišljenja. Tek ukoliko vještak ni po pozivu suda ne dostavi potpun i razumljiv nalaz i mišljenje, sud će, uz prethodno izjašnjenje stranaka, odrediti drugog vještaka.

Odredbom člana 158. ZPP propisano je da će sud vještaku dopustiti razmatranje spisa, te postavljanje pitanja strankama i drugim vještacima glede predmeta vještačenja. Niti jednom odredbom ZPP nije propisano da vještak vještačenje obavlja isključivo na temelju dokumentacije u spisu. Stoga, iako je u rješenju o određivanju vještačenja navedeno da je vještak dužan izvršiti uvid u svu dokumentaciju priloženu u spis, nije bilo nikakvih zakonskih prepreka da vještak, ukoliko u spisu nije imao dovoljno podataka za utvrđivanje visine štete, a radi davanja potpunog nalaza, od suda i stranaka u postupku zatraži potrebne informacije u cilju izrade potpunog nalaza.

[Baza sudske prakse](#)

(64 0 P 000503 09 Rev)

2. Troškovi postupka; Djelimičan uspjeh u sporu

Član 386. Zakona o parničnom postupku

Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 65 0 P 507897 21 Rev od 13.07.2021. godine

Revident predlaže da ovaj sud dopusti reviziju, navodeći da bi odlučivanje o reviziji u ovoj pravnoj stvari bilo od značaja za primjenu prava u drugim sličnim slučajevima, te ističe da je o ovom pitanju revizijski sud već od ranije zauzeo stav (odluka Vrhovnog suda Federacije BiH 58 0 P 001039 11 Rev od 26.07.2012. godine), ali da se odluka koja se pobija revizijom zasniva na drugačijem pravnom shvatanju.

Pitanje:

„Da li pri odlučivanju o troškovima parničnog postupka treba uzeti u obzir kako tužiteljev tako i tuženikov uspjeh u sporu?“

Kako se to i u reviziji pravilno primjećuje, o postavljenom pitanju revizijski sud je kroz mnogobrojne odluke zauzeo jasan pravni stav da se kod djelimičnog uspjeha stranaka u sporu troškovi postupka prebijaju.

Međutim u konkretnoj pravnoj stvari odluke nižestepenih sudova su zasnovane na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem. Zbog toga je ovaj sud našao da bi odlučivanje o reviziji tuženog bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, pa je dopustio reviziju u skladu sa odredbom člana 237. stav 3. u vezi sa stavom 4. i 5. Zakona o parničnom postupku.

Iz obrazloženja:

„...Stranka ima pravo na naknadu samo ukoliko su troškovi bili potrebni da bi postigla zaštitu svog prava ili da bi se odbranila od neosnovanog napada. Da li ovaj uslov ispunjavaju svi izdaci za koje stranka traži naknadu, sud ocjenjuje uzimajući brižljivo u obzir sve okolnosti (član 387. stav 1. ZPP).

Prema stajalištu sudske prakse u takvim slučajevima (tkz. parcijalnog uspjeha u sporu) prilikom konačnog dosuđenja troškova postupka treba imati u vidu ne samo kvantitativan nego i kvalitativan uspjeh u sporu.

U konkretnoj parnici, koja se odnosi na potraživanje naknade štete iz osnova neopravdanog pritvora, iz sadržaja spisa proizilazi da se tužitelj prije podnošenja tužbe u ovoj pravnoj stvari (02.06.2015. godine) obratio tuženoj (07.04.2015. godine) sa zahtjevom za naknadu štete, u kom postupku je od tužene bio obavješten da se iz osnova neosnovanog pritvaranja naknada štete dosuđuje u visini iznosa od 60 KM po danu provedenom u pritvoru (što bi za 30 dana iznosilo 1.800,00 KM), da je tužitelj podnio ovu tužbu prije isteka tromjesečnog roka za razmatranje njegovog zahtjeva, da je u tužbi tražio iznos od 11.600,00 KM, koji je umanjio preciziranjem zahtjeva na glavnoj raspravi, na iznos od 6.000,00 KM, a da mu je pravosnažnom presudom na ime glavnog duga dosuđen iznos od 2.000,00 KM.

Odlučujući o zahtjevu, prvostepeni sud je tužitelju s pozivom na odredbu člana 386. stav 1. ZPP, shodno uspjehu u sporu (33,3%) dosudio ukupan iznos od 749,25 KM, od čega za sastav tužbe 810,00 KM, zastupanje na pripremnom ročištu i glavnoj raspravi u iznosu od po 720,00 KM, što ukupno iznosi 2.250,00 KM, shodno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u vrijeme preduzimanja parničnih radnji i da je „tužitelja odbio sa troškovima koje je punomoćnik potraživao po osnovu odsustva istog iz kancelarije, te troškova prevoza na relaciji Novi Travnik – Sarajevo i obratno, iz razloga što je tužitelj mogao opunomoćiti punomoćnika iz sjedišta nadležnog suda“.

Drugostepeni sud je cijenio neosnovanim žalbene prigovore tužitelja i tuženog pa je odluku prvostepenog suda o troškovima postupka potvrdio sa razlozima „da je odluka prvostepenog suda o troškovima pravilna i donesena u skladu sa odredbom člana 386. stav 2. ZPP, kojom je propisano da ako stranka djelimično uspije u parnici, sud može, s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka podmiruje svoje troškove, ili da jedna stranka nadoknadi drugoj razmjerni dio troškova“.

Iz navedenih obrazloženja proizilazi da u sporu može djelimično uspjeti samo tužitelj, što je pogrešno. Po shvatanju ovog suda uspjeh tužitelja u sporu predstavlja istovremeno neuspjeh tuženog i obratno. Priznati troškovi prvostepenog postupka tužitelja iznose 2.250,00 KM, a tužene 1.440,00 KM, njihov uspjeh u parnici je 33% odnosno 67%, pa bi tužitelju pripao iznos od 743,00 KM, a tuženom 965,00 KM, to se prebijanjem navedenih iznosa izvodi zaključak o postojanju obaveze tužitelja da tuženoj naknadi iznos troškova spora u visini od 192,00 KM. Ovo iz razloga što je stranka u čiju korist postoji pozitivna razlika, u ovom slučaju tužena, stekla pravo da joj tužitelj naknadi iznos razlike...”

Baza sudske prakse

(Sentenca u predmetu 58 0 P 001039 11 Rev)

3. Troškovi postupka; Uspjeh u neznatnom dijelu; Zatezne kamate

Član 386. Zakona o parničnom postupku

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 68 0 P 041224 21 Rev od 25.10.2021. godine

Pitanje:

„Da li je opravdano dosuditi stranci koja je uspjela u parnici s manje od 10% kompletne troškove i da li u toj situaciji suprotna strana ima pravo na troškove?“

Iz obrazloženja:

Ocjenjujući pitanje dopuštenosti revizije u pogledu prvog pravnog pitanja ovaj sud je našao da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, s obzirom na to da je odluka drugostepenog suda o troškovima parničnog postupka zasnovana na pravnom stavu koji nije podudaran sa već zauzetim pravnim stavovima ovog revizijskog suda te pravnim shvatanjima usvojenim na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti.

Bez obzira na izvjesne nedostatke stilske prirode, prvo postavljeno pravno pitanje je po svojoj sadržini jasno i njime revident problematizira pitanje naknade troškova u slučaju djelimičnog uspjeha stranke u postupku te pitanje naknade troškova u slučaju smanjenja tužbenog zahtjeva.

Iz obrazloženja nižestepenih presuda proizilazi da su troškovi postupka dosuđeni primjenom odredbe člana 386. stav 1. ZPP, kojom je propisano da je stranka, koja u cijelosti izgubi parnicu, dužna protivnoj stranci naknaditi troškove, pri čemu su sudovi pri obračunu parničnih troškova imali u vidu samo konačno postavljene tužbene zahtjeve i samo troškove koje je u postupku imao tužitelj, zaključujući da je isti u cijelosti uspio u sporu.

Izloženi zaključak nižestepenih sudova o naknadi troškova parničnog postupka nije pravilan i zasnovan je na pogrešnoj primjeni odredbe člana 386. ZPP.

Naime, kod utvrđivanja naknade parničnih troškova sud će cijeliti povodom kog dijela tužbenog zahtjeva su nastali troškovi u pojedinim fazama parnice, a obračunat će ih prema

vrijednosti predmeta spora u tim fazama postupka (usaglašeno pravno shvatanje usvojeno na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti od 30.01.2014. godine).

U slučaju kada je tužilac u toku postupka smanjio tužbeni zahtjev koji je novčano izražen, kao što je to slučaj u ovoj pravnoj stvari, kod obračuna ili dosude troškova parničnog postupka sud je dužan da vodi računa o vrijednosti predmeta spora koja egzistira u vrijeme preduzimanja svake procesne radnje pred sudom za koju stranka traži naknadu, odnosno da, kao osnovu za obračun naknade u pogledu procesnih izdataka koje je stranka imala prije smanjenja tužbenog zahtjeva uzima vrijednost spora u tom periodu, a nakon smanjenja tužbenog zahtjeva da obračun vrši prema vrijednosti predmeta spora koja postoji nakon smanjenja tužbenog zahtjeva. Kada na takav način obračuna visinu troškova koje stranka ima pravo potraživati, odluku o troškovima postupka sud će donijeti cijeneći uspjeh stranke u sporu i to tako da za sve procesne izdatke učinjene prije smanjenja tužbenog zahtjeva uspjeh cijeni dovodeći u korelaciju visinu tužbenog zahtjeva prije smanjenja i konačan uspjeh u parnici (visinu usvojenog tužbenog zahtjeva), odnosno za sve izdatke za koje se naknada dosuđuje nastale poslije smanjenja tužbenog zahtjeva, dovodeći u vezu visinu tužbenog zahtjeva nakon smanjenja i konačan uspjeh stranke u parnici (visinu usvojenog tužbenog zahtjeva).

Ovo stoga što kod odlučivanja o troškovima parničnog postupka u slučaju djelimičnog stranačkog uspjeha u parnici treba, u pravilu, uzimati u obzir kako tužiočev tako i tuženikov uspjeh u parnici i odluku o tome koja će stranka snositi obavezu naknade troškova postupka donijeti primjenom pravila procesnog prebijanja parničnih troškova.

Iz spisa predmeta proizilazi da je revident na osnovu pismenog troškovnika zahtijevao naknadu troškova parničnog postupka, ali se u obrazloženju nižestepenih presuda, zbog pogrešnog pravnog pristupa pri odlučivanju o troškovima parničnog postupka, sadržaj tog troškovnika ne navodi niti ocjenjuje njegova osnovanost.

[Naknada troškova u slučaju djelimičnog uspjeha stranaka u parnici](#)

(Panel)

4. Granice ispitivanja prvostepene presude

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Ps 624605 22 Rev 21.02.2023. godine

Pitanje:

U konkretnom slučaju pravno pitanje koje revident postavlja je procesno-pravne prirode i odnosi se na granice ispitivanja prvostepene presude.

Iz obrazloženja:

Pravno pitanje koje je postavljeno u reviziji revident smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava, jer je o tom pitanju revizijski sud zauzeo shvaćanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjeljenja - da drugostepeni sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razlog navedenih u žalbi, a da je u pobijanoj odluci izraženo pravno shvaćanje koje nije podudarno onom koje je izraženo u odlukama Vrhovnog suda.

Imajući uvidu razloge koji su navedeni u reviziji tužitelja, kao i okolnost da je ovaj sud dozvolio reviziju i u drugim predmetima u kojima je postavljeno isto pravno pitanje (rješenje

Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 65 0 Rs 167430 17 Rev od 10.5.2018. godine, te broj: 58 0 P 153905 22 Rev od 05.07.2022. godine), ovaj sud je stava da je rješavanje postavljenog pravnog pitanja važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (član 237. stav 4. točka 2. ZPP).

...Odredbom člana 203. stav 2. ZPP propisano je da blagovremeno podnesena žalba sprečava da presuda postane pravomoćna u dijelu koji se pobija žalbom.

Prema odredbi člana 221. ZPP drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2. tačke 2., 3., 8., 9., 12. i 13. ovog zakona.

Dakle, prema odredbi člana 203. stav 2. ZPP, shodno razlogu suprotnosti, u nepobijanom dijelu prvostepena presuda postaje pravomoćna i drugostepeni sud u tom dijelu više ne može ispitivati njenu zakonitost i pravilnost.

Prema odredbi člana 221. ZPP drugostepeni sud nije ovlašten ispitati zakonitost i pravilnost prvostepene presude u dijelu koji se ne pobija žalbom, jer je taj dio odluke prvostepenog suda postao pravomoćan, pa bi postupajući suprotno drugostepeni sud prekoračio svoja ovlaštenja.

Stoga, u konkretnoj procesnoj situaciji, kada je protiv prvostepene presude žalbu izjavio samo tuženi, kojom pobija prvostepenu presudu u dijelu koji se odnosi na dosuđeni iznos naknade materijalne štete na teretnom i priključnom vozilu, te u dijelu dosuđenog iznosa troškova postupka, tada drugostepeni sud nije imao ovlaštenje ispitati i odlučivati o onom dijelu prvostepene presude kojim je usvojen zahtjev za naknadu materijalne štete u vidu izgubljene zarade u iznosu od 675,73 KM sa kamatama počev od 16.06.2016. godine pa do isplate, povodom kojeg je tužitelj uspio u sporu i koji je, budući da nije pobijan žalbom tuženog, stekao svojstvo formalne pravomoćnosti (član 203. stav 2. u vezi sa članom 221. ZPP).

Dakle, odlučujući o pravomoćno okončanom dijelu prvostepene presude (o dosuđujućem dijelu zahtjeva za naknadu materijalne štete u vidu izgubljene zarade) u povodu žalbe tuženog, drugostepeni sud je ostvario povredu odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2. tačka 9. u vezi sa članom 221. ZPP.

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 58 0 P 153905 22 Rev)

5. Sudska nadležnost

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 28 0 P 033785 22 Rev od 31.01.2023. godine

Iz obrazloženja:

Ovaj sud je revizijski prigovor nenadležnosti suda, cijenio u smislu prijedloga za izuzetno dopuštanje revizije po odredbi člana 237. st. 4., tč. 2. ZPP, iz razloga što je po tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na

shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem. U podnesenoj reviziji tuženi se pozvao na predmete ovog suda 65 0 P 850593 20 Spp od 03.11.2020. godine, 65 0 P 235156 18 Rev, 65 0 P 275190 20 Rev u kojima su se sudovi oglasili nenadležnim i odbacili tužbe po članu 16. Zakona o parničnom postupku, kao i Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine Ap-431/19, Ap-29/19 i Ap-3887/19.

Prema tome, kako je u izjavljenoj reviziji tuženi određeno naznačio razlog zbog kojih je reviziju podnio, uz određeno navođenje presuda koje se na takve slučajeve odnose, te je izložio razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, to su, po ocjeni ovog suda, ispunjeni svi kumulativno određeni uslovi iz člana 237. stav 3., 4. i 5. ZPP za dopuštanje izuzetne revizije.

Postupak imenovanja i razrješenja članova upravnih odbora propisan je u Zakonu o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima u F BiH³ - u daljem tekstu Zakon o imenovanjima, (član 12.) dok je članom 14. navedenog zakona, koji je važio u momentu imenovanja tužitelja u Upravni odbor, te članova 16. i 17. istog zakona propisana mogućnost svakog lica podnošenja prigovora javnom službeniku ukoliko postoje dokazi da načela utvrđena u članu 3. Zakona o imenovanjima nisu ispoštovana kao i da se kopija dostavlja Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, koji može poduzeti sve neophodne mjere da se prigovor ispita, te ukoliko većina dokaza ukazuje da je konačno imenovanje odnosno razrješenje (član 14. st. 2. Zakona o imenovanjima) izvršeno u suprotnosti sa članom 3. Zakona o imenovanjima i postupcima utvrđenim tim zakonom, ombudsmen je dužan da pripremi nalaz i zaključke, koji moraju sadržavati preporuku koju bez iznošenja povjerljivih informacija može objaviti, uključujući i preporuke koje se dostavljaju podnosiocu prigovora (član 16.). Kada je u konačnom nalazu ombudsmena utvrđeno da postupak imenovanja nije proveden u skladu sa odredbama Zakona o imenovanjima, ombudsmen može dati preporuku odgovornom javnom službeniku da se konačno imenovanje poništi i da se pristupi novom postupku imenovanja, a ukoliko ombudsmen javnom službeniku da preporuku da se usvoje nove mjere, on je dužan da u određenom vremenskom periodu obavijesti ombudsmena o postupcima i rokovima za provođenje tih postupaka.

Dakle, jedina zaštita u postupcima imenovanja i razrješenja predsjednika i članova upravnih odbora koji su imenovani po Zakonu o imenovanju, u smislu naprijed navedenih zakonskih normi, jeste prigovor koji može podnijeti bilo koje zainteresovano lice (ili član javnosti) odgovornom javnom službeniku, te postupak zaštite ljudskih prava pred Kancelarijom Ombudsmena BiH. Zbog toga nema osnova da se konkretna odluka preispituje u parničnom postupku jer za tako preispitivanje nema osnova u važećim zakonima.

U konkretnom slučaju na rješenje o razrješenju tužitelji nisu ulagali prigovore javnom službeniku niti ombudsmenu, dakle nije ispoštovana procedura, koja, prema shvatanju Ustavnog suda Bosne i Hercegovine izraženom u Odluci Ap-2850/20 od 6. aprila 2022. godine takvo „zakonsko rješenje teži legitimnom cilju, pri čemu je u konkretnom slučaju postojao i razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želio postići“. U konkretnom slučaju tužitelji nisu vodili prethodni postupak jer se nisu obratili nadležnom javnom službeniku koji bi u okviru svojih ovlaštenja utvrdio da li je imenovano lice nezakonito razrješeno.

³ Službene novine FBIH broj 12/03, 34/03 i 65/13

Zbog navedenog ovaj sud je, rukovodeći se zaključkom Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH sa sjednice od 03.11.2018. godine, da na sudsku nadležnost u revizijskom postupku Vrhovni sud pazi samo ako revizija na nju ukazuje, što je slučaj predmeta, odlučio kao u izreci ovog rješenja primjenom odredbi člana 249. stav 2. ZPP.

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 28 0 P 033785 22 Rev)

[123418](#)

(65 0 P 850593 20 Spp)

6. Presuda zbog propuštanja; Presuda kojom se tužbeni zahtjev odbija kao očigledno neosnovan

Član 182. Zakona o parničnom postupku F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 649657 25 Rev od 21.01.2025. godine

Pitanje:

„Da li je sud ovlašten voditi parnični postupak u situaciji kada tuženi kome je uredno dostavljena tužba, u kojoj su tužioci predložili donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi pismeni odgovor na tužbu, a tužbeni zahtjev nije očigledno neosnovan, odnosno da li je sud u takvoj situaciji obavezan donijeti presudu zbog propuštanja u skladu sa članom 182. stav 1. Zakona o parničnom postupku FBiH?“

Ovaj revizijski sud je već izrazio stav u presudi broj: 43 0 Ps 106929 17 Rev od 07.01.2020. godine, na koju tužitelji ukazuju, kao i u drugim svojim odlukama.

Odgovor je sadržan u sentencama objavljenim pod brojem 65 0 Rs 649657 25 Rev.

Kada tuženi, kome je uredno dostavljena tužba u kojoj je predloženo donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi pismeni odgovor na tužbu, sud je obavezan, bez raspravljanja, donijeti bilo presudu zbog propuštanja kojom usvaja tužbeni zahtjev, bilo presudu kojom odbija tužbeni zahtjev kao očigledno neosnovan. Prvostepeni sud u navedenim okolnostima nema ovlaštenje voditi postupak u kojem će se raspravljati o osnovanosti tužbenog zahtjeva, odnosno zakazati pripremno ročište i glavnu raspravu, te nakon toga donijeti kontradiktornu presudu kojom odlučuje o tužbenom zahtjevu.

Presuda kojom se odbija tužbeni zahtjev kao očigledno neosnovan nije presuda zbog propuštanja, već posebna vrsta presude kojom se, izuzetno, u slučaju ispunjenja uslova iz člana 182. stav 3. Zakona o parničnom postupku, odluka o odbijanju tužbenog zahtjeva donosi bez raspravljanja.

1. Početak toka zastare potraživanja

Član 361., čl. 371., čl. 388. Zakona o obligacionim odnosima
Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 41 0 I 007024 18 Rev od 06.12.2018. godine

Pitanje:

U reviziji tuženi postavlja procesno-pravno pitanje koje se odnosi na promjenu istovjetnosti tužbenog zahtjeva i materijalno-pravno pitanje u vezi sa tokom zastare potraživanja u slučaju preinačenja tužbe.

Iz obrazloženja:

...“Pravilno tuženi ukazuje da je Vrhovni sud Federacije BiH u naznačenim predmetima zauzeo stav u pogledu preinačenja tužbe i s tim u vezi početka toka zastarjelosti potraživanja, koji su činjenično i pravno identični sa konkretnim slučajem.

Naime, tužitelj je na pripremnom ročištu 16.2.2017. godine preinačio tužbu i to kako u pogledu činjenica na kojima temelji osnovanost tužbenog zahtjeva (da obaveza tuženog kao jemca-platca proizilazi iz člana 2. ugovora o jemstvu, kojim se obavezao da će u cijelosti ispuniti obavezu korisniku kredita ukoliko to on ne učini), tako i u pogledu pravnog osnova tužbe (zasnivajući je na relevantnim odredbama ZOO-a), kojem preinačenju se tuženi nije protivio jer su se upustio u raspravljanje o glavnoj stvari po preinačenoj tužbi već na pripremnom ročištu, zbog čega se u skladu sa odredbom člana 57. stav 3. ZPP-a smatra da postoji pristanak tuženog na preinaku tužbe. Tužitelj je takođe na glavnoj raspravi opredijelio tužbeni zahtjev, temeljeći ga isključivo na nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke, a iz kojeg proizilazi da dug po predmetnom kreditu predstavlja utuženi iznos.

Pravilan je pravni stav revizije da tužitelj preinačenom tužbom ne potražuje više mjenični iznos od 5.571,95 KM po trasiranoj mjenici broj AF1382282, na osnovu koje je pokrenuo izvršni postupak, već potražuje iznos duga kojeg je utvrdio vještak finansijske struke a po kojem ugovoru se tuženi kao jemac – platac obavezao da će preuzeti sve obaveze korisnika kredita ukoliko ih on ne bude redovno izvršavao (član 2. ugovora), te dao, kao solidarni dužnik, ovlaštenje tužitelju da može, u slučaju neuredne otplate kredita od strane korisnika, bez ikakvog njevogov daljnjeg pitanja i sudjelovanja naplatiti sva dospjela potraživanja.

Kako je cjelokupni dug po predmetnom ugovoru o kreditu dospio na naplatu 18.3.2009. godine, to je od tog dana počeo teći rok zastarjelosti potraživanja u skladu sa odredbom člana 361. ZOO. Od tog dana pa do dana podnošenja (preinake) tužbe 16.2.2017. godine, što u skladu sa odredbom člana 388. ZOO dovodi do prekida zastarijevanja, protekao je opći zastarni rok iz odredbe člana 371. ZOO, pa je drugostepeni sud nepravilno primijenio materijalno pravo kada prigovor zastarjelosti potraživanja nije raspravio po ovim relevantnim odredbama ZOO...”

2. Teret dokaza/Odgovornost za štetu od pasa litalica

Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja
Zakon o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 43 0 P 222088 24 Rev od 06.06.2024. godine

Pitanje:

„Na kome je teret dokaza činjeničnih navoda tužbe da su za štetu odgovorni psi litalice, te ko je odgovoran za štetu koju su isti prouzrokovali na privatnom posjedu?“

Iz obrazloženja:

„...Iz citiranih odredaba proizilazi da je općina, kao jedinica lokalne samouprave, odgovorna za štetu uzrokovanu od psa litalice, jer je u smislu ovih odredaba dužna da zaštiti životinje, osniva sklonište za životinje i uklanja pse litalice sa javnih površina.

Pas litalica predstavlja opasnu stvar, te za štetu koju počini, a nije utvrđen vlasnik, odgovara općina po odredbi iz člana 174. ZOO.

Međutim, u smislu citiranih odredaba Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH, te odredaba Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja proizilazi da je i kanton, pored jedinice lokalne samouprave u okviru tog kantona također odgovoran za štetu nastalu kao posljedica napada psa litalice.

Naime, pitanje uklanjanja pasa litalica sa javnih površina ne treba posmatrati isključivo kao komunalnu djelatnost, nego ovaj problem treba sagledavati i sa aspekta zaštite životinja. Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja ne propisuje ko odgovara za štetu koju naprave napuštene životinje, niti ko je dužan da sa ulica skloni napuštene životinje, ali određeno propisuje ko osniva sklonište za životinje, pa pored jedinica lokalne samouprave i kanton, kao i da nadležni organ kantona, pored organa grada ili općine izdaje dozvolu za formiranje skloništa za životinje, na osnovu uputstva koje propisuje nadležno ministarstvo, te da se skloništa finansiraju i iz budžeta kantona. To znači da se odgovornost za nastalu štetu ne može cijeliti samo na odredbama Zakona o komunalnoj djelatnosti ZDK, prema kojima obavljanje kafilerijskih usluga obezbjeđuje općina.

Primjenom oba navedena Zakona može se ostvariti odgovornost i ljudi za zaštitu i dobrobit životinja, posebno odgovornost kantona i općine u vezi sa vršenjem poslova od općeg interesa, u predmetnom sporu za štetu koja nastane nevršenjem ili neredovnim vršenjem usluga koje vrše komunalnu djelatnost ili drugu sličnu djelatnost od općeg interesa. Djelatnost tuženog kantona je vezana za djelatnost stvaranja uslova za obavljanje komunalnih djelatnosti, pa je i kanton odgovoran za štetu koju trpi tužiteljica, solidarno sa tuženom općinom.

Kako pravni stav drugostepenog suda nije podudaran sa pravnim stavom revizijskog suda, koji je izražen u presudi broj 65 0 P 459902 21 Rev od 21.4.2022. godine, to je ocijenjeno da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev u odnosu na tuženi kanton, zbog čega je u reviziji naznačeno materijalno-pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni u smislu

odredbe člana 237. stav 4. tačka 2. ZPP-a, pa je reviziju valjalo dopustiti, usvojiti i drugostepenu presudu preinačiti na način kao u stavu prvom izreke ove presude temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP-a...”

[Baza sudske prakse](#)

(65 0 P 459902 21 Rev)

PORODIČNO PRAVO

1. Podjela bračne stečevine; Pravo na obrazloženu odluku

Član 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

Član 252. stav 1. Porodičnog zakona F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 693899 23 Rev od 18.04.2024. godine

Pitanje:

„Da li sudovi mogu utvrđivati bračnu stečevinu u većim omjerima od onih koji su propisani Porodičnim zakonom F BiH (da su bračni partneri suvlasnici u jednakim dijelovima)?“

Tuženi navedeno pravno pitanje smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava smatrajući da su pravni stavovi izneseni u pobijanoj drugostepenoj odluci u suprotnosti sa stavovima izraženim u odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj: AP-1493/22 od 07.09.2022. godine, odnosno presudi Vrhovnog suda FBiH broj: 33 0 P 015117 12 Rev od 11.06.2013. godine.

Iz obrazloženja:

„...Ovaj sud ocjenjuje da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Ovim pitanjem, kako to jasno proizilazi iz njegovog obrazloženja, tuženi problematizira pravilnost stava drugostepenog suda o podjeli bračne stečevine na nejednake dijelove.

Ovaj sud podsjeća da postoji neoboriva zakonska pretpostavka propisana odredbom člana 252. stav 1. Porodičnog zakona da su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini, ako nisu drugačije ugovorili. Drugostepeni sud, međutim, utvrđuje da bračnu stečevinu parničnih stranaka čini stan u ulici ... i istu ne dijeli na jednake dijelove nego na način da tužiteljici pripada 2/3, a tuženim dio od 1/3 suvlasništva na predmetnom stanu obrazlažući da dio stana čini tužiteljčinu posebnu imovinu. Obzirom da se predmet spora odnosio na utvrđenje bračne stečevine, a da je drugostepeni u obrazloženju presude jedino dao razloge koji se odnose na utvrđenje postojanja posebne imovine tužiteljice, to je izreka presude kontradiktorna razlozima obrazloženja datim u drugostepenoj presudi i kao takva se ne može ispitati, pa osnovano tuženi u reviziji prigovara da je drugostepena presuda, u pogledu odluke koja se odnosi na utvrđenje bračne stečevine na stanu zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 8. i 191. stav 4. ZPP.

Naime, pravo na obrazloženu sudsku odluku predstavlja jedan od segmenata prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pri čemu pravilno obrazložena sudska odluka mora odgovoriti na dva zahtjeva: da pokaže da se volja suda izražena u određenoj presudi poklapa sa voljom zakonodavca izraženoj u pravnoj normi i da omogući višem sudu provjeru postupka i načina na koji je sud donio tu odluku. Samo potpuno, određeno i jasno obrazložena odluka može strankama pružiti pouzdanu osnovu da odluku shvate i prihvate ili da se zaštite izjavljivanjem pravnog lijeka, a instancionom sudu omogućiti da izvrši stvarnu kontrolu zakonitosti i pravilnosti sudske odluke.

U konkretnom slučaju, kako to pravilno ukazuje tuženi, drugostepena presuda nema jasne i dovoljne razloge i ne zadovoljava pravne standarde obrazložene sudske odluke. Naime, drugostepeni sud, odluku o preinačavanju tužbenog zahtjeva obrazlaže time da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da stan koji su stekle parnične stranke u toku trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu u jednakim dijelovima. Drugostepeni sud smatra pogrešnim pravni zaključak prvostepenog suda da su bračni partneri iskazali volju za unosenje svoje posebne imovine u stan iz razloga što „postoji izjava tuženog koji potvrđuje da je najveći dio sredstava za kupovinu stana obezbijeden iz sredstava koja su dobijena prodajom stana koji predstavlja posebnu imovinu njegove supruge, obzirom da je isti dobila kao poklon prije zaključenja braka sa tuženim zbog čega nema mjesta primjeni odredaba iz člana 251. stav 2. Porodičnog zakona“. Međutim, analizirajući izjavu koju je tuženi dao dana 21.12.2011. godine, kada je zaključio ugovor o kupoprodaji predmetnog stana, se može primijetiti da je tuženi izjavio da je dio novčanih sredstava za kupovinu stana po Ugovoru o kupoprodaji stana broj: OPU-IP1001/2011 od 21.12.2011. godine obezbijedio iz novčanih sredstava koja sredstva čine posebnu imovinu njegove bračne partnerice J.P.L., te da je njegova supruga iznos od 72.000,00 KM obezbijedila prodajom stana koji čini njenu posebnu imovinu stečenu prije zaključivanja bračne zajednice sa njim, radi čega stan upisan u zemljišnim knjigama Općinskog suda u S..., čini njenu posebnu imovinu te da tu izjavu daje bez prava na opoziv.

Drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, djelimično navodeći sadržaj izjave tuženog od 21.12.2011. godine i to samo u odnosu na porijeklo novca za kupovinu stana što cijeni dovoljnim za utvrđenje postojanja posebne imovine tužiteljice, izostavljajući kritičku analizu ovog dokaza, ne izjašnjavajući se da li je ovom izjavom uređen imovinskopravni odnos bračnih partnera, kakvu dokaznu snagu ima navedeni dokaz u odnosu na ostale posredno izvedene dokaze koji su, uz neposredno izvedene dokaze, izvedeni u prvostepenom postupku, a koje drugostepeni sud ne cijeni, na koji način je izostalo jasno, potpuno i određeno obrazloženje na osnovu kojih izvedenih dokaza je sud utvrdio činjenicu postojanja posebne imovine tužiteljice i na osnovu toga zaključio da 1/3 stana ne predstavlja bračnu stečevinu parničnih stranaka...”

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 33 0 P 015117 12 Rev)

2. Izdržavanje bračnog partnera

Član 224. Porodičnog zakona F BiH

Pitanja:

1. *Da li u situaciji kada se odlučuje o zahtjevu za supružansko izdržavanje sud dužan voditi računa pored aktivne pretpostavke za izdržavanje tj. dužan cijeniti pasivne pretpostavke za izdržavanje u smislu odredbe člana 224. st. 1. Porodičnog zakona F BiH o mogućnostima bračnog partnera od kojeg se traži davanje izdržavanja, da li se donošenjem presude o supružanskom izdržavanju može dovesti u pitanje egzistencija bračnog partnera od koga se traži izdržavanje.*
2. *Da li u predmetima u kojem se odlučuje o supružničkom izdržavanju se može donijeti odluka i odrediti supružničko izdržavanje bez ocjene radne sposobnosti, posebno kada se radi o mlađoj osobi ili je nužno vještačenje – nalaza i mišljenja nadležne zdravstvene ustanove kojim bi dokazala da zbog navodnih zdravstvenih problema nije sposobna za rad. Navedeno je značajno posebno iz razloga za utvrđenje ujednačenih kriterija u dokazivanju navedene činjenice za dosuđenje supružničkog izdržavanja.*
3. *Da li odlučna činjenica kod odluke o proteku roka za podnošenje zahtjeva za izdržavanje datum faktičkog prestanka bračne zajednice ili datum presude o razvodu braka, što sud u ovom slučaju prihvata kada odlučuje o supružanskom izdržavanju i kada parnična stranka - tuženi - revident poziva na pogrešnu primjenu odredbe člana 227. Porodičnog zakona F BiH jer od istih zavisi osnovanost tužbenog zahtjeva tužiteljice.*

Iz obrazloženja:

Rješavajući pravna pitanja kako su postavljena, ovaj sud je mišljenja da pitanja, kako ih definiše revident, ne predstavljaju sporna pitanja u smislu navedenog tumačenja pojma spornog pravnog pitanja po odredbi člana 237.st. 4., tč. 1., ZPP. Ovo iz razloga što o tome postoji jedinstvena sudska praksa izražena kroz niz odluka Vrhovnog suda Federacije BiH, zbog čega na ista ovaj sud neće odgovarati.

Nasuprot prednjem, po shvatanju ovog suda, u konkretnom slučaju ispunjeni su uslovi propisani u stavu 4., tč. 2. člana 237. ZPP za rješavanje ovog predmeta po vanrednoj reviziji, jer je po pitanju prava na supružansko izdržavanje od strane ovog suda, već zauzeto pravno shvatanje, koje nije podudarno sa shvatanjem izraženim u drugostepenoj presudi.

Ovo iz razloga što u konkretnom slučaju nisu bili ispunjeni propisani zakonski uslovi, koji se u smislu odredbe člana 224. Porodičnog zakona F BiH, kumulativno moraju ispuniti za osnovanost zahtjeva za supružansko izdržavanje.

Prema odredbi člana 224. Porodičnog zakona F BiH bračni partner koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje od svog bračnog partnera srazmjerno njegovim mogućnostima.

Prema opštim pravilima o teretu dokazivanja, tužitelj je dužan dokazati činjenice koje su stvarna osnova tužbe, pa je u konkretnoj parnici tužiteljica prvostepenom sudu bila dužna pružiti adekvatne dokaze na relevantne okolnosti iz odredbe člana 224. PZ FBiH tj. da nema dovoljno sredstava za život, da ih ne može ostvariti iz svoje imovine, te da je nesposobna za rad i da se ne može zaposliti.

Opšte prihvaćen je stav sudske prakse da kod zahtjeva za izdržavanje na okolnosti nezaposlenosti nije dovoljno predložiti sudu samo prijavu kod Zavoda za zapošljavanje, nego je bilo potrebno dokazati da tužiteljica stvarno nema mogućnosti da se zaposli odnosno da ostvaruje prihode. Na navedene okolnosti tužiteljica nije pružila nikakve dokaze, zbog čega je takvu tvrdnju sud morao uzeti nedokazanom.

Sem toga, pravo na izdržavanje bračni partner može ostvariti samo ukoliko je drugi partner u mogućnosti da doprinese takvom izdržavanju i to srazmjerno svojim mogućnostima. Naime, za razliku od izdržavanja maloljetne djece, kod supružanskog izdržavanja supružnik od koga se traži izdržavanje nije dužan da se lišava egzistencijalnog minimuma niti da ulaže posebne napore radi obezbjeđenja sredstava za izdržavanje, kao što bi to bio slučaj sa tuženim u konkretnom predmetu (stav izražen u presudi ovog suda 41 0 P 004761 14 Rev).

Kod nespornog utvrđenja da tuženom, nakon plaćanja režijskih troškova za cijelu kuću i kreditnih obaveza, za podmirenje osnovnih potreba njegovog izdržavanja mjesečno preostaje iznos od 200 KM, ovaj sud je mišljenja da preostali iznos od 200,00 KM nije dovoljan niti za podmirenje najnužnijih životnih potreba tuženog.

Zbog toga, ovaj sud je shvatanja da tuženi nije u mogućnosti da tužiteljici plaća izdržavanje, zbog čega je primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP reviziju valjalo usvojiti i odlučiti kako je to bliže navedeno u izreci ove revizijske odluke.

Baza sudske prakse

(Sentenca u predmetu 41 0 P 004761 14 Rev)

PRIVREDNO PRAVO

1. Mjenica; Zastarjelost

Član 34. st.1., čl. 35. st.1. Zakona o mjenici F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 618712 22 Rev od 06.04.2023. godine

Pitanje:

„Da li se kod mjeničnog spora (mjenica po viđenju) primjenjuje rok zastare od jedne godine ili tri godine?,

„Da li se mjenica uručena za tačno određeni pravni posao, ugovor o korištenju kreditne kartice, odnosi i na sva buduća produženja tog ugovora za koje mjenični dužnik nije dao saglasnost?“

Iz obrazloženja:

Za dopuštenost revizije povodom naznačenih pravnih pitanja ispunjen je pravni razlog važnosti tih pitanja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni iz razloga što stav drugostepenog suda nije podudaran sa stavom revizijskog suda izraženog u

presudi ovog suda broj 65 0 Ps 431489 17 Rev od 28.1.2020. godine, na koju se revidentica poziva i obrazlaže kao razlog za dozvoljenost revizije i potrebu za ujednačavanjem sudske prakse u vezi sa pravnim pitanjem zastarjelosti mjeničnopravnih obaveza.

Odredbom člana 34. stav 1. Zakona o mjenici propisano je da se mjenica može izdati po viđenju, na određeno vrijeme po viđenju, na određeno vrijeme od dana izdavanja i na određeni dan, a stavom dva da su ništave mjenice u kojima je dospjelost drukčije naznačena, kao i mjenice sa više dospjelosti.

Odredbom člana 35. stav 1. Zakona o mjenici je propisano da je mjenica po viđenju plativa čim se podnese, a mora se podnijeti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdavanja. Trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti dužim.

Imajući u vidu, a prema utvrđenjima u postupku, koja ovaj sud nije ovlašten preispitivati, da je tužena mjeničnom izjavom ovlastila banku da se dospijeće potraživanja ne može odrediti prije ugovorenog roka, da rok nije ugovoren, pa ni duži rok dospijeća od zakonskog roka od jedne godine, predmetna mjenica po viđenju izdata 30.6.2004. godine morala je biti podnesena na isplatu u roku od godine dana računanjem od dana izdavanja, neovisno od toga što je na mjenici kao dan dospijeća nezakonito naveden drugi datum, konkretno 19.7.2016. godine i neovisno kada je ona kasnije protestirana (u situaciji kada nesporno nije protestirana u navedenom zastarnom roku). Pravilnim se ukazuje ocjena prvostepenog suda da tužitelj nije izveo niti jedan dokaz koji upućuje na dospijeće predmetnog potraživanja u vidu da je predmetni ugovor obnovljen, poslana opomena tuženoj, izvoda iz poslovanja, finansijske kartice o visini duga, koliki je dozvoljeni mjesečni limit potrošnje po kartici, koji je korisniku dostupan ukoliko redovno izmiruje svoje dospjele obaveze prema banci. Kako navedeno nije učinjeno, protekao je zastarni rok od jedne godine za ostvarenje mjeničnog potraživanja tužitelja kao imaoca mjenice prema tuženoj kao trasantu, koji stav je izražen i u odluci ovog suda na koju se revidentica poziva (65 0 Ps 431489 17 Rev od 28.1.2020. godine).

Kako pravni stav drugostepenog suda nije podudarao sa navedenim pravnim stavom revizijskog suda, to je ocijenjeno da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev, zbog čega su u reviziji naznačena materijalno-pravna pitanja važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni u smislu odredbe člana 237. stav 4. tačka 2. ZPP-a, pa je reviziju valjalo dopustiti, usvojiti i drugostepenu presudu preinačiti na način kao u stavu prvom izreke ove presude temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP-a.

RADNO PRAVO

1. Jubilara nagrada

Presude Vrhovnog suda FBiH: 65 0 Rs 756345 24 Rev; 65 0 Rs 759265 24 Rev; 65 0 Rs 759266 24 Rev; 65 0 Rs 756971 24 Rev

Pitanje:

„Da li je ispravno tumačenje odredbe člana 28. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH od strane drugostepenog suda u predmetnoj pravnoj stvari ili je ovaj sud trebao imati u vidu činjenicu da je u toku parničnog postupka dokazano da je Kanton Sarajevo za 2016. godinu iskazao budžetski deficit - neraspoređeni višak rashoda nad prihodima (a što proizilazi iz Bilansa stanja Kantona Sarajevo na dan 31.12.2016. godine), što znači da se ne može govoriti o postojanju materijalnih mogućnosti za isplatu jubilarne nagrade, a niti dosadašnja sudska praksa može promijeniti činjenicu da je odredbom člana 28. navedenog Kolektivnog ugovora postojanje materijalnih mogućnosti uslov za isplatu nagrade.“

Kao razlog važnosti navedenog pitanja, u smislu odredbe člana 237. stav 4. ZPP, tuženi ukazuje da je odluka drugostepenog suda u suprotnosti sa pravnim stavom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine koje je zauzeto na sjednici Građanskog odjeljenja 15.03.2016. godine i presudi ovog suda broj 65 0 Rs 533761 22 Rev od 02.02.2023. godine.

Pitanje u odnosu na koje je dopuštena revizija tuženog ukazuje na postojanje revizijskog razloga pogrešne primjene materijalnog prava.

Građansko odjeljenje ovog suda na sjednici od 15.03.2019.godine je zauzeo shvatanje: *„Državnom službeniku/namješteniku pripada pravo na isplatu jubilarne nagrade kada tužena stranka ne dokaže nedostatak sredstava za isplatu“.*

Iz obrazloženja:

Osnovana je tvrdnja tuženog da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su prihvatili zahtjev tužitelja, zanemarujući pri tome činjenicu da je u ovom postupku dokazano da je Kanton Sarajevo za 2016. godinu iskazao budžetski deficit – neraspoređeni višak rashoda nad prihodima, a u toj godini tužitelj je stekao pravo na isplatu jubilarne nagrade, te da shodno citiranom shvaćanju Građanskog odjeljenja ovog suda državnom službeniku/namješteniku ne pripada pravo na isplatu jubilarne nagrade kada tuženi dokaže nedostatak sredstava za isplatu.

Slijedom iznesenog, kako je zauzeto shvaćanje nižestepenih sudova u suprotnosti sa zauzetim shvaćanjem Građanskog odjeljenja ovog suda od 15.03.2019.godine, to je osnovan revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

[Baza sudske prakse](#)

2. Sporazum poslodavca i radnika o dugovanjima/primjena GKU

Presuda broj 65 0 Rs 615948 24 Rev od 18.07.2024. godine

Pitanja:

„Da li se Sporazum potpisan između radnika i poslodavca, sa tačno utvrđenim novčanim dugom, preciziranim novčanim iznosima, čija je isplata djelimično izvršena, može smatrati priznanjem duga?

Dosljedno tome, da li je poslodavac obavezan isplatiti ostatak duga po Sporazumu, iako je naknadno otpao pravni osnov, odnosno ograničena primjena važnosti Granskog kolektivnog ugovora?“

Iz obrazloženja:

...“Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi dopuštanje, te prihvatanje predmetne revizije bilo od značaja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, imajući u vidu da je ovaj revizijski sud donio presude broj 65 0 Rs 615914 23 Rev od 07.03.2024. godine i broj 65 0 Rs 615953 24 Rev od 18.04.2024. godine, u identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, povodom identičnih pravnih pitanja. Navedenim presudama ovaj sud je dopustio reviziju tužitelja i preinačio drugostupanjsku presudu usvajanjem tužbenih zahtjeva.

Ovaj revizijski sud je u navedenim odlukama izrazio pravne stavove da se odluka Ustavnog suda F BiH broj U-56/13 od 07.03.2014. godine ima tumačiti samo tako da primjena Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine za tuženog nije obvezna, ali da samim tim nije isključena, kao i da tužena nije mogla jednostrano raskinuti Sporazum u smislu odredbe člana 124. Zakona o obligacionim odnosima, već samo putem suda zahtijevati raskid/poništenje Sporazuma. Revizijski sud je pri tome imao u vidu da je tužena svojim Zaključkom od 30.10.2014. godine održala predmetni Sporazum na snazi. Neosnovano je pozivanje drugostupanjskog suda na presudu Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Rs 274205 19 Rev od 16.07.2019. godine, obzirom da činjenična i pravna situacija u tom predmetu nije uporediva sa činjeničnom i pravnom situacijom u predmetnoj pravnoj stvari (tužitelji nisu sa tuženom Općinom Vogošća zaključili Sporazum o izmirenju duga)...“

Baza sudske prakse

(65 0 Rs 615914 23 Rev)

3. Upozorenje radniku i pravo na sudsku zaštitu

Član 97. stav 3., čl. 104. Zakona o radu F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH broj: 58 0 Rs 231143 24 Rev od 23.04.2024. godine

Iz odluke:

„...Osporavajući pravilnost pravnih zaključaka drugostepenog suda, tuženi u reviziji navodi da je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa odlukom Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH zauzetom na sjednici održanoj 22.02.2022. godine u predmetu broj 18 0 Rs 050037 22 Spp, koje glasi: „Odluka poslodavca kojom je radniku zbog kršenja obaveze iz radnog odnosa izrečena isključivo mjera pisanog upozorenja bez drugog vida sankcije nije odluka protiv koje radnik ima pravo na sudsku zaštitu“.

Ovaj revizijski sud je ocijenio da je odlučivanje po reviziji važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni jer nižestepene presude

u ovoj pravnoj stvari nisu u saglasnosti sa pravnim shvatanjem izraženim u odluci ovog suda broj 18 0 Rs 050037 22 Spp od 22.02.2022. godine.

Naime, identično pravno pitanje, u potpuno uporedivoj činjeničnoj i pravnoj situaciji kao u ovoj parnici, Vrhovni sud Federacije BiH razmatrao je u predmetu broj 18 0 Rs 050037 22 Spp od 22.02.2022. godine u kojem je zauzeto pravno shvatanje:

„Poslodavčevo upozorenje radniku na obaveze iz radnog odnosa i mogućnost otkaza nije odluka protiv koje bi radnik imao pravo na sudsku zaštitu i takvu tužbu treba odbaciti.“

Iz navedene odluke proizilazi da pismeno upozorenje koje je tuženi dao tužitelju, nije odluka u smislu odredbe člana 97. st. 3. Zakona o radu kojom se u konačnom rješava o pravu radnika u smislu odredbe člana 104. ZOR-a, već je to samo izjava koja nema neposredni pravni učinak i kojom još uvijek nije povrijeđeno pravo tužitelja iz radnog odnosa. Takva izjava (upozorenje) zapravo je ustanovljena u korist zaposlenika i odraz je zakonske obaveze poslodavca ukoliko radnik krši obaveze iz radnog odnosa, jer bez takvog upozorenja nema pretpostavki za otkaz ugovora o radu uslovljenog ponašanjem radnika. Opravdanost takvog upozorenja ne može se neposredno pobijati pred sudom, već se neosnovanost takvog upozorenja može dokazivati u eventualnom sporu protiv odluke o prestanku ugovora o radu. Sudska zaštita protiv izrečenog upozorenja nije moguća zbog čega takvu tužbu treba odbaciti.

Po ocjeni ovog suda to što je tuženi u pobijanoj odluci naveo da je tužitelj pored lakše povrede odgovoran i za težu povredu radne obaveze nije od značaja za pitanje mogućnosti ostvarivanja sudske zaštite i pobijanja navedene opomene jer je za obje povrede izrečena „pismena opomena pred otkaz ugovora o radu“. Takva odluka predstavlja samo izjavu koja nema neposredni pravni učinak i kojom još uvijek nije povrijeđeno pravo tužitelja iz radnog odnosa, pa se opravdanost takve opomene ne može neposredno pobijati pred sudom. To što će se navedena opomena evidentirati u personalnom dosijeu tužitelja nije takva posljedica koja daje pravo tužitelju da je može pobijati u sudskom postupku kada kao posljedica izricanja navedene opomene nije donijeta odluka o prestanku ugovora o radu tužitelju u smislu odredbe člana 104. ZOR-a...

[Baza sudske prakse](#)

18 0 Rs 050037 22 Spp

4. Obračun plaće policijskih službenika i državnih službenika

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 629113 23 Rev od 25.01.2024. godine

U većem broju odluka ovoga suda, od kojih je jedna rješenje broj: 65 0 Rs 548195 22 Rev od 06.12.2022. godine, osnovanost prijedloga za dopuštenost revizije radi dosuđenja isplate razlike naknade za minuli rad tužitelji zasnivaju na postavljenom pravnom pitanju:

„Da li je osnovica za obračun minulog rada osnovna plaća policijskog službenika (osnovica x koeficijent) ili osnovna plaća uvećana za dodatak na plaću policijskih službenika iz člana 10. stav 1. Zakona o plaćama i naknadama policijskih službenika, odnosno iz člana 6. Zakona o plaćama, odnosno da li se obračun plaće policijskih službenika Federacije može i

treba poistovjetiti sa obračunom plaća državnih službenika i namještenika zaposlenih u Federaciji?“

Prijedlog, u tom slučaju, nije prihvaćen iz razloga što je u odluci o dopustivosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj: AP-271/22 od 6.4.2022. godine, kojom je odbačena kao nedopuštena apelacija tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj 65 0 Rs 409434 16 RsŽ od 7.10.2021. godine, zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud Bosne i Hercegovine iznio zapažanje da je prvostepeni sud, pozivajući se na relevantne odredbe Zakona o plaćama i naknadama policijskih službenika Federacije BiH (član 6., 7. i 8 i Općeg kolektivnog za teritoriju Federacije BiH⁴ (član 7. i 13.) i dovodeći ih u vezu sa utvrđenim činjeničnim stanjem, dao jasne razloge zbog kojih je odbio zahtjev apelanata za isplatu razlike plaće po osnovu minulog rada kao neosnovan.

Prema pravnom shvatanju nižestepениh sudova izraženom u tom predmetu, ali i u drugim predmetima sudova u Federaciji, apellantima ne pripada pravo na isplatu razlike plaće iz razloga što im uvećanje za minuli rad nije obračunato na osnovnu plaću uvećanu za dodatke na plaću, nego na osnovnu plaću (član 6. stav 1. Zakona), s obzirom da je tako obračunata osnovna plaća sastavni dio plaće policijskog službenika iz člana 7. stav 2. Zakona. Ustavni sud je ocijenio da takav pravni stav sudova nije proizvoljan, jer su sudovi na utvrđeno činjenično stanje primijenili relevantne propise, kojima je određeno šta je osnovna plaća policijskog službenika (umnožak koeficijenta i osnovice i uvećanje ostvareno po osnovu radnog staža - član 6. stav 1.), te da sastavni dio plaće policijskog službenika čini osnovna plaća iz člana 6. Zakona, dodatak na plaću iz člana 10. Zakona i naknade za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika (član 7. stav 2).

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 65 0 Rs 548195 22 Rev)

5. Utvrđivanje staža osiguranja

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju;

Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj 126 0 Rs 208448 23 Rev od 09.01.2024. godine i broj 126 0 Rs 210556 23 Rev od 30.11.2023. godine

Pitanje:

„Da li se uslov za prestanak ugovora o radu temeljem člana 94. st. 1. d. Zakona o radu utvrđuje na osnovu podataka koje utvrđuje i vodi Federalni zavod za PIO/MIO u matičnim evidencijama osiguranika ili su poslodavac, a kasnije i sud u parničnom postupku, ovlašteni utvrđivati podatke o stažu osiguranika neovisno od podataka koje utvrđuje Federalni zavod za PIO/MIO?“

Imajući u vidu cjelokupan sadržaj revizije i istaknute konstatacije, može se razumjeti da revizija pokreće pravno pitanje staža osiguranja pripadnika oružanih snaga R BiH koji je do dana mobilizacije i poslije mobilizacije bio u radnom odnosu i zauzimanja jedinstvenog

⁴ "Službene novine Federacije BiH" broj: 54/05 i 62/08

stava o ovom pitanju, da li se u ovim okolnostima radi o stažu sa efektivnim trajanjem (staž osiguranja) ili posebnom stažu osiguranja po odredbama Zakona o PIO, a potreba odgovora na ova pitanja proizilazi i iz okolnosti, što se pobijana presuda ne zasniva na stavu Vrhovnog suda Federacije BiH izraženog u odluci broj 126 0 Rs 208386 22 Rev od 14.03.2023. godine, te u odlukama Ustavnog suda BiH broj AP- 3908/21 od 12.01.2022. godine i broj AP-2214-20 od 09.09.2020. godine, po ovom pravnom pitanju.

Iz obrazloženja:

„...U specifičnim uslovima društvenog trenutka, koje je diktiralo ratno stanje, bilo je neophodno sublimirati ova pitanja od egzistencijalnog značaja za svakog radnika i njegovu porodicu, pa je u kontekstu toga i donesena naprijed navedena zakonska odredba primjerena vremenu u kojem se živjelo.

Kako tuženi kao poslodavac za vrijeme rata i mobilizacije (odnosno njegov prednik) nije odjavio tužitelja kao radnika sa obaveznog osiguranja primjenjujući odredbu člana 4. Zakona o radnim odnosima, niti se sam radnik (tužitelj) odjavio, tada je tuženi kao poslodavac, tužitelju kao radniku pravilno uračunao ovaj staž osiguranja kao staž sa efektivnim trajanjem shodno odredbi člana 4. Zakona o radnim odnosima, člana 24. i 25. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pa je tuženi kao poslodavac tužitelju kao radniku ostao u obavezi da po naprijed navedenoj zakonskoj odredbi u korist tužitelja uplati obavezne doprinose za ovaj period, što je tuženi u konkretnom slučaju i učinio za tužitelja, po zaključenom Ugovoru o cesiji.

Kod utvrđene činjenice da je tužitelj rođen 01.03.1959. godine, da je zaključno sa danom 26.02.2020. godine navršio 60 godinu života i 41 godinu, 3 mjeseca i 15 dana staža osiguranja, to je suprotno stavu nižestepenih sudova pravilno tuženi rješenjem broj 689-02-02/20 od 24.02.2020. godine tužitelju, nakon uplate doprinosa za naprijed navedeni period i uvezivanja staža osiguranja, utvrdio prestanak ugovora o radu zbog sticanja uslova za starosnu penziju, saglasno odredbi člana 94. stav 1. tačka d) Zakona o radu (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 26/16 i 89/18).

Stoga tvrdnja tužitelja da nije dao pismenu saglasnost da mu se uračuna staž za period proveden u oružanim snagama Armije R BiH (period od 01.01.1993. godine do 31.12.1995. godine), nije bila od uticaja obzirom da tuženi tužitelju nije ni obračunao poseban staž za vrijeme provedeno u Armiji R BiH...”

[AP-2214-20-1242932.pdf](#)

7. Granski kolektivni ugovor; Teret dokaza

Član 7., čl. 123., čl. 126. Zakona o parničnom postupku F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 516957 23 Rev od 06.04.2023. godine

Pitanje:

„Da li se odluka suda može zasnivati na dokazima koje stranke nisu predložile, dokazima koji nisu izvedeni u toku postupka, te na dokazima čije izvođenje sud nije prihvatio na glavnoj raspravi?,

da li je na tuženom bio teret dokazivanja da li je isti potpisnik Granskog kolektivnog ugovora, odnosno da li je tuženi trebao dokazati da nije član Udruženja poslodavaca za oblast finansija FBiH, odnosno da Udruženje banaka nije kolektivni član Udruženja poslodavaca za oblast finansija FBiH? “

Iz obrazloženja:

„...Za dopuštenost revizije povodom naznačenih pravnih pitanja ispunjen je pravni razlog važnosti tih pitanja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni iz razloga što je o tim pravnim pitanjima revizijski sud već zauzeo pravno shvatanje na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 15.3.2019. godine, na kojem se ne temelji pobijana drugostepena presuda.

Revizijom se pokreće pravno pitanje tereta dokazivanja primjene GKU budući da je drugostepeni sud na tuženog „prebacio“ teret dokazivanja činjenice da nije član Udruženja poslodavaca Federacije BiH, a što je suprotno pravnom stavu Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH i praksi tog suda...

...U postupku nije utvrđeno da li je tuženi član Udruženja poslodavaca – Grupacije poslodavaca za oblast finansija, od koje činjenice zavisi da li je GKU obavezujući za tuženog, pa se ista u toku postupka morala dokazivati.

Kako je tuženi u toku postupka tvrdio da se na njega ne primjenjuju odredbe GKU jer isti nije njegov potpisnik, niti je član Grupacije poslodavaca u oblasti finansijskog poslovanja, to je pravilan stav prvostepenog suda da je tada na tužiteljici bio teret dokazivanja primjene GKU, kao pravnog osnova na kojem zasniva isplatu utuženog potraživanja. Budući da tužiteljica nije izvela dokaze na osnovu kojih bi se ta činjenica mogla utvrditi, to je drugostepeni sud povrijedio pravila o teretu dokazivanja iz člana 7., 123. i 126. ZPP-a kada je zaključio da je tuženi bio u obavezi dokazati činjenicu svog članstva u Udruženju poslodavaca.

U vezi sa pravnim pitanjem tereta dokazivanja činjenice primjene kolektivnog ugovora, Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH je na svojoj sjednici 15.3.2019. godine zauzelo sljedeći pravni stav: „tužitelj je dužan dokazati da tuženog obavezuje Granski kolektivni ugovor jer istinitost određene tvrdnje dokazuje u pravilu onaj ko tvrdi da određena činjenica postoji, a ne onaj koji poriče njeno postojanje“.

[123187](#) (Pravno shvatanje)

6. Razrješenje direktora; Sudska zaštita

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 32 0 Rs 407901 24 Rev od 10.04.2025. godine

Pitanje:

„Da li preispitivanje odluka Vlade Tuzlanskog kantona i Skupštine Tuzlanskog kantona predstavlja spor pune jurisdikcije i da li neusvajanje izvještaja o radu predstavlja valjan razlog za razrješenje direktora sa njihovih pozicija ? “

Iz obrazloženja:

„...Vezano za razloge važnosti navedenog pitanja, u smislu odredbe člana 237. stav 4. ZPP, tužitelj ukazuje da je odluka drugostepenog suda u suprotnosti sa izraženim pravnim stavom ovog suda koji je u identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji zauzet u presudi broj: 32 0 Rs 375993 23 Rev od 16.01.2024. godine. U ovoj presudi zauzet je stav u vezi postavljenog pravnog pitanja i to da bez mogućnosti preispitivanja odluka Vlade Tuzlanskog kantona i Skupštine Tuzlanskog kantona o postojanju opravdanih razloga za ne prihvatanje izvještaja zbog lošeg poslovanja inspekcije, a što je dovelo do razrješenja direktora, tužitelj ne može ni ostvarivati pravo na efikasnu sudsku zaštitu i zbog toga je sud stava se radi o sporu pune jurisdikcije.

Iz navedenih razloga postavljeno pravno pitanje važno je za osiguranje jedinstvene primijene prava i ravnopravnosti svih u njenoj primjeni iz razloga što je pobijana odluka u suprotnosti s pravnim shvaćanjem ovog suda zauzetom u vezi prava razriješenih direktora Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona na sudsku zaštitu zbog nezakonitog razrješenju sa pozicije direktora uprave.

Po ocjeni ovog suda na tuženom je kao donosiocu rješenja o razrješenju tužitelja bio teret dokazivanja činjenica o postojanju opravdanih razloga za neprihvatanje izvještaja o radu za 2020. godinu i ostvarenog lošeg poslovanja. Rješenje o razrješenju ne sadrži obrazloženje u čemu se ogleda ostvareno loše poslovanje tužitelja i zbog čega nije usvojen izvještaj inspekcije za navedeni period. Dakle, tuženi nije na glavnoj raspravi izvedenim dokazima dokazao postojanje opravdanih razloga za donošenje rješenja o razrješenju tužitelja. Izvedeni dokazi na glavnoj raspravi su isti koji se navode i u rješenju o razrješenju a to je da Vlada TK i Skupština TK nisu prihvatili izvještaj o radu za 2020. godinu zbog ostvarenog lošeg poslovnog rezultata.

Vlada Tuzlanskog kantona je Odlukom o postupku razrješenja rukovodilaca samostalnih uprava i upravnih organizacija i uprava i upravnih organizacija u sastavu organa državne službe prije isteka mandata od 23.08.2018. godine propisala razloge za razrješenje navodeći, između ostalog, i ostvarivanje lošeg poslovanja rukovodioca.

Odlukom Vlade Tuzlanskog kantona ne može se urediti postupak za razrješenje lica iz člana 9. stav 2. Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu, već se to može uraditi isključivo Uredbom, kako je to propisano i članom 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona, što dodatno ukazuje na nezakonitost rješenja Vlade Tuzlanskog kantona o razrješenju tužitelja kao direktora Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona i Odluke Vlade Tuzlanskog kantona od 06.07.2021. godine po prigovoru tužitelja na rješenje o razrješenju.

Ovaj sud zapaža da u rješenju o razrješenju tužitelja od 15.06.2021. godine nisu ni navedeni podaci o prebačaju plana poslovanja za 2020. godinu za 28,0%, zbog čega stoji zaključak prvostepenog suda da tuženi nije dokazao postojanje opravdanih razloga za razrješenje tužitelja. Osim toga, tužitelj je imenovan na funkciju direktora počev od 01.09.2020. godine i na toj funkciji je u toku 2020. godine bio samo 4 mjeseca, zbog čega su nedokazani razlozi za neprihvatanje izvještaja o radu za 2020. godinu koji su stavljeni na teret tužitelju za cijelu 2020. godinu. Prema ocjeni ovog suda, bez mogućnosti preispitivanja odluka Vlade TK i Skupštine TK o postojanju opravdanih razloga za neprihvatanje izvještaja zbog lošeg poslovanja inspekcije čiji je direktor bio tužitelj i što je doveo do njegovog razrješenja, tužitelj ne može ni ostvariti pravo na efikasnu sudsku zaštitu i zbog toga se radi o sporu pune jurisdikcije. Osim toga, i u odluci o odbijanju prigovora tužitelja na rješenje o razrješenju je navedeno da može pokrenuti postupak pred nadležnim sudom. Ovaj sud je imao u vidu i odluku

ovog suda broj 45 0 P 038925 21 Rev 3 od 15.03.2022. godine u kojoj je zauzet stav da je u nadležnosti suda odlučivanje o zaštiti povrijeđenog prava iz radnog odnosa u smislu člana 6. u vezi sa članom 114. Zakona o radu, što je u skladu i sa članom 6. Evropske konvencije koja garantuje pravo na pristup sudu.

Slijedom iznesenog, kako zauzeto shvaćanje nižestepenog drugostepenog suda je u suprotnosti sa zauzetim stavom Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u presudi broj: 32 0 Rs 375993 23 Rev od 16.01.2024. godine, to je osnovan revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava...”

STVARNO PRAVO

1. Opštenarodna imovina; poljoprivredno i šumsko zemljište

Presuda Vrhovnog suda Federacije, broj 41 0 P 085658 22 Rev od 23.05.2023. godine

Identično pravno pitanje razmatrano je i u predmetima: 41 0 P 088395 23 Rev; 41 0 P 084452 24 Rev ; 41 0 P 090647 23 Rev; 41 0 P 087788 23 Rev; 41 0 P 089121 23 Rev; 41 0 P 087945 23 Rev; 41 0 P 089778 23 Rev ; 41 0 P 084955 23 Rev; 41 0 P 089937 23 Rev

Pitanje:

„Ko je pravni sljednik poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta koje je u zemljišnim knjigama upisano kao vlasništvo opštenarodna imovina 1/1?“

Odgovor:

Na poljoprivrednom zemljištu upisanom kao opštenarodna imovina, bez nosioca prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja, kao oblika društvene/državne imovine, titular prava vlasništva je Bosna Hercegovina, dok se posebnim zakonom to drugačije ne uredi, zbog čega na takvoj imovini, do konačnog uređenja pitanja vlasništva državne imovine, stvarnu legitimaciju ima samo Bosna i Hercegovina.

[Baza sudske prakse](#)

2. Sudska zaštita prava na posjed

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 126 0 P 197351 23 Rev od 16.05.2024. godine

Pitanje:

„Da li je pozitivnim propisima vlasniku stvari, u slučaju postojanja pravnog interesa, dato ovlaštenje da u sudskom postupku utvrđuje da je nositelj prava posjedovanja te nekretnine i shodno tomu da se upiše kao posjednik u javnim registrima nekretnine, katastarskom operatu, odnosno da li se sudska zaštita, osim zaštite posjeda stvari-faktičkog stanja, pruža i pravu na posjed?“

Revidenti se pozivaju na shvatanje ovog suda izraženo u presudama br.126 0 P 186576 22 Rev od 16.05.2023. godine i 32 0 P 130215 18 Rev od 07.03.2019. godine.

Iz obrazloženja:

„...Po dopuštanju revizije, a prema konkretnim činjenicama ove pravne stvari utvrđenim prvostupanjskom presudom, ovaj sud reviziju i uvažava, te preinačava pobijanu presudu odbijanjem žalbe tužene i potvrđivanjem prvostupanjske presude, kojom je udovoljeno tužbenom zahtjevu tužitelja, što je u konačnici ujednačavanje sudske prakse, iz konkretnog predmeta u odnosu na ranija shvatanja ovog suda. Naime, kako su tužitelji vlasnici nekretnine i kao takvi upisani u zemljišnim knjigama, kako je put koji je upisan u posjedovni list u biti prilazni put koji su odvajanjem od svojih parcela formirali sami tužitelji i to isključivo za prilaz sebi, odnosno svojim nekretninama, kako je taj put upisan kao društvena svojima temeljem avio snimka, dok suprotno tužena nije ni tvrdila ni dokazala, zbog čega se ne radi o javnom putu, već o prilazu privatno formiranom od tužitelja u korist njih samih i zbog čega predmetna nekretnina nije stvar koja je extra commercium, to je tužbeni zahtjev tužitelja da se utvrdi da su oni posjednici predmetne nekretnine sa pravom upisa posjeda u javne knjige osnovan.

Pravo na posjed može se utvrditi i štititi pred sudom, neovisno o trajanju i ishodu postupka za zaštitu posjeda, članak 335 Zakona o stvarnim pravima F BiH („Sl.novine F BiH“, br. 66/13 i 100/13). Radi se o petitornoj tužbi, kojom se utvrđuje pravo na faktički posjed, što je u ovom slučaju, kao pravu na suposjedovanje nekretnine tužitelja i utvrđeno, sa pravom da se takav suposjed i upiše u odgovarajuće javne knjige...”

[Baza sudske prakse](#)

(Sentenca u predmetu 126 0 P 186576 22 Rev)

3. Sticanje prava vlasništva; Ništavost ugovora

Zakon o stvarnim pravima F BiH

Zakon o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 41 0 P 085371 22 Rev od 19.12.2022. godine

Pitanje:

„Da li se kod odlučivanja o tužbenom zahtjevu koji glasi na utvrđenje ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju ili ugovora o poklonu kojim je ugovorna strana raspolagala bračnom stečevinom preko dijela koji iznosi suvlasnički dio od ½ na bračnoj stečevini bez saglasnosti drugog suvlasnika na bračnoj stečevini, utvrđuje ništavost cijelog ugovora ili se utvrđuje ništavost ugovora samo u onom dijelu u kojem je primalac izdržavanja raspolagao sa više prava nego što je imao u smislu odredbe člana 52. i člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima?“

Iz obrazloženja:

„...U odnosu na postavljeno pitanje revizijski sud je već zauzeo shvatanje u presudi 28 0 P 031310 18 Rev od 14.03.2019. godine kada je djelimično usvojio reviziju, preinačio pobijanu

presudu i utvrdio da je ugovor o poklonu djelimično ništav u dijelu preko ½. Pobjana presuda zasnovana je na shvatanju koje nije podudarno sa shvatanjem u revizijskoj presudi i zbog toga je pogrešnom primjenom materijalnog prava odlučeno o postavljenom tužbenom zahtjevu. U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nižestepeni sudovi su utvrdili da je predmetna nekretnina zajednička imovina tužiteljice i prednika tužene koji na tuženu nije mogao bez saglasnosti tužiteljice prenijeti njen suvlasnički dio od 1/2, slijedom čega su zaključili da je ugovor o doživotnom izdržavanju u cijelosti ništav, shodno odredbi člana 103. stav 1. ZOO., dok revizija smatra da je ugovor djelimično ništav.

Sticanje prava vlasništva na osnovu pravnog posla je derivatino ili izvedeno sticanje što podrazumijeva da prenosilac mora biti vlasnik predmetne nekretnine da bi na sticaoca mogao prenijeti svoje vlasništvo (član 23. stav 2. Zakona o stvarnim pravima u vezi sa članom 52. ZOO). U konkretnom slučaju primalac izdržavanja – otac tužene je na tuženu kao davaoca izdržavanja prenio svoj vlasnički dio od 1/1a mogao je samo prenijeti ½ svog suvlasničkog dijela, pa je zbog toga ugovor djelimično ništav u dijelu preko ½ zbog nepostojanja osnova ugovorne obaveze jer je primalac izdržavanja prenio na davaoca izdržavanja više prava nego što je imao (član 52. u vezi sa članom 105. stav 1. ZOO), pa je pravilnom primjenom materijalnog prava trebalo samo djelimično usvojiti tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti.

Ovaj sud je imao u vidu da je u širem zahtjevu sadržan i uži zahtjev i da sud odlučuje u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva kada dosudi i manji obim prava, ako je utvrdio da je tužbeni zahtjev samo djelimično osnovan (član 2. stav 1. ZPP)...“

- **DRUGI RAZLOZI VAŽNOSTI ZA PRIMJENU PRAVA U DRUGIM SLUČAJEVIMA**

KLEVETA/SLOBODA MEDIJA

1. Pojam javne osobe i javnog interesa

Član 6. stav 5. Zakona o zaštiti od klevete F BiH („Službene novine F BiH“ broj: 59/02, 19/03 i 73/05)

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 560612 23 Rev od 25.12.2023. godine

Pitanje:

"Da li je zakonski osnovano ograničiti slobodu izražavanja medija o javnim osobama i informiranju javnosti o poslovima koje takve osobe obavljaju?"

Iz obrazloženja:

„...Međutim, ovaj sud ocjenjuje da je četvrto postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Ovim pitanjem, kako to jasno proizilazi iz njegovog obrazloženja, tužena problematizira pravilnost stava drugostepenog suda da se tužitelj u konkretnom slučaju ne može smatrati javnim službenikom odnosno javnom osobom.

...Federalno ministarstvo rada i socijalne politike vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene u zakonu koji se odnose na nadležnosti Federacije u oblasti socijalne politike, rada, penzijskog i invalidskog osiguranja, a između ostalog utvrđuje i politiku rada i zapošljavanja (član 11. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave).

...Prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke tužitelj je naveo da je, kao sekretar ministarstva, bio nadležan za organizaciju, koordinaciju i usmjeravanje rada ministarstva, te istupanje prema ostalim institucijama u dogovoru sa pomoćnicima ministra (iskaz na ročištu od 10.10.2017. godine).

Stoga je tužitelj, suprotno pravnom stavu drugostepenog suda, javni službenik u smislu odredbe člana 6. stav 5. Zakona o zaštiti od klevete FBiH, a imajući u vidu djelokrug rada federalnog ministarstva i nadležnosti sekretara ministarstva, razumno je zaključiti da je vršio značajan uticaj na pitanja od javnog interesa.

Sporni prilog se bavio temom koja je od javnog interesa (nepotizam u javnim i društvenim službama). Nepotizam označava popunjavanje radnih mjesta članovima vlastite porodice ili davanje prednosti pri zapošljavanju poznanicima, pri čemu kriterij stručne sposobnosti za određenu funkciju ne igra odlučujuću ulogu. Takvo zapošljavanje se zasniva na poznanstvu i porodičnim odnosima, gdje osoba na službenom položaju iskorištava svoju moć i autoritet kako bi osigurala posao ili uslugu za članove porodice ili prijatelje, iako te osobe možda nisu kvalifikovane za tu funkciju. Nepotizam ugrožava pravednu raspodjelu javnih sredstava i mogućnosti, integritet i efikasnost javnih funkcija, transparentnost i fer konkurenciju u društvu, odnosno objektivne i pravične prilike za zapošljavanje.

Dakle, tužitelj je javna osoba, a sporno izvještavanje se nije odnosilo na pitanja iz tužiočevog privatnog života, već na njegovu eventualnu ulogu u vezi sa pitanjem nepotizma pri zapošljavanju, što se može smatrati izvještavanjem o tužiočevom javnom djelovanju, pa je stoga tužitelj dužan trpiti veću dozu kritike.

Kako se sporni prilog bavi pitanjem od javnog interesa, a tužitelj je osoba koja svojim statusom (kao sekretar ministarstva i član Upravnog odbora Fonda) utiče na pitanja od javnog interesa, to se odgovornost za klevetu u konkretnom slučaju ograničava na namjeru neistinitog izražavanja ili nepažnju zbog koje su iznesene ili pronesene neistinite činjenice u smislu odredbi člana 6. stav 4. i 5. Zakona o zaštiti od klevete FBiH, kako se u svojoj odluci broj AP-812/19 od 22.12.2020. godine izjasnio i Ustavni sud Bosne i Hercegovine.

Zbog pogrešnog pravnog stava o pitanju da li je tužitelj javni službenik odnosno javna osoba sudovi nižeg stepena su propustili napraviti razliku između privatnih osoba i osoba koje nastupaju u javnom kontekstu, odnosno između izvještaja o pojedinostima iz privatnog života privatnih osoba i izvještavanja o pitanjima koja mogu doprinijeti debati u javnom interesu u vezi s osobama koje obavljaju javnu funkciju. S tim u vezi sudovi nižeg stepena su propustili utvrditi da li je tužena postupala u dobroj vjeri, odnosno da li je tužena znala da je sporno izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarila neistinitost tog izražavanja. Treba primijetiti da sudovi nižeg stepena nisu zauzeli ni jasan stav o tome da li je sporni prilog istinit ili u suštini istinit u pogledu tvrdnji da su konkretno imenovane osobe iz bliže ili dalje porodice tužitelja zaposlene u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike ili u institucijama nad kojima to ministarstvo ima uticaj.

Zaštita koju novinarima pruža član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda podliježe uvjetu da djeluju u dobroj vjeri kako bi pružili tačne i pouzdane informacije u skladu s načelima odgovornosti novinarstva (Evropski sud za ljudska prava, Bedat protiv Švicarske, predmet broj 56925/08 od 29.03.2016. godine, stav 72.). Praksa Evropskog suda omogućava odbranu medija ukoliko mogu dokazati da su postupali razumno ili u skladu sa profesionalnim standardima, dakle u "dobroj namjeri" kada su objavljivali kritičke izjave. Ovu doktrinu primjenjuje Evropski sud koji je, kada je riječ o činjenicama, razvio fleksibilnija pravila od onih koja zahtijevaju dokazivanje istinitosti, ostavljajući medijima na taj način prostor za grešku (predmet Thorgeir Thorgeirshon protiv Islanda, presuda od 25.06.1992. godine, stav 65.)..."

Sentenca:

Sekretar Federalnog ministarstva rada i socijalne politike je javni službenik, a imajući u vidu djelokrug rada navedenog ministarstva i nadležnosti sekretara ministarstva, razumno je zaključiti da je tužitelj vršio značajan uticaj na pitanja od javnog interesa.

Kako se sporni prilog bavi pitanjem od javnog interesa (nepotizam pri zapošljavanju u javnim službama), a tužitelj je osoba koja svojim statusom (kao sekretar ministarstva i član Upravnog odbora fonda) utiče na pitanja od javnog interesa, to se odgovornost za klevetu u konkretnom slučaju ograničava na namjeru neistinitog izražavanja ili nepažnju zbog koje su iznesene ili pronesene neistinite činjenice.

[Baza sudske prakse](#)

2. Kontekst izražavanja

Član 7. Zakona o zaštiti od klevete F BiH („Službene novine F BiH“ broj: 59/02, 19/03 i 73/05)
Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 17 0 P 120517 24 Rev od 29.10.2024. godine

Pitanje:

„Da li se u predmetima koji pokreću pitanje klevete sporna izražavanja i izjave moraju sagledavati u kontekstu različitih aspekata (Evropski sud, Bodrožić protiv Srbije, presuda od 23. lipnja 2009. godine, st. 51 i 52, aplikacija broj 3255005), tako da se sporno izražavanje mora dovesti u kontekst sa svim relevantnim okolnostima tog slučaja, kao i da li takva obaveza suda proističe iz člana 7. stav 2. Zakona o zaštiti od klevete.“

Kao razlog važnosti za odlučivanje o reviziji tužitelj je naveo da je pobijana presuda u suprotnosti sa naprijed navedenom odlukom Evropskog suda Bodrožić protiv Srbije, odlukama Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-322/12 od 12.01.2016. godine i AP-4632/14 od 15.06.2017. godine te presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj 56 0 P 067054 23 Gž od 13.03.2024. godine.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 7. stav 1.a Zakona o zaštiti od klevete F BiH (u daljem tekstu: ZZK F BiH) propisano je da ne postoji odgovornost za klevetu ako je izražavanjem izneseno mišljenje, ili ako je izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim detaljima.

Prilikom ocjene da li određeno novinarsko izražavanje predstavlja klevetu sud je dužan sporne navode razmotriti u kontekstu sadržaja cjelokupnog teksta, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, ali i u konkretnom društvenom kontekstu, odnosno u kontekstu društvene rasprave o temi koja je predmet spornog teksta. Ukoliko je iznošenje ili pronošnje izražavanja bilo razumno (član 7. stav 1.c ZZK F BiH), sud je dužan prilikom donošenja odluke uzeti u obzir sve okolnosti slučaja propisane odredbom člana 7. stav 2. ZZK F BiH.

(Sentenca objavljena na Portalu sudske prakse VSTV)

[Baza sudske prakse](#)

OBLIGACIONO PRAVO

1. Narudžbenica; Obaveze neovlašteno zastupanog

Član 88., čl. 378. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Mals 819719 23 Rev od 18.06.2024. godine

Pitanja:

1. *Da li vraćanje predmeta ugovora dovodi do raskida ugovora i prestanka obaveze plaćanja na strani dužnika?*
2. *Da li se u obligacionim odnosima između pravnih lica povodom naplate potraživanja za izdatu publikaciju koja se izdaje povremeno primjenjuje zastarni rok iz člana 378. ZOO ili iz člana 374. ZOO?*

Iz obrazloženja:

...Čl. 88 ZOO propisano je:

„1.Ugovor koji neko lice zaključi kao punomoćnik u ime drugog lica bez njegovog ovlaštenja obavezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.

2.Strana sa kojom je ugovor zaključen može zahtijevati od neovlašteno zastupanog da se u primjerenom roku izjasni da li ugovor odobrava.

3.Ako neovlašteno zastupani ni u ostavljenom roku ugovor ne odobri, smatra se da ugovor nije ni zaključen.“

Konkretno tužena je nakon isporuke prve fakture 2015 godine, na osnovu narudžbenice br. 349 od 26.5.2015 godine, pismenim podneskom od 7.9.2015 godine obavijestila tužitelja da lice koje je potpisalo narudžbenicu, nije ovlašteno za potpisivanje iste i preuzimanje obaveza za tuženu, kojom prilikom su vraćeni CD-ovi dostavljeni uz fakturu. Na taj način je tužitelj obaviješten da lice koje je potpisalo narudžbenicu nije punomoćnik koji u ime tuženog može zaključiti ugovor o prodaji, a kako tužitelj nije naknadno tražio odobrenje za ranije zaključeni ugovor od neovlaštenog punomoćnika, proizilazi da ugovor za tuženog nije ni nastao.

Stoga kako za tuženog nije nastao ugovor, na kojem se temelji Faktura broj 268 dostavljena je tuženoj dana 05.12.2017.godine na ukupan iznos od 2.737,80 KM, proizilazi da nije ni nastala obaveza plaćanja publikacija u obliku CD-ova, pa tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan.

...U odnosu na pitanje br. 2. valja naglasiti da je članom 378. stav 1. tačka 4. ZOO propisano je da potraživanja pretplate na povremene publikacije zastarijevaju za jednu godinu,

računajući od isteka vremena za koju je publikacija naručena. Međutim, pod pretplatom se podrazumijeva unaprijed uplaćen iznos za povremene publikacije, što u konkretnom slučaju nije ni utvrđeno, jer je faktura za plaćanje isporučena nakon dostave publikacija, a ne unaprijed, zbog čega se nije ni mogao primijeniti jednogodišnji rok zastare, već rok od tri godine iz čl.374 ZOO, što u konkretnom slučaju nije osnov za odbijanje tužbenog zahtjeva...”

Sentenca:

Kada je tužitelj obaviješten da lice koje je potpisalo narudžbenicu nije punomoćnik koji u ime tuženog može zaključiti ugovor o prodaji, a tužitelj nije naknadno tražio odobrenje za ranije zaključen ugovor od neovlaštenog punomoćnika, proizilazi da ugovor za tužnog nije ni nastao.

[Baza sudske prakse](#)

3. Objektivna odgovornost zbog opasne stvari i opasne djelatnosti; Podijeljena odgovornost – nadzor roditelja

Član 201., čl. 177. st. 3., čl. 192. u vezi sa čl. 205. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 25 0 P 036759 15 Rev od 14.11.2018. godine

Iz obrazloženja:

„..., revizija III-V tužitelja u odbijajućem dijelu iako za svakog od njih pojedinačno ne prelazi imovinski census iz člana 237. stav 2. ZPP, ovaj sud je dopustio izuzetno odlučivanje u smislu člana 237. stav 3. ZPP, jer je ocijenjeno da je od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Nižestepeni sudovi su utvrdili da se predmetna nesreća dogodila 26.09.2011. godine u kojoj je smrtno stradao 5-godišnji M.P. koji je živio u zajedničkom domaćinstvu sa tužiteljima. Tom prilikom na krovu šupe dohvatio je rukama trofazni odvojak električne mreže koju je postavio tuženi i doživio strujni udar od kojeg je preminuo. Nastradalo dijete na krov šupe svojih roditelja popeo se preko zamrzivača postavljenog uz samu šupu.

Imajući u vidu okolnosti štetnog događaja drugostepeni sud je pravilno ocijenio da je tuženikov prigovor o podijeljenoj odgovornosti djelimično osnovan 20% (čl. 177. st. 3., čl. 192. u vezi sa čl. 205. ZOO). Pri tome, osnovano prihvatio pravni zaključak prvostepenog suda da je prenos električne energije opasna djelatnost, a električna energija opasna stvar, pa stoga postoji objektivna odgovornost tuženog za spornu štetu za koju odgovara bez krivnje po samom uzrokovanju u smislu člana 154. stav 2. u vezi sa članom 173. ZOO (pretpostavka uzročnosti), a te odgovornosti se oslobađa u mjeri u kojoj je oštećeni doprinio nastanku štete.

Protivno stanovištu revizije III-V tužitelja drugostepeni sud je dao pravilnu ocjenu o omjeru odgovornosti njihovih roditelja, a time i njih, kao oštećenika. Naime, njihovi roditelja su pridonijeli nastanku predmetne štete uslijed odsustvo dužne pažnje i brige za nastradalo dijete u vrijeme štetnog događaja, te postavljanjem zamrzivača na mjesto preko kojeg se nastradali mogao popeti na krov šupe iznad kojeg je tuženikova električna mreža. Po ocjeni ovog suda, neprihvatljivo je njihovo pravno rezonovanje o isključivoj odgovornosti tuženog za nastanak sporne štete.

Nasuprot tome, osnovano ukazuju da je drugostepena presuda zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava kada je odmjerena visina odštete III i IV tužitelju u iznosu od po 3.000,00 KM, odnosno V tužiteljici u iznosu od 2.000,00 KM.

Odredbom člana 201. ZOO propisano je koje osobe imaju pravo na novčanu naknadu za duševne bolove u slučaju smrti bliske osobe. Odredbom stava 2. člana 201. ZOO propisano je da se takva naknada može dosuditi i braći i sestrama ako je između njih i umrlog postojala trajnija zajednica života. Kod nesporne činjenice da su III-V tužitelji živjeli u zajedničkom domaćinstvu sa poginulim, to im pripada pravična novčana naknada zbog smrti brata u iznosu od po 7.000,00 KM pojedinačno, a što je prvostepeni sud pravilno zaključio. Naime, visina odmjerene satisfakcije u skladu je sa dugogodišnjom sudskom praksom ovog suda u primjeni odredbe člana 201. ZOO u sličnim slučajevima. Nadalje, prema okolnostima štetnog događaja drugostepeni sud je pravilno ocjenio doprinos oštećenika nastanku štete 20%, pa je za taj procenat valjalo umanjiti iznos od po 7.000,00 KM i dosuditi iznos od po 5.600,00 KM. Stoga, je ovaj sud primjenom člana 250. stav 1. ZPP reviziju III-V tužitelja djelimično uvažio i odlučio kao u prvom stavu izreke ove presude...”

4. Naknada štete; Pogoršanje zdravstvenog stanja nakon okončanja postupka za naknadu štete

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 63 0 P 038440 23 Rev od 22.02.2024. godine

Pitanja:

- 1. „Ima li tužitelj kao oštećeni u smislu odredbi članka 200. ZOO-a pravo da u novoj parnici potražuje naknadu novonastale nematerijalne štete uslijed pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja a koja šteta nije bila poznata do zaključenja glavne rasprave u prethodnoj parnici niti je do tog trenutka po redovitom tijeku stvari bila predvidiva?*
- 2. Je li pretpostavka za ostvarivanje prava na naknadu novonastale nematerijalne štete uslijed pogoršanja zdravstvenog stanja u smislu odredbi ZOO-a, ta da su dokazi iz ranije parnice morali ukazivati na moguće pogoršanje zdravstvenog stanja?*
- 3. Je li jedna od pretpostavki za ostvarivanje prava na naknadu novonastale nematerijalne štete uslijed pogoršanja zdravstvenog stanja u smislu odredbi članka 200. ZOO-a, ta da je nužno došlo do pojave novih oblika oštećenja zdravlja (oštećenje drugog organa) ili je pak dostatno da je došlo od pogoršanja zdravstvenog stanja u okviru već postojećih ozljeda?*

Iz obrazloženja:

„...Pravilno drugostepeni sud iskazuje da kada kasnije - nakon pravomoćnog okončanja postupka za naknadu štete po istom štetnom događaju - dođe do pogoršanja zdravlja

zbog posljedica istih povreda to ne znači da liječenje nije bilo završeno i stabilizirano zdravstveno stanje oštećenika u pogledu svih vidova nematerijalne štete i oštećenik saznao za tu štetu.

Međutim, navedeno ne znači, kako to pravilno smatra prvostepeni sud, da, nakon što je došlo do pogoršanja zdravstvenog stanja tužitelja, koje je posljedica ozljeđivanja u navedenoj nezgodi, nakon pravomoćnosti ranije presude, tako da je zbog posttraumatske avaskularne nekroze glave desne nadlaktične kosti tužitelju implantirana parcijalna modularna proteza desnog ramena, što je dovelo do smanjenja životne aktivnosti tužitelja u razmjeru od 30 % za tužitelja ne predstoji pravo za posljedice tako nastale štete, kako to pravilno zaključuje i odlučuje prvostepeni sud...”

Sentenca:

U slučaju kad se oštećenom znatno pogorša zdravstveno stanje nakon što je o njegovom zahtjevu za umanjene životne aktivnosti već pravomoćno odlučeno, ne radi se o presuđenoj stvari, jer novi zahtjev ne obuhvata naknadu za ono stanje za koje je oštećeni ostvario naknadu, već samo razliku između ranijeg i sadašnjeg stanja.

[Baza sudske prakse](#)

5. Naknada nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika; Aktivna legitimacija

Član 201. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 32 0 P 339074 23 Rev od 09.01.2024. godine

Pitanje:

Iz sadržaja revizije proizilazi da tužitelj pokreće pravno pitanje njegovog prava na naknadu nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika - nane (očeve majke) sa kojom je živio u zajedničkom domaćinstvu i koja ga je odgojila, uz povremeno kontaktiranje sa majkom, koja je živjela u odvojenom domaćinstvu. Daljnji razlozi revizije predstavljaju razloge važnosti zbog kojih se revizija izjavljuje.

Iz obrazloženja:

„...Dakle, odredbama člana 201. stav 1. i stav 2. ZOO taksativno je određen krug lica koja imaju pravo na naknadu štete za duševne bolove zbog smrti bliskog lica. Međutim, osnovano tužitelj smatra da u određenim slučajevima izuzetno to pravo može imati i lice izvan tog kruga, odnosno izvan kruga lica određenih članom 201. stav 1. i stav 2. ZOO u situaciji kada je između tog lica i umrlog postojao odnos koji se faktički može izjednačiti sa odnosom umrlog lica i jednog od lica iz člana 201. stav 1. i stav 2. ZOO.

Kako je u konkretnom slučaju umrla nana tužitelja u potpunosti zamjenjivala roditelje tužitelja, jer je tužitelj živio u zajedničkom domaćinstvu sa nanom, koja ga je čuvala, odgajala, školovala i pružala svaki drugi vid pomoći, tada on kao unuk ima pravo na takvu naknadu po odredbi člana 201. ZOO...”

Sentenca:

Unuku pripada naknada za duševne bolove zbog smrti nane/bake, kada ona, zbog odsutnosti i nebrige roditelja, potpuno zamjenjuje roditelje u brizi, odgoju, izdržavanju i pružanju svakog drugog vida pomoći unuku, živeći s njim u zajedničkom domaćinstvu tokom 26 godina.

[Baza sudske prakse](#)

6. Obaveze bračnih partnera nakon prestanka bračne zajednice

Član 253. Porodičnog zakona FBiH („Sl. novine FBiH“ 35/05 i 41/05)

Član 423. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list RBiH br. 2/92, 13/93 i 13/94, Službene novine FBiH br. 29/03dalje: ZOO)

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 25 0 Mal 051699 21 Rev od 07.11.2023. godine

Pitanje:

„Može li jedan suvlasnik prema drugom suvlasniku postavljati obligatorne zahtjeve koji se tiču njegovog suvlasništva u visini pripadajućeg suvlasničkog dijela odnosno može li tražiti isplatu duga koji se odnosi na novčana sredstva koja jedan suvlasnik dobije kao kredit i koja sredstva su utrošena u kupovinu i stvaranje suvlasničke zajednice i koji samostalno otplaćuje kao i isplatu duga na ime komunalnih obaveza nekretnine u suvlasništvu u situaciji kada računi za komunalne usluge glase samo na jednog suvlasnika ... ?

Iz obrazloženja:

„...Pogrešan je zaključak nižestepenih sudova da u ovom slučaju postoji samo obligaciono pravni odnos između bračnih supružnika i davatelja kredita i da navedeni zahtjev tužitelja treba isključivo raspravljati sa aspekta tog odnosa.

Suprotno navedenom, u konkretnom slučaju radi se o imovinskim odnosima između samih bračnih supružnika, povodom novčanih sredstava koja je jedan bračni supružnik dobio kao kredit i koji je utrošen za kupovinu stana kao njihove zajedničke imovine, a koji su imali obavezu da otplaćuju zajednički. Uplata rate kredita predstavlja dug koji tereti oba bračna supružnika. Bračni supružnik, koji nakon prestanka bračne zajednice nastavi samostalno otplaćivati stambeni kredit ima pravo na obligaciono pravni zahtjev prema drugom bračnom supružniku jer su u pitanju imovinski odnosi bračnih supružnika u smislu odredbi člana 253. Porodičnog zakona FBiH („Sl. novine FBiH“ 35/05 i 41/05).

Prema odredbi člana 423. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list RBiH br. 2/92, 13/93 i 13/94, Službene novine FBiH br. 29/03dalje: ZOO) dužnik koji je ispunio obavezu ima pravo zahtijevati od svakog sadužnika da mu naknadi dio obaveze koji pada na njega, pa je iz tog razloga pogrešan zaključak nižestepenih sudova kojim je odbijen tužbeni zahtjev. Naime, sudska praksa stoji na stanovištu da kada je neka stvar pribavljena kreditom, za vrijeme trajanja bračne zajednice ona ostaje bračna stečevina, a supružnik koji je sam iz svojih sredstava vratio ostatak kredita stiče regresno pravo prema drugom supružniku.

Kako iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi da je tužitelj za period od novembra 2019. godine do aprila 2020. godine izvršio uplatu rate kredita, što je bila obaveza

tužene, kao i da je platio sve troškove komunalija, za stan koji je u spornom periodu koristila i tužena, to je revizija tužitelja usvojena, obje nižestepene presude preinačene i usvojen tužbeni zahtjev tužitelja, primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP...”

Sentenca:

Kada je neka stvar pribavljena kreditom za vrijeme trajanja bračne zajednice, ona ostaje bračna stečevina, a supružnik koji je sam iz svojih sredstava vratio ostatak kredita stiče regresno pravo prema drugom supružniku.

[Baza sudske prakse](#)

7. Osiguranje; Početak toka zastare potraživanja iz ugovora o osiguranju osoba od posljedica nesretnog slučaja

Član 380. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 32 0 P 237466 20 Rev od 08.07.2021. godine

Pitanje:

„Kada nastaje potraživanje iz ugovora o osiguranju osoba od posljedica nesretnog slučaja – u momentu povređivanja oštećenog ili tek nakon što je njegovo liječenje završeno, kada on saznaje da se njegovo zdravstveno stanje stabiliziralo?“

Navedeno materijalnopravno pitanje se u konkretnom slučaju sadržajno tiče početka računanja toka zastare iz člana 380. stav (1) Zakona o obligacionim odnosima⁵ (dalje: ZOO), za potraživanje trećeg lica po osnovu trajnog invaliditeta iz ugovora o „neživotnom“ osiguranju, u situaciji kada postoji nepodudarnost između vremena povređivanja i saznanja za posljedice, odnosno utvrđivanja procenta invaliditeta.

Odgovor:

Ustalenie odnosno stabilizacija zdravstvenog stanja osiguranika nastaje kada je njegovo liječenje završeno, jer je tek tada poznat, ili se može utvrditi eventualni procent trajnog invaliditeta. Zbog toga se vrijeme saznanja za opseg obaveze osiguratelja odnosno vrijeme nastanka potraživanja koje ima u vidu odredba člana 380. stav (1) Zakona o obligacionim odnosima, veže upravo za završetak liječenja od posljedica osiguranog slučaja.

[Baza sudske prakse](#)

⁵ „Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list RBiH“, broj: 2/92 i 13/93 i „Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03 i 42/11

8. Naknada štete i PDV

Član 190. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Ps 287545 21 Rev od 25.10.2021. godine

Pitanje:

„Da li je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je potvrdio odluku prvostepenog suda kojom obavezuju tuženog da naknadi tužitelju štetu na vozilu s uračunatim PDV-om, iako je tužitelj PDV obveznik i dokazano ima pravo na povrat poreza?“

Revident navodi da je pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava, uz iznošenje tvrdnji da je o navedenom pravnom pitanju uspostavljena različita sudska praksa Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici, za koju tvrdnju uz reviziju prilaže kao dokaz određene presude navedenih kantonalnih sudova.

Iz obrazloženja:

„...Prema odredbi člana 32. stav 6. tačka 1. Zakona o porezu na dodatnu vrijednost, PDV obveznik ne može ostvariti pravo na odbitak ulaznog poreza na nabavku, proizvodnju i uvoz putničkih automobila, autobusa, motocikla i plovni objekata i zrakoplova i rezervnih dijelova za njih, goriva i potrošnog materijala za potrebe prijevoza, kao i iznajmljivanje, održavanje, popravak i druge usluge koje su povezane s upotrebom prijevoznog sredstva, osim ako prevozna sredstva i druga dobra koristi isključivo za obavljanje svoje poslovne djelatnosti.

Prema odredbi člana 185. stav 1. ZOO odgovorno lice dužno je uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala.

Odredbom člana 190. ZOO propisano je da će sud, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzrokovanja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Iz navedenih odredaba proizilazi da se u slučajevima kada oštećeni ima pravo na naknadu štete isplatom novčanog iznosa, naknada određuje u onom iznosu koji je prema redovnom toku stvari potreban da se materijalna situacija oštećenog dovede u prvobitno stanje (stanje prije nastanka štetnog događaja), a u slučaju oštećenja stvari naknadu štete predstavlja novčani iznos u visini cijene dobara i usluga potrebnih za popravljivanje stvari.

Stoga oštećeni ima pravo naknadu štetu koja uključuje i porez na dodatnu vrijednost, jer je taj porez dio novčanog iznosa potrebnog da se njegova materijalna situacija dovede u stanje prije štetne radnje u smislu člana 190. ZOO, odnosno predstavlja dio novčanog iznosa koji je potreban i koji nastaje kao trošak popravljanja oštećene stvari. Zahtjevu postavljenom odredbom člana 190. ZOO se ne bi moglo potpuno udovoljiti ako se oštećenom koji je popravio ili namjerava popraviti oštećenu stvar, ne priznaje i pravo na potpunu naknadu štete koja u sebi, uz ostalo, uključuje i PDV. U protivnom, oštećeni ne bi mogao otkloniti štetu jer mu nedostaje puni novčani iznos za popravak vozila tako da bi, zapravo, morao plaćati ili predujmljivati PDV u korist štetnika, što je nespojivo sa institutom popravljanja materijalne štete...”

Sentenca:

Oštećeni ima pravo na naknadu štete koja uključuje i porez na dodatnu vrijednost, jer je taj porez dio novčanog iznosa potrebnog da se njegova materijalna situacija dovede u stanje prije štetne radnje, odnosno predstavlja dio novčanog iznosa koji je potreban i koji nastaje kao trošak popravljivanja oštećene stvari.

[Baza sudske prakse](#)

9. Usmeno ugovaranje načina isplate advokatskih usluga; zastarjelost

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata F BiH

Član 361. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Odluke Vrhovnog suda F BiH, broj 43 0 Mal 182395 21 Rev, 43 0 Mal 182396 21 Rev, 43 0 Mal 182548 22 Rev, 43 0 Mal 182488 22 Rev

Pitanje:

„Da li je za zaključenje ugovora o nalogu za zastupanje između advokata i stranke neophodna pismena forma ukoliko slobodno ne ugovaraju visinu nagrade neovisno od odredaba Tarife, te da li se početak roka zastare u pogledu usmeno zaključenog ugovora o nalogu, kojim je dogovorena isplate nagrade advokatu nakon što stranka naplati svoje potraživanje, ima računati od datuma naplate potraživanja stranke, u skladu sa usmenim dogovorom između ugovornih stranaka?“

Iz obrazloženja:

„...Nije sporno da je ugovor o visini nagrade za rad advokata u procentu od naplaćenog potraživanja u postupku (pactum de quota litis) ništav kad nije zaključen u pismenoj formi (član 28. Tarife). Međutim, to se ne odnosi i na ugovor kojim se stranke sporazumiju o načinu plaćanja advokatskih usluga, odnosno o tome kada će dospijevati potraživanje advokata u vidu nagrade/naknade za njegov rad. Za pravnu valjanost takvog sporazuma ne zahtijeva se pismena forma.

Dakle, u situaciji nepostojanja posebnog ugovora o načinu plaćanja advokatskih usluga, advokat ima pravo zahtijevati nagradu za svaku obavljenju radnju od kada je ta radnja obavljena, a zastarijevanje tog potraživanja počinje teći prvog dana poslije dana kada je advokat imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze (član 361. stav 1. ZOO).

Međutim, ukoliko su stranke usmenim ugovorom otklonile plaćanje za svaku pojedinu radnju zastupanja odmah nakon njenog poduzimanja, već su ugovorile da će se plaćanje izvršiti naknadno, nakon što zastupani naplati svoje potraživanje povodom kojeg vodi parnicu, tada ni zastara potraživanja naknade za izvršene a neplaćene usluge zastupanja ne može početi teći od dana poduzimanja svake pojedine radnje, već od ugovorenog roka ili od dana otkaza/opoziva punomoći, ukoliko je isti eventualno uslijedio prije ugovorenog roka plaćanja.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa sudova nižeg stepena ostale su neutvrđene činjenice u pogledu postojanja usmenog sporazuma o načinu plaćanja advokatskih usluga, odnosno da li se usmeni ugovor u konkretnom slučaju odnosio isključivo na način plaćanja ugovorene

nagrade od 5%, ili i na način „plaćanja troškova koje sud dosudi za rad advokata“, kako su to tužitelji tvrdili i dokazivali tokom postupka, kao što je izostalo i utvrđenje činjenica koje se odnose na visinu predmetnog potraživanja...”

Sentenca u predmetu 43 0 Mal 182488 22 Rev:

Ništav je ugovor o visini nagrade za rad advokata u procentu od naplaćenog potraživanja u postupku ukoliko nije zaključen u pismenoj formi.

Međutim, ne zahtijeva se pismena forma za pravnu valjanost ugovora kojim se advokat i klijent sporazumiju o načinu plaćanja advokatskih usluga, odnosno o tome kada će dospijevati potraživanje pruženih advokatskih usluga.

Baza sudske prakse

10. Naknada štete; Vezanost parničnog suda za presudu donesenu u krivičnom postupku

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 42 0 P 047479 21 Rev od 20.05.2022. godine

Pitanja:

„Da li je Kantonalni sud u Zenici u postupku po žalbi na prvostepenu presudu kojom je odbijen tužbeni zahtjev zbog nedostatka pasivne legitimacije morao utvrđivati i uzročno posljedičnu vezu između radnje tužene i nastale štete, te da li je kod postojanja pravosnažne krivične presude prilikom utvrđivanja građanske odgovornosti za štetu sud dužan u parničnom postupku utvrđivati i uzročno posljedičnu vezu između radnji tužene i nastale štete, jer je prema odredbama člana 12. stav 3. ZPP sud u parničnom postupku u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinitelja vezan za pravosnažnu presudu krivičnog suda, a ne i građansku odgovornost za naknadu štete, te da li je pobijanom presudom narušena jedinstvena primjena prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, obzirom na sudsku praksu iz predmeta 42 0 P 029488 17 Rev od 07.01.2020. godine zbog nedostatka pasivne legitimacije, kao i da li je u drugostepenom postupku sud dužan primijeniti pravila o odlučivanju o troškovima postupka shodno uspjehu u parničnom postupku?“

Iz obrazloženja:

Kao razlog važnosti prvo i drugo naznačenog pravnog pitanja tužena se poziva na presudu Vrhovnog suda Federacije BiH broj 42 0 P 029488 17 Rev od 17.01.2020. godine.

Ovaj sud je ocijenio da je riječ o pitanju važnom za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Parnični sud je, dakle, vezan za činjenični opis štetnog događaja iz izreke osuđujuće krivične presude samo u dijelu u kojem se taj činjenični opis odnosi na postojanje krivičnog djela i krivične odgovornosti. Činjeničnim navodima koji se odnose na postojanje krivičnog djela imaju se smatrati samo oni činjenični navodi koji se odnose na bitna obilježja počinjenog krivičnog djela. Činjenice navedene u izreci osuđujuće krivične presude koje ne ulaze u obilježje krivičnog djela, niti su bitne za pitanje krivične odgovornosti, mogu u parničnom postupku biti osporene i drugačije utvrđene od strane parničnog suda.

Prema odredbi člana 383. stav 1. KZ F BiH⁶ službena ili odgovorna osoba u Federaciji koja iskorišćavanjem svog službenog položaja ili ovlašćenja, prekoračivši granice svoje službene dužnosti ili ne obavivši svoje službene dužnosti, pribavi sebi ili drugom kakvu korist, drugome nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugog, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

U krivičnom postupku koji je vođen protiv tužene je izrekom osuđujuće presude utvrđeno kao element bića krivičnog djela, za koje je tužena oglašena krivom, upravo nanošenje štete tužitelju. Stoga, suprotno pravnom stavu tužene, tu okolnost (prouzrokovanje i postojanje štete) parnični sud nije mogao drugačije utvrditi zbog svoje vezanosti za pravomoćnu osuđujuću presudu krivičnog suda.

Pitanje visine materijalne štete ulazi u sklop činjeničnih zaključaka, koja u revizijskom postupku nisu relevantna (član 240. stav 2. ZPP).

Suprotno pravnom rezonovanju tužene, drugostepeni sud je pravilno zaključio da je ona pasivno legitimisana u ovoj pravnoj stvari, zasnivajući njenu ličnu i direktnu odštetnu odgovornost na odredbama člana 7. i 12. Zakona o likvidacionom postupku⁷ u vezi sa članom 154. stav 1. ZOO.

Neosnovano se tužena u reviziji poziva na pravne stavove izražene u presudi Vrhovnog suda F BiH broj 42 0 P 029488 17 Rev od 07.01.2020. godine, jer navedena odluka ima drugačiju činjeničnu podlogu u odnosu na predmetnu parnicu. Naime, za razliku od predmetne parnice, u kojoj je tužena štetu prouzrokovala u svojstvu imenovanog likvidacionog upravnika, tuženi u predmetu broj 42 0 P 029488 17 Rev je štetu prouzrokovalo u vršenju funkcije direktora preduzeća, kao poslodavca tužitelja-zaposlenika. U takvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji Vrhovni sud Federacije BiH je odbio tužbeni zahtjev za isplatu potraživanja iz radnog odnosa, istaknutog protiv direktora poslodavca, zasnivajući taj zaključak na odredbama člana 172. stav 1. ZOO u vezi sa članom 85. Zakona o radu⁸ i članom 347. Zakona o privrednim društvima⁹.

Sentence:

Kada je izrekom osuđujuće krivične presude kao element bića krivičnog djela, za koje je tužena oglašena krivom, utvrđeno upravo nanošenje štete tužitelju, tada tu okolnost (prouzrokovanje i postojanje štete) parnični sud ne može drugačije utvrditi zbog svoje vezanosti za pravomoćnu osuđujuću presudu krivičnog suda.

Postoji pasivna legitimacija tužene koja je štetu prouzrokovala u svojstvu imenovanog likvidacionog upravnika, a ne u vršenju funkcije direktora preduzeća, nad kojim je proveden likvidacioni postupak.

Parnični sud je vezan za činjenični opis štetnog događaja iz izreke osuđujuće krivične presude samo u dijelu u kojem se taj činjenični opis odnosi na postojanje krivičnog djela i krivične odgovornosti. Činjeničnim navodima koji se odnose na postojanje krivičnog djela imaju se smatrati samo oni činjenični navodi koji se odnose na bitna obilježja počinjenog krivičnog djela. Činjenica navedena u izreci osuđujuće krivične presude koje ne ulaze u obilježje

⁶ „Službene novine F BiH“ broj: 36/2003 do 75/2017

⁷ „Službene novine F BiH“ broj: 29/03

⁸ „Službene novine F BiH“ broj: 43/99, 33/00 i 29/03

⁹ „Službene novine F BiH“ broj: 23/99 do 75/13

krivičnog djela, niti su bitne za pitanje krivične odgovornosti, mogu u parničnom postupku biti osporene i drugačije utvrđene od strane parničnog suda.

Baza sudske prakse

11. Naknada štete uzrokovane štetnim imisijama; Aktivna legitimacija nevlasnika

Član 76. stav 1. i 2., član 132. Zakona o stvarnim pravima F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 43 0 P 181891 22 Rev od 30.06.2022. godine

Pitanje:

„Da li se uznemiravanjem prava vlasništva smatra postavljanje svjetleće reklame i vanjske jedinice klima uređaja na glavnoj fasadi zgrade i u natkrivenom ulazu u stambeni dio objekta od strane nevlasnika i to bez saglasnosti i odobrenja etažnih vlasnika, te da li je za postojanje uznemiravanja prava vlasništva na prednji način neophodno postojanje štetnih imisija, odnosno prekomjernost buke od vanjske jedinice klima uređaja i svjetla od svjetleće reklame tuženog?“

Iz obrazloženja:

Ispitujući dopuštenost predmetne revizije, ovaj sud je utvrdio da osporeni dio pobijane pravosnažne presude ne prelazi propisani imovinski cenzus za dopuštenost revizije iz člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP)¹⁰. Međutim, materijalno-pravno pitanje koje su tužitelji postavili u reviziji, a koje se odnosi na tumačenje instituta uznemiravanja prava vlasništva u cilju pravilne primjene odredbe člana 132. Zakona o stvarnim pravima (dalje: ZSP)¹¹, kojom je regulisana vlasnička tužba na prestanak uznemiravanja (*actio negatoria*) je prema ocjeni ovog suda od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, pa je ovaj sud na osnovu odredbe člana 237. stav 3. i 4. ZPP, odlučio da reviziju tužitelja dopusti kao izuzetnu.

Kako se u ovom slučaju radi o tužbi za zaštitu od uznemiravanja prava vlasništva, za rješavanje spora je relevantna odredba člana 132. ZSP, kojom je regulisan i teret dokazivanja odlučnih činjenica.

Naime, ako treća osoba protupravno uznemirava vlasnika na drugi način, a ne oduzimanjem stvari, on ima pravo da tužbom zahtijeva da to uznemiravanje prestane (član 132. stav 1. ZSP). Odredbom stava 3. istog člana je propisano da vlasnik mora dokazati da je stvar njegovo vlasništvo kao i da ga druga osoba uznemirava u izvršavanju njegovih ovlaštenja u pogledu stvari, a ukoliko tuženi tvrdi da ima pravo preduzimati radnje kojima se uznemirava vlasnik, on je dužan to dokazati.

Odredbama člana 76. stav 1. i 2. ZSP, koje su primijenili nižestepeni sudovi, je regulisano da se nekretninom ne smije služiti ni koristiti na način da zbog toga na tuđu

¹⁰ “Službene novine FBiH”, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

¹¹ “Službene novine Federacije BiH”, broj 66/13 i 100/13

nekretninu dospiju dim, neugodni mirisi, čađ, otpadne vode, potresi, buka i sl., ako su prekomjerni s obzirom na namjenu koja odgovara toj nekretnini u skladu sa mjestom i vremenom, ili izazivaju znatniju štetu, ili su nedopušteni na osnovu odredaba posebnog zakona (prekomjerne posredne imisije), te da su vlasnici nekretnina koje su izložene prekomjernim posrednim imisijama ovlašteni da od vlasnika nekretnine s koje one potiču zahtijevaju da ukloni uzroke tih imisija i naknadi štetu koju su nanijele, kao i da ubuduće propušta činiti na svojoj nekretnini ono što je uzrok prekomjernih imisija, dok ne preduzme sve mjere koje su potrebne da onemoguće prekomjerne imisije.

U konkretnom slučaju je utvrđeno da su tužitelji vlasnici nekretnine na koju su postavljeni uređaji tuženog koji ispuštaju štetne imisije (buku i svjetlost), ali kako tužitelji, po utvrđenju nižestepenih sudova, nisu dokazali da je tuženi vlasnik nekretnine sa koje potiču imisije, niti da se radi o prekomjernim imisijama, sudovi su odbili tužbeni zahtjev za zaštitu od uznemiravanja prava vlasništva kao neosnovan.

Međutim, ovakvo shvatanje nižestepenih sudova nije zasnovano na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Naime, shodno odredbi člana 76. stav 4. ZSP vlasnik nekretnine nije dužan da trpi da ga bilo ko, a ne samo vlasnik nekretnine s koje potiče imisija, protivpravno uznemirava u vršenju njegovog prava, zbog čega radnja postavljanja uređaja koji na njegovu nekretninu odašilju neposredne imisije može uzrokovati uznemiravanje, pa vlasnik može zahtijevati da to uznemiravanje prestane a tuženi može osporavati osnovanost takvog zahtjeva tvrdnjom da ima pravo preduzimati radnju uznemiravanja, koju je dužan dokazati.

Nižestepeni sudovi su zasnovali pobijanu presudu na pogrešnom pravnom shvatanju da tuženi mora biti vlasnik nekretnine sa kojih štetne imisije potiču, te da i neposredne imisije moraju biti prekomjerne da bi vlasnik nekretnine mogao ostvariti zaštitu svog prava od uznemiravanja. Međutim, kako to nije uslov za zaštitu od uznemiravanja prava vlasništva u smislu odredbe člana 76. stav 4. ZPP u vezi sa članom 132. ZSP, činjenično stanje je u ovoj pravnoj stvari zbog pogrešne primjene materijalnog prava nepotpuno utvrđeno, to nema uslova za preinaku presude jer je činjenično stanje nepotpuno utvrđeno, pa je ovaj sud na osnovu odredbe člana 250. stav 2. ZPP odlučio da reviziju tužitelja usvoji, drugostepenu presudu u cijelosti ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Naime, za odluku suda u konkretnom slučaju nije relevantno da li je tuženi vlasnik nekretnine sa koje potiču štetne imisije, nego da li buka i svjetlost koji potiču sa uređaja postavljenih na predmetnoj nekretnini uznemiravaju tužitelje kao etažne vlasnike, odnosno da li je tuženi imao pravo da postavi uređaje kojim se vrši uznemiravanje tužitelja, a tužitelji obavezu da takvo uznemiravanje trpe.

Sentenca:

Pravo etažnog vlasnika i suvlasnika zajedničkih dijelova i uređaja zgrade se može uznemiravati postavljanjem svjetleće reklame i vanjske jedinice klima uređaja na glavnoj fasadi zgrade i u natkrivenom ulazu u stambeni dio objekta kojima se odašilju neposredne štetne imisije (buka i svjetlost), pa tužitelj koji traži prestanak uznemiravanja mora sudu dokazati da je vlasnik nekretnine i da je uznemiravanje izvršeno, a tuženi (onaj ko te uređaje koristi) da ima pravo na preduzimanje radnje kojom se vrši uznemiravanje, ili da je tužitelj obavezan da istu trpi.

[Baza sudske prakse](#)

12. Ugovor o zajmu; Vraćanje zajma u ratama; Zastarjelost

Član 371. i član 372. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 530568 22 Rev od 22.03.2022. godine

Pitanje:

Pred revizijskim sudom je postavljeno pitanje da li se član 372. ZOO može primijeniti u slučaju kada je ugovorom o zajmu predviđeno vraćanje pozajmice u ratama.

Navedeno pitanje je od značaja za primjenu prava i u drugim slučajevima, iz razloga što od pravilne ocjene da li neko potraživanje ima karakter povremenog potraživanja zavisi i odluka o prigovoru zastarjelosti tog potraživanja.

Iz obrazloženja:

„...Shodno tome, ugovaranje ispunjenja jedne obične obaveze kao što je povrat zajma u više dijelova (obroka), ne može pretvoriti takvu obavezu u više povremenih potraživanja, jer se radi o jednoj obavezi, koja dospijeva za plaćanje u vrijeme koje je određeno u ugovoru, i ispunjava se djelimičnim otplatama. Kako plaćanje duga u ratama (obrocima) odnosno djelimična ispunjenja jedne obaveze ne predstavljaju povremena davanja iz člana 372. stav 1. ZOO, na ista se ne primjenjuje trogodišnji rok zastarjelosti, nego opšti zastarni rok od pet godina iz člana 371. ZOO...“

Sentenca:

Plaćanje duga u obrocima, odnosno djelimična ispunjenja jedne obaveze ne predstavljaju povremena davanja iz člana 372. stav 1. ZOO, zbog čega se na ista se ne odnosi trogodišnji rok zastarjelosti, nego opšti zastarni rok od pet godina iz člana 371. ZOO.

[Baza sudske prakse](#)

13. Nematerijalna šteta; Duševni bolovi zbog invaliditeta bliskog srodnika

Član 201. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 51 0 P 107377 21 Rev od 15.03.2022. godine

Pitanje:

Pitanje koje je važno za rješavanje ovog spora, ali i za primjenu prava u drugim slučajevima je da li se naročito teški invaliditet može utvrditi samo na osnovu utvrđenog procenta invaliditeta, bez uzimanja u obzir i njegovih vanjskih obilježja, odnosno da li se tako može utvrđivati stepen duševnih bolova u slučaju invaliditeta bliskog srodnika.

Iz obrazloženja:

Prema ocjeni ovog suda, utvrđeni postotak invaliditeta neke osobe je jedan, ali ne i jedini parametar za procjenu da li postoji naročito teški invaliditet kao osnov za naknadu

nematerijalne štete za duševne bolove koje trpe najbliži srodnici. Sudovi utvrđuju da li bliski srodnici oštećenog zbog težine njegovog invaliditeta trpe duševne bolove, što se procjenjuje na osnovu svih okolnosti vezanih za konkretni invaliditet i njegove manifestacije. Zbog toga, činjenica da je vještačenjem utvrđen određen stepen invalidnosti neke osobe ne može biti dovoljna za zaključak o stepenu duševnih bolova koje trpe njegovi srodnici, bez uzimanja u obzir i drugih utvrđenih činjenica.

Shodno tome, u slučaju kada iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je oštećeni pretrpio teške povrede sa trajnim posljedicama u vidu amputacije lijeve potkoljenice i ukočenosti u predjelu lijevog laktak, organičenja pokreta i prosupinacije u teškom stepenu, kao mlad čovjek i roditelj maloljetne djece, da je u drugim postupcima dokazao postojanje visokog stepena umanjenja životne aktivnosti i invaliditeta, te da su sve tužiteljice, kao njegove najbliže srodnice cijelo vrijeme učestvovala u njegovim vidljivim patnjama i bolovima, i trudile se da mu iste olakšaju, a to i dalje čine, sve te okolnosti moraju biti od značaja za odluku suda o težini njegovog invaliditeta. Činjenica da se oštećeni uspio donekle socijalizirati samo potvrđuje postojanje napora i njega lično, i tužiteljica, da njegov invaliditet učine podnošljivijim, ali to ne znači da ni on, a ni tužiteljice ne trpe duševnu patnju zbog činjenice da se on nalazi u takvoj situaciji, kako je to zaključio drugostepeni sud.

Sentenca:

Utvrđeni postotak invaliditeta neke osobe je jedan, ali ne i jedini parametar za procjenu da li postoji naročito teški invaliditet kao osnov za naknadu nematerijalne štete za duševne bolove koje trpe najbliži srodnici. Sudovi utvrđuju da li bliski srodnici oštećenog zbog težine njegovog invaliditeta trpe duševne bolove, što se procjenjuje na osnovu svih okolnosti vezanih za konkretni invaliditet i njegove manifestacije. Zbog toga, činjenica da je vještačenjem utvrđen određen stepen invalidnosti neke osobe ne može biti dovoljna za zaključak o stepenu duševnih bolova koje trpe njegovi srodnici, bez uzimanja u obzir i drugih utvrđenih činjenica.

[Baza sudske prakse](#)

OBLIGACIONO PRAVO - OSIGURANJE

1. Personalna zakonska subrogacija i zastara

Član 939. st.1. i čl. 376. st.1. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Ps 852604 24 Rev od 08.10.2024. godine

Pitanje:

„U kome roku zastarijeva potraživanje osiguravača s osnova iznosa koji je isplatio svom osiguraniku po osnovu automobilske kasko prema štetniku, odnosno prema njegovom osiguravaču?“

Iz obrazloženja:

„...Različiti stavovi sudske prakse o rokovima zastarjelosti kod restitucijskih zahtjeva osiguravajućih društava posljedica su, između ostalog, različitih shvatanja o prirodi regresnog

zahtjeva i propusta da se uoči da su subrogacija i regres dva različita pravna instituta, kako to pravilno navodi tuženi u svojoj reviziji.

Regresni zahtjev je samostalni zahtjev odštetnog karaktera koji je nezavisan od odnosa ugovora o osiguranju koji je vlasnik vozila dužan da zaključi sa društvom za osiguranje. U slučaju regresa društvo za osiguranje je u pravnoj poziciji osiguravača koji je isplatio tuđi dug (npr. dug neosiguranog motornog vozila ili vozača koji zbog gubitka prava nije pokriven osiguranjem-npr. zbog alkoholisanosti). Dakle, kada je u pitanju regres osiguravajućeg društva, ne radi se o prenosu prava oštećenog na društvo za osiguranje, već o sticanju sopstvenog prava na naknadu. Kod regresa osiguravač može zahtijevati naknadu izmirene štete trećem licu od svakog odgovornog lica, pa i od svog osiguranika.

Institut subrogacije u osiguranju regulisan je odredbama člana 939. ZOO pod naslovom *Prelaz osiguranikovih prava prema odgovornom licu na osiguravača (subrogacija)*.

Prema odredbi člana 939. stav 1. ZOO isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguravača, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu.

Radi se, dakle, o prelasku prava osiguranika na osiguravača, a ne o sticanju sopstvenog prava osiguravača, jer se radi o pravu koje je izvedeno iz prava osiguranika. Za razliku od regresa, kada osiguravač plaća tuđi dug, kod subrogacije osiguravač isplaćuje svoj dug iz ugovora o osiguranju.

Stoga se u ovoj pravnoj stvari radi o slučaju tzv. personalne zakonske subrogacije iz člana 939. stav 1. ZOO. Kao što je već rečeno, pravo subrogacije osiguravača je izvedeno pravo jer on stupa na mjesto osiguranika i stiče sva prava osiguranika, te je položaj osiguravača prema osobi odgovornoj za štetu identičan položaju njegovog osiguranika, kao što i pravni položaj odgovorne osobe ostaje isti kada dođe do promjene povjerioca. Odnos osiguravača i oštećenog osiguranika je odnos u kome je osiguravač, po osnovu zakona, obavezan da naknadi štetu koju je njegov osiguranik pretrpio upotrebom motornog vozila. Zbog toga se na zahtjev oštećenog lica primjenjuju materijalne odredbe o naknadi štete (o odgovornosti za štetu, o obimu naknade iste, pa tako i o zastarjelosti). Po isplati osigurane svote tj. naknade štete osiguravač ima pravo na povrat isplaćene naknade od štetnika po istom osnovu kao što bi to pravo imao i njegov osiguranik, tj. po osnovu naknade štete. Isplata naknade štete osiguraniku stoga ne daje osiguravaču (tužitelju) nikakva posebna prava osim onih koje je imao njegov osiguranik, pa tako ni poseban rok zastare različit od onoga koji je imao njegov osiguranik, kao oštećeni. Momentom isplate naknade štete svom osiguraniku osiguravač samo stiče aktivnu legitimaciju za pokretanje postupka prema osobi koja je odgovorna za naknadu štete.

Početak i dužina roka zastarjelosti roka potraživanja osiguravača prema licu koje je prouzrokovala štetu njegovom osiguraniku (subrogacija) propisan je odredbom člana 380. stav 6. ZOO, prema kome zastarijevanje potraživanja koje pripada osiguravaču prema trećem licu odgovornom za nastupanje osiguranog slučaja počinje teći kad i zastarijevanje potraživanja osiguranika prema tom licu i navršava se u istom roku.

Odredba člana 380. stav 6. ZOO upućuje, dakle, na odredbu člana 376. stav 1. ZOO, kojom je propisano da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

To znači da u konkretnom slučaju zastarijevanje potraživanja koje pripada osiguravaču prema trećem licu odgovornom za nastupanje osiguranog slučaja počinje da teče od dana saznanja osiguranika (vlasnika oštećenog vozila) za štetu i učinioca, koji je takvo saznanje, prema utvrđenom činjeničnom stanju, dobio na osnovu sačinjenog zapisnika o uviđaju od 19.04.2017. godine i izvida štete za njegovo motorno vozilo, sačinjenog od strane samog tužitelja dana 24.04.2017. godine...”

Sentenca

Potraživanje osiguravača iznosa kojeg je isplatio svom osiguraniku po osnovu automobilske kasko prema štetniku odnosno njegovom osiguravaču (zakonska personalna subrogacija) zastarijeva u roku od tri godine iz člana 376. stav 1. ZOO i počinje teći od dana kada je osiguranik tužitelja-oštećeni saznao za štetu i štetnika.

[Baza sudske prakse](#)

OBLIGACIONO PRAVO - UPRAVLJANJE I ODRŽAVANJE ZAJEDNIČKIH DIJELOVA I UREĐAJA ZGRADA

1. Naknada za upravitelja; Aktivna legitimacija

Član 262. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 32 0 Mal 248610 21 Rev od 31.01.2022. godine

U reviziji tužitelj, kao raniji upravitelj, postavlja materijalno-pravno **pitanje**:

„U situaciji kada je upravitelj podnio tužbu protiv etažnog vlasnika zbog neplaćanja naknade na ime održavanja zajedničkih dijelova i uređaja zgrade, za period dok je on bio ovlašteni upravitelj, pa nakon podnošenja tužbe dođe do raskida ugovora, da li je usljed raskida ugovora tužitelj još uvijek aktivno legitimisan ili je novoizabrani upravitelj dužan stupiti u parnicu i preuzeti položaj tužitelja?“

Iz obrazloženja:

Revident ističe da o ovom pitanju postoji različita praksa drugostepenih sudova, ukazavši na odluke Kantonalnog suda u Tuzli broj: 32 0 Mal 311077 19 GŽ, 32 0 Mal 311029 19 GŽ, 32 0 Mal 012357 18 GŽ, pri čemu ističući da u naznačenim odlukama Kantonalni sud u Tuzli, u istovjetnoj činjeničnoj i pravno usporednoj situaciji, zauzeto oprečno shvatanje prema kojem je tužitelj u takvom slučaju imao aktivnu legitimaciju.

Osnovana je tvrdnja revidenta da je s obzirom na različitu praksu drugostepenog suda, postavljeno materijalno-pravno pitanje važno za odluku u sporu i za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana.

Odgovor iz obrazloženja:

„...Iz naprijed navedenih zakonskih odredaba slijedi da zakonodavac pravi razliku između troškova korištenja, upravljanja i održavanja koje su etažni vlasnici dužni plaćati upravitelju, i posebne naknade upravitelja, koja je sadržana u troškovima korištenja, upravljanja i održavanja.

Uputstvom o načinu promjene upravitelja, koje je važno u vrijeme kada su etažni vlasnici predmetne zgrade raskinuli ugovor sa tužiteljem i zaključili ugovor sa novim upraviteljem, iz člana 5. u vezi sa odredbama članova 3., 4. slijedi da su etažni vlasnici prije raskida ugovora sa tužiteljem bili dužni „izvršiti sve obaveze prema ranijem upravitelju i nakon toga pristupiti zaključenju ugovora... sa novoizabranim upraviteljem, a sve u skladu sa članom 3. ovog ugovora“.

Tužena u konkretnom slučaju nije tako postupila zbog čega, po shvatanju ovog suda, tužitelj u skladu sa obavezama tužene preuzetim članom 14. st. 3. Ugovora o upravljanju i održavanju zgradom od 28.02.2008. godine, a u smislu odredbe iz člana 262. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima, ima aktivnu legitimaciju da potražuje iznos od 15 % duga tužene, što iznosi 192,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 11.09.2015. godine, kao dana podnošenja tužbe pa do isplate i troškovima postupka, shodno uspjehu u sporu...“

OBLIGACIONO PRAVO/PRIVATIZACIJA

1. Devizna štednja; Oročeni depozit

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 P 356003 19 Rev od 11.03.2020. godine

Pitanje:

„Usvajajući i potvrđujući tužbeni zahtjev u parnici radi isplate oročenog depozita u DEM, oročenog po osnovu Ugovora od 04.03.1980. godine, a bez primjene i uopće osvrtnja na Zakon o utvrđivanju načina izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije BiH, Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje, Zakona o privatizaciji banaka i Zakona o početnom bilansu preduzeća i banaka, smatramo da su navedeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo, pa je pravno pitanje da li je prilikom donošenja odluke u konkretnoj pravnoj stvari ispravno primijeniti isključivo odredbe Zakona o obligacionim odnosima?“

Sporno je da li potraživani iznos deponovanog oročenog deviznog štednog uloga, nakon otplate kredita 1998. godine, kada je otpao ugovoreni uslov naplate u cijelosti neizmirenog dijela dospelog duga po kreditu, predstavlja deviznu štednju ili namjenski oročeni depozit.

Iz obrazloženja:

„...Osnovano tuženi u reviziji tvrdi da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo, odredbu člana 286. Zakona o obligacionim odnosima, kada su usvojili tužbeni zahtjev tužiteljice, zanemariivši značajnu činjenicu da je 2002. godine, nakon otplate kredita 1998. godine, prije podnošenja tužbe (31.01.2007. godine i 23.02.2012. godine) došlo do privatizacije prednika tuženog...

...Tužena u reviziji osnovano postavlja pitanje primjene odredaba Zakona o privatizaciji banaka (Službene novine Federacije BiH broj 12/98, 29/00, 37/01, 33/02), Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka (Službene novine Federacije BiH broj 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09) i Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje (Službeni glasnik BiH broj 28/06, 78/06 i 72/07).

Navedeni zakoni u odnosu na potraživanje tužiteljice su *lex specialis* u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima.

Članom 22. stav 2. tačka 3. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka propisano je: „U pasivnom podbilansu banka iskazuje vrijednosti:

...tačka 3. obaveze po osnovu devizne štednje građana sa stanjem 31.03.1992. godine, umanjnih za isplate do 31.12.1997. godine...”

Prema odredbi člana 24. istog Zakona vrijednost obaveza po osnovu devizne štednje građana iz člana 22. tačke 3. istog Zakona banka izknjižava na teret potraživanja po osnovu deponovane devizne štednje kod NBJ, odnosno plasmana po ovom osnovu.

Član 35. istog Zakona propisuje da se stvari, prava i obaveze iskazane u pasivnom podbilansu, kao i stvari, prava i obaveze koje banka nije iskazala i/ili koje je banka prodala nakon izvršnosti programa privatizacije, a za koje se naknadno utvrdi da su trebale biti iskazane u Početnom bilansu stanja banke, postaju vlasništvo Federacije, odobrenjem Programa privatizacije i početnog bilansa od strane nadležne Agencije/organa. Dodatim članom 35a do 38k određena je nadležnost Agencije za privatizaciju i upravljanje pasivnom podbilansom preduzeća i banaka. Poslove upravljanja pasivnom podbilansom preduzeća i banaka obavlja Direkcija koja je samostalna specijalizovana organizacija Federacije sa sjedištem u Sarajevu (član 35b).

Prema odredbi člana 2. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje pod računima stare devizne štednje podrazumijevaju se devizna sredstva kod banaka na teritoriji BiH sa stanjem a dan 31.12.1991. godine uključujući kamatu obračunatu do tog datuma, a umanjenu za direktne isplate banke nakon tog datuma za prenesena i iskorištena sredstva s jedinstvenog računa u Federaciji BiH i jedinstvenog privatizacijskog računa u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu i za sve eventualne isplate poslije 31.12.1991. godine po bilo kom osnovu.

Iz navedenih zakonskih odredbi po ocjeni ovog suda slijedi da sva devizna sredstva sa stanjem na dan 31.12.1991. godine, bez obzira na vrstu (namjenska, nenamjenska) tretiraju se i imaju karakter stare devizne štednje, pa tako i predmetni depozit položen 1980. godine. Nakon otplate kredita deponovana devizna sredstva, kao devizna štednja, uvrštena su u pasivnu podbilansu banke i kao takva prenijeta na Federaciju BiH, zbog čega tužena banka nije pasivno legitimisana u ovom sporu.

Izvršenjem privatizacije prednika tužene banke i prenosom obaveza upisanih u pasivni podbilans na Federaciju BiH, tuženi više nije u obavezi isplatiti predmetno potraživanje tužiteljici.

Tuženi osnovano upućuje na ostvarenje revizijskog razloga pogrešne primjene materijalnog prava, općih odredbi Zakona o obligacionim odnosima, obavezi tuženog po

osnovu ustanovljenog prava zadržavanja iz člana 286. Zakona o obligacionim odnosima, koje odredbe ne mogu imati prednost nad navedenim posebnim propisima.

Ocijenivši da potraživanje tužiteljice predstavlja staru deviznu štednju i da tuženi nije pasivno legitimisan u predmetnom sporu, ovaj sud je primjenom odredbi člana 250. stav (1) Zakona o parničnom postupku odlučio kao u izreci ove presude...”

PARNIČNI POSTUPAK

1. Ocjena nalaza i mišljenja vještaka

Član 8. Zakona o parničnom postupku F BiH

Član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 32 0 Rs 343667 24 Rev od 24.04.2024. godine

Postavljena pitanja:

- Da li su nižestepeni sudovi mogli donijeti zakonitu i pravilnu odluku neprihvatanjem i neprimjenjivanjem provedenog materijalnog dokaza – nalaza i mišljenja stručnog lica/vještaka u sporu u kojem je po svom pravnom osnovu takav dokaz odlučnog karaktera, zbog kojeg neprihvatanja i neprimjenjivanja se poslodavac obavezuje radniku po drugi put isplatiti novčanu naknadu na ime osnova po kojem je radnik već prethodno naplatio svoje potraživanje?

- Da li je poslodavac, u situaciji ako je u postupku pred nadležnim sudom vještačenjem vještaka ekonomsko-finansijske struke utvrđeno da je po određenom pravnom osnovu poslodavac radniku isplatio novčanu naknadu u većem iznosu nego što je poslodavac trebao isplatiti po tom osnovu, dužan isplatiti na ime takvog osnova naknade ponovo određeni novčan iznos, odnosno da li bi se u takvoj situaciji onda radilo o institutu neosnovanog bogaćenja, a sve na štetu poslodavca?

Iz obrazloženja:

„...Tuženi je u reviziji naveo da su postavljena pitanja važna za osiguranje jedinstvene primjene prava jer o njima Vrhovni sud Federacije BiH nije do sada zauzeo stav, da ista mogu biti predmet većeg broja postupaka u kojima se zahtijeva potraživanje terenskog dodatka.

Ovaj sud smatra da su postavljena pitanja važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i zbog toga je dozvolio vanrednu reviziju shodno odredbi člana 237. stav 3. u vezi sa članom 237. stav 5. ZPP jer je pobijana presuda zasnovana na očigledno pogrešnoj primjeni materijalnog prava i potencijalno može ustanoviti pogrešnu sudsku praksu.

Ovaj sud zapaža da je rješenjem prvostepenog suda od 27.05.2019. godine određeno da vještak ekonomske struke utvrdi, između ostalog, i visinu naknade po osnovu terenskog dodatka za period od 01.10.2015. godine do 25.05.2018. godine i da je tužitelj konačno postavljenim tužbenim zahtjevom u podnesku od 30.06.2020. godine tražio da sud obaveže tuženog da po osnovu razlike manje isplaćenog terenskog dodatka isplati iznos od 700,00 KM za period od 01.10.2015. godine do 25.05.2018. godine.

Nižestepeni sudovi su obavezali tuženog da tužitelju za manje isplaćeni terenski dodatak za april 2018. godine i maj 2018. godine isplati ukupno 130,00 KM, ili po 65,00 KM mjesečno za svaki navedeni mjesec. Ovakvo dosuđenje nižestepeni sudovi su zasnovali samo na djelimičnoj ocjeni nalaza vještaka ekonomske struke koji je utvrdio da tuženi nije isplatio tužitelju ukupan iznos za terenski dodatak od 130,00 KM, dok nisu cijenili onaj dio nalaza vještaka u kome je utvrdio da je tuženi isplatio tužitelju više 9.325,00 KM za period od avgusta 2016. godine pa zaključno sa martom 2016. godine, na što tuženi u reviziji osnovano ukazuje.

Osnovano se revizijom tuženog ukazuje na povredu člana 8. ZPP i da dati razlozi nižestepenih sudova ne zadovoljavaju kriterij pravičnog suđenja iz člana 6. Evropske konvencije. Polazeći od toga da je vještak ekonomske struke utvrdio da je tuženi za traženi terenski dodatak isplatio tužitelju više 9.325,00 KM, dosuđeni iznos od 130,00 KM zasniva se na pogrešnoj ocjeni nalaza vještaka ekonomske struke.

Polazeći od toga da je vještak ekonomske struke utvrdio da je tuženi za traženi terenski dodatak u periodu 01.10.2015. godine do 25.05.2018. godine isplatio tužitelju više iznos od 9.325,00 KM, to se odluka o dosuđenju iznosa od 130,00 KM zasniva na pogrešnoj i selektivnoj ocjeni nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke. Ovaj sud zapaža da nižestepeni sudovi nisu u cjelini interpretirali nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke odnosno njegov zaključak, iako ih na to obavezuje odredba člana 191. stav 4. ZPP. Tužitelj nije tražio isplatu razlike ne isplaćenog terenskog dodatka za april i maj 2018. godine već razliku neisplaćenog terenskog dodatka za period 01.10.2015. godine do 25.05.2018. godine pa je trebalo cijeliti osnovanost tužbenog zahtjeva za cijeli period a ne samo za april i maj 2018. godine. Za sada se ne mogu prihvatiti činjenični zaključci sudova nižeg stepena niti pravni stav drugostepenog suda da je tuženi bio dužan istrajati na istaknutom prigovoru radi prebijanja...“

2. Otuđenje stvari ili prava u toku parnice

Član 61. st.1. Zakona o parničnom postupku F BiH

Član 59. stav 4. Zakona o stvarnim pravima („Službene novine F BiH, broj: 66/13, 100/13 i 32/13)

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 33 0 P 070437 24 Rev od 09.04.2024. godine

Pitanje:

„Da li otuđenje stvari nakon pokretanja parničnog postupka radi utvrđivanja-deklarisanja prava vlasništva i posjeda na osnovu građenja na tuđem zemljištu uzrokuje procesnopravne i materijalnopravne posljedice po tužioca u postupku?“

Iz obrazloženja:

„...predmetna revizija ispunjava propisane kriterije dozvoljenosti, imajući u vidu postojanje različitih pravnih stavova u sudskoj praksi, te je pobijanu presudu ispitao samo zbog navedenog postavljenog pitanja, u smislu odredbi člana 237. stav 3. ZPP i dopustio reviziju, smatrajući da je ista od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

...Otudjenje stvari u toku parnice je, u smislu citirane odredbe člana 61. stav 1. ZPP bez pravnog učinka na procesni položaj stranaka ali utiče da materijalnopравни odnos stranaka prema predmetu spora. U slučaju da stranka u toku parnice otuđi stvar ili pravo o kojoj teče parnica, zadržava procesnu poziciju tužitelja ili tuženog u parnici ali takav položaj nije prepreka za razmatranje pitanja postojanja stvarne legitimacije parničnih stranaka. Otudjenjem prava o kojim teče parnica drugoj osobi tuženi gubi dotadašnju pasivnu stvarnu legitimaciju jer se član 61. ZPP odnosi na procesnopravne, a ne materijalnoppravne učinke otuđenja stvari ili prava u toku parnice za koje je odlučno činjenično stanje u vrijeme zaključenja glavne rasprave.

Kako iz izvedenih dokaza slijedi da je drugotužena otudjenjem stvari u toku parnice prestala biti njen suvlasnik, pravilno je drugostepeni sud odlučio o materijalnopravnom prigovoru nedostatka pasivne legitimacije, kada je odbio tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na drugotuženu, pravilno primijenivši odredbu člana 59. stav 4. Zakona o stvarnim pravima.¹² Tužitelj je deklatornim dijelom tužbenog zahtjeva, tražio utvrđenje vlasništva temeljem građenja na zemljištu tuženih, a kondemnatornim, trpljenje tuženih da se umjesto njih u zemljišnim knjigama uknjiži kao vlasnik zgrade sa zemljištem koje je potrebno za njenu redovnu upotrebu. Kako se samo vlasnik, odnosno suvlasnik zemljišta na kojem je savjesni graditelj izgradio objekat, može obavezati na trpljenje upisa vlasništva savjesnog graditelja, u smislu navedene odredbe materijalnog prava, a kako je drugotužena do zaključenja glavne rasprave otuđila nekretnine, na koji način je prestala biti suvlasnik na predmetnim nekretninama, iz navedenih razloga, i po shvatanju ovog suda, drugožena nije pasivno legitimisana za trpljenje upisa prva tužitelja u zemljišne i posjedovne knjige po osnovu građenja na tuđem zemljištu iz člana 59. stav 4. Zakona o stvarnim pravima niti se takav upis može izvršiti u zemljišnim knjigama, pa je pravilno odlučio drugostepeni sud kada je u odnosu na drugotuženu preinačio prvostepenu presudu i odbio zahtjev tužitelja kao neosnovan. Ovo tim više što je tužena u konkretnom slučaju svoj suvlasnički dio otuđila drugom suvlasniku, koji je kao tuženi obuhvaćen tužbom i učestvovao u parnici. Sama činjenica da se, u slučaju otuđenja stvari o kojoj teče parnica, ne mijenja procesni položaj stranke koja je otuđila stvar, istovremeno ne može predstavljati razlog da sud ne odluči o materijalnopravnom prigovoru nedostatka stvarne legitimacije i ne urede međusobni odnosi između parničnih stranaka pravilnom primjenom normi materijalnog prava...”

Sentenca:

Otuđenjem prava o kojim teče parnica drugoj osobi tuženi gubi dotadašnju pasivnu stvarnu legitimaciju jer se član 61. ZPP odnosi na procesnopravne, a ne materijalnoppravne učinke otuđenja stvari ili prava u toku parnice za koje je odlučno činjenično stanje u vrijeme zaključenja glavne rasprave.

[Baza sudske prakse](#)

3. Presuđena stvar; Identitet tužbenog zahtjeva

Član 53. stav 3., član 196. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku F BiH

¹² „Službene novine F BiH, broj: 66/13, 100/13 i 32/13

Pitanje

„Ako postoji pravosnažno okončana parnica iz istog činjeničnog osnova u kojoj je sud odbio zahtjev za isplatu naknade po jednom pravnom osnovu, da li je dopuštena tužba iz tog istog činjeničnog osnova po drugom pravnom osnovu?“

Iz obrazloženja:

...Iznoseći razloge zbog kojih bi, po njihovom shvatanju, bilo važno da Vrhovni sud odgovori na ova pravna pitanja, revidenti navode da je pobijana presuda suprotna stanovištu koje je Vrhovni sud Federacije izrazio u odluci broj 41 0 P 043158 17 Rev od 11.06.2019. godine, kao i u odluci broj 33 0 P 076494 23 Rev od 03.08.2023. godine.

Ovaj sud cijeni da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za dopustivost revizije iz odredaba člana 237. st. 3. i 4. Zakona o parničnom postupku, budući da revidenti postavljaju pravno pitanje od kojeg zavisi ishod spora u ovoj pravnoj stvari, a o navedenom spornom pravnom pitanju postoji ranije zauzeto shvatanje revizijskog suda, te se postavlja pitanje podudarnosti odluke drugostepenog suda sa ovim shvatanjem.

...U tom smislu, revidenti osnovano ukazuju da se, u konkretnom slučaju, i jedan i drugi tužbeni zahtjev zasnivaju na istom životnom događaju - korištenju od strane tuženih, bez pravnog osnova, predmetnog stana koji je u vlasništvu tužitelja. Tužitelj i u jednoj i u drugoj parnici iznosi iste činjenice, te u obje parnice traži isplatu iznosa koji odgovaraju iznosima mjesečne zakupnine za predmetni stan. Period za koji se traži naknada u ovoj pravnoj stvari obuhvaćen je utuženim periodom u parnici koja je već pravomoćno okončana.

S obzirom na navedeno, u konkretnom slučaju, presuđenost je smetnja za vođenje parnice, jer je u sporu između istih stranka sa istim činjeničnim osnovom i sa istim predmetom tužbenog zahtjeva već donesena pravosnažna presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev. Navođenjem drugog pravnog osnova za tužbeni zahtjev koji se temelji na istom činjeničnom sklopu po kojem je o materijalno-pravnom odnosu istih stranaka već presuđeno, ne može se izmijeniti identitet tužbenog zahtjeva, te takav zahtjev ne može biti predmet ponovne parnice.

Za odluku o prigovoru presuđene stvari nije od značaja ni okolnost da je tužitelj u ovoj pravnoj stvari, konačno opredijeljenim zahtjevom, potraživao isplatu većeg iznosa u odnosu na ranije vođenu parnicu. Utvrđenje da je neosnovano potraživanje manjeg iznosa, ukazuje da ne može biti osnovan ni veći iznos, pa se i u takvim okolnostima radi o presuđenoj stvari...

Sentenca:

Ako postoji pravosnažno okončana parnica iz istog činjeničnog osnova u kojoj je sud odbio zahtjev za isplatu naknade po jednom pravnom osnovu, nije dopuštena tužba iz tog istog činjeničnog osnova po drugom pravnom osnovu.

4. Presuđena stvar (res iudicata)

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 41 0 P 043158 17 Rev od 11.06.2019. godine

Pitanje:

„Da li se u slučaju kada je u prethodnoj parnici vođenoj između istih stranaka tužitelj (u tom postupku: tuženi), kao jemac pravosnažno obavezan da plati dug drugotuženom (u tom postupku: tužitelju) na osnovu ugovora o jemstvu čija je pravna valjanost predmet ovog spora, radi o presuđenoj stvari, odnosno da li takva odluka suda u sebi konzumira odluku suda o pravnoj valjanosti tog ugovora, koja je predmet raspravljanja i odlučivanja i u predmetnoj parnici?“

Ovaj sud je, imajući u vidu navode revidenta i značaj postavljenog pitanja, ocijenio da odluka o predmetnom sporu zavisi od rješenja procesno-pravnog pitanja koje je važno sa osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, pa je reviziju na osnovu odredbe člana 237. stav 3. ZPP, u vezi sa stavom 4. i 5. istog člana dopustio.

Iz obrazloženja:

„...U ovoj parnici je sud ponovo rješavao pitanje pravne valjanosti ugovora o jemstvu odnosno postojanja pravnog odnosa između tužitelja i drugotužene na osnovu date izjave o jemstvu, i isto je (drugačije) riješeno, tako što utvrđeno navedena sporna izjava ne ispunjava uslove iz odredbe člana 1001. stav 2. ZOO, budući da iznos kredita za koji je jemac jemčio u istoj nije određen niti odrediv, niti su navedeni ostali bitni elementi ugovora o jemstvu, zbog čega je takva izjava ništava u smislu člana 47. u vezi sa članom 109. ZOO.

Dakle, u obje parnice je, pored identiteta stranaka, postojala i identična činjenična osnova, jer su se obje parnice zasnivale na činjeničnoj tvrdnji o postojanju izjave tužitelja kao trećeg žiranta od 18.1.2007. godine, koja je u ranijem postupku ocijenjena kao punovažan ugovor o jemstvu (kao prethodno pitanje), a u ovom postupku, odlukom o glavnoj stvari, kao ništava, zbog čega je u obje parnice drugačijom primjenom materijalnog prava (o kojoj je svaki sud obavezan da vodi računa po službenoj dužnosti) odlučeno o istom pravnom pitanju tj. postojanju uslova za punovažnost ugovora o jemstvu.

Načelo *res iudicata* zahtijeva da nijedna stranka nema pravo tražiti reviziju pravosnažne i obavezujuće presude samo u svrhu odobravanja ponovnog suđenja i donošenja nove odluke u predmetu.

Po shvatanju ovog suda, postupanjem nižestepenih sudova u ovoj parnici je dovedena u pitanje jedna od najbitnijih posljedica pravosnažnosti, a to je vezanost suda za donesenu pravosnažnu odluku, i narušen jedan od najvažnijih principa parničnog postupka, koji je istovremeno i temelj pravne sigurnosti, da se o istoj stvari među istim strankama može suditi samo jedanput (*ne bis in idem*). Kako je pobijanom presudom tužitelju data mogućnost da poništi učinke ranije pravosnažne presude, na način koji nije propisan zakonom, to je, po shvatanju ovog suda, povrijeđeno pravo revidenta na pošteno suđenje iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, kako to tumači i Evropski sud za ljudska prava u predmetu Brlečić protiv Hrvatske (Presuda od 16. januara 2014. godine, zahtjev broj: 42009/10).

Potrebno je ovdje naglasiti i da je pravosnažna sudska odluka, bila ona zakonita ili ne, mjerodavna za pravne odnose stranaka koji su prije pravosnažnosti bili sporni (*res iudicata facit ius inter partes*) pa su se stranke dužne ponašati u skladu s njom. Sudske odluke se mogu pobijati samo vanrednim pravnim lijekovima i drugim pravnim sredstvima koja su strankama zakonom stavljena na raspolaganju...

5. Odustanak od dokaznog prijedloga nakon što je usvojen rješenjem suda

Član 7., član 10. stav 2. Zakona o parničnom postupku F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 58 0 P 157618 21 Rev od 02.12.2021. godine

Pitanje:

„Da li stranka može odustati od vlastitog prijedloga izvođenja dokaza, nakon što je sud donio rješenje kojim je odlučio da će se navedeni dokaz provesti?“

Iz obrazloženja:

„...Navodi konkretne činjenice da nakon što je sud na prijedlog parničnih stranaka odredio rješenjem izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem, stranke uplatile troškove vještačenja, zaprimile nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke, tužitelju je uručen podnesak kojim tuženi izjavljuje da odustaje od obima i predmeta vještačenja koje je predložio na pripremnom ročištu. Tuženi je na ovaj način, po daljim navodima tužitelja, zloupotrijebio svoja procesna ovlaštenja jer je od navedenog dokaza odustao nakon što je upoznat sa mišljenjem vještaka.

U procesnoj situaciji gdje je sam tuženi predložio provođenje dokaza vještačenjem na okolnost stepena invaliditeta tužitelja prema njegovim Tablicama, činjenica da je punomoćnik tužitelja podneskom prije glavne rasprave promijenio pravni osnov zahtjeva i tužbeni zahtjev smanjio, ne znači da je isti zloupotrijebio svoja procesna ovlaštenja.

Suprotno tome, upravo je tuženi, znajući za sadržaj nalaza i mišljenja vještaka, koji nije odgovarao njegovim navodima, datim već u odgovoru na tužbu i tokom postupka, te znajući da bi tužitelj mogao ostvariti veća prava od onih koja mu je priznao, postupio protivno odredbama o izvođenju dokaza sadržanim u odredbi člana 7. ZPP-a, te pokušao onemogućiti ostvarenje svrhe člana 156. ZPP-a prema kojem sud dostavlja strankama pismeni nalaz i mišljenje vještaka najkasnije osam dana prije ročišta za glavnu raspravu. Cilj ove odredbe je da se stranke, nakon upoznavanja sa rezultatima vještačenja, pripreme za raspravljanje o njima na ročištu za glavnu raspravu, pripreme eventualna pitanja za vještaka radi razjašnjenja i dopune nalaza i mišljenja. Nasuprot tome, tuženi upoznat sa mišljenjem vještaka o stepenu invaliditeta tužitelja od 25%, koje je suprotno njegovom mišljenju da je to 13%, odustaje od ovog dokaza.

Raspolaganje procesnim ovlaštenjima od strane tuženog na opisani način, po stavu ovog suda, vodilo bi njihovoj zloupotrebi. Uloga suda je da spriječi nedopuštena procesna ovlaštenja stranaka, što odgovara pravilima iz odredbe člana 10. stav 2. ZPP-a, prema kojoj je sud dužan da provede postupak bez odugovlačenja, sa što manje troškova, te da onemogući svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Kako je drugostepeni sud zbog pogrešnog pravnog pristupa propustio da ocijeni ostale žalbene navode parničnih stranaka, koje se tiču potpunosti i pravilnosti utvrđenih činjenica u postupku, pravilne primjene materijalnog prava, te sporednih potraživanja, to nisu ispunjeni uslovi za preinaku drugostepene presude, zbog čega je ovaj sud primjenom odredbe iz člana 250. stav 2. ZPP-a usvojio reviziju i ukinuo drugostepenu presudu u odnosu na drugo postavljeno pravno pitanje, te u tom dijelu predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje...”

Sentenca:

Stranka ne može odustati od izvođenja dokaza vještačenjem, kojeg je predložila, u procesnoj situaciji kada je, nakon što joj je sud dostavio pismeni nalaz i mišljenje vještaka, upoznata sa njegovim sadržajem. U protivnom, to bi vodilo zloupotrebi procesnih ovlaštenja.

[Baza sudske prakse](#)

6. Eventualna kumulacija zahtjeva

Član 55. stav 4. i 5., čl.191. st.3. Zakona parničnom postupku F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 41 0 Rs 079367 23 Rev od 13.06.2023. godine

Pitanje:

„Kada se radi o eventualnoj kumulaciji tužbenih zahtjeva, te kada prvostepenom odlukom sud usvoji primarni tužbeni zahtjev, da li je drugostepeni sud u situaciji kada nađe da je žalba osnovana te presudu preinači na način da odbije prvi postavljeni tužbeni zahtjev kao neosnovan, dužan odlučiti i o drugom postavljenom, eventualnom, tužbenom zahtjevu?

Odnosno, da li postoji povreda postupka ukoliko drugostepeni sud u žalbenom postupku ne odluči o drugom zahtjevu postavljenom u okviru eventualnog tužbenog zahtjeva, kada nađe da je prvi tužbeni zahtjev neosnovan?“

Iz obrazloženja:

„...Naime, u ovoj pravnoj stvari drugostepeni sud pobijanom presudom uvažava žalbu tuženih i umješaka na strani tuženih, presudu prvostepenog suda preinačava, tako da se primarni tužbeni zahtjev tužiteljice, odbija kao neosnovan, pri čemu izostaje odluka toga suda u pogledu podrednog tužbenog zahtjeva.

Prema pravilima procesnog prava postupanje drugostepenog suda po žalbi tuženog protiv presude kojom je usvojen primarni tužbeni zahtjev je takav da ovu žalbu treba tretirati kao žalbu protiv cijele presude, tako da drugostepeni sud treba da ispita pobijanu presudu u cijelosti - kako u odnosu na dosuđujući glavni zahtjev, tako i eventualni zahtjev - u odnosu na koji parnica prestaje teći tek pravomoćnošću presude.

Stoga, opredjeljujući se na uvažavanje žalbe tuženih i umješaka samo u pogledu odluke o primarnom tužbenom zahtjevu, na način da ovaj preinačava i isti odbija, propuštajući pri tome da odluči o podrednom tužbenom zahtjevu, što je bila procesno pravna obaveza drugostepenog suda, kao posljedica odbijanja primarnog tužbenog zahtjeva, u smislu izloženih

pravila eventualne objektivne kumulacije tužbenih zahtjeva, sadržanim u odredbama člana 55. stav (4) i (5) ZPP-a, time je drugostepeni sud povrijedio odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP-a, te da, saglasno odredbi člana 191. stav (3) izreka presude ne sadrži odluku o usvajanju ili odbijanju pojedinih zahtjeva koji se tiču glavne stvari i sporednih traženja, a to je postupanje bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude...”

PORODIČNO PRAVO

1. Raspolaganje bračnom stečevinom u toku trajanja bračne zajednice; Forma saglasnosti bračnog partnera

Član 103., čl.104., čl. 252. stav 1., član 253. Porodičnog zakona F BiH (Službene novine F BiH“ broj: 35/05, 41/05, 31/14 i 32/19)

Član 15.st.3. i čl. 17.st.3. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima („Službene novine F BiH“ broj: 6/98)

Član 9. Zakona o zemljišnim knjigama F BiH („Službene novine F BiH“ broj: 58/02, 19/03 i 54/04)

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 42 1 P 015526 21 Rev od 20.05.2022. godine

Pitanje:

„Da li je za raspolaganje bračnom stečevinom u toku trajanja braka u slučajevima kada je jedan bračni drug upisan u zemljišne knjige, potrebna isključivo pismena suglasnost drugog bračnog druga ili je dovoljna i usmena suglasnost ili prećutno odobrenje drugog bračnog druga za raspolaganje imovinom?“

Iz obrazloženja:

„...Iz navedenih zakonskih odredaba ne proizilazi da jedan bračni drug ne može raspolagati suvlasničkim udjelom drugog bračnog druga bez njegove pismene saglasnosti.

Naime, jedan bračni drug može raspolagati sa suvlasničkim udjelom drugog bračnog druga uz njegovu suglasnost, pri čemu takva suglasnost može biti data izričito, prećutno, konkludentnim radnjama, odnosno slijedom utvrđene činjenice da se bračni drug nije protivio takvom raspolaganju.

Kod raspolaganja bračnom stečevinom valjanost pravnog posla u svakom konkretnom slučaju se mora procjenjivati zavisno o ponašanju, savjesnosti i dobroj vjeri svih učesnika određenog pravnog odnosa, uključujući i bračnog druga koji nije bio ugovorna strana. Utvrđivanje savjesnosti prilikom zaključenja ugovora o poklonu ne može se razmatrati samo sa stanovišta savjesnosti drugotuženog, već i same tužiteljice. U tom pravcu Vrhovni sud Federacije BiH se izjasnio npr. u odluci broj 49 0 P 028044 16 Rev od 31.01.2019. godine.

Svoju odluku drugostepeni sud je zasnovao isključivo na pravnom stavu da prvotuženi prilikom zaključenja predmetnog ugovora o poklonu nije imao pismenu suglasnost tužiteljice, ne razmatrajući postojanje eventualne usmene saglasnosti tužiteljice, na kojoj tvrdnji je drugotuženi zasnivao svoju odbranu u postupku i što je bilo predmet dokazivanja, niti na

razmatranju da li je drugotuženi postupao u dobroj vjeri i sa povjerenjem u zemljišnu knjigu, uslijed čega je činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno...”

Sentence:

Bračni drug može raspolagati suvlasničkim udjelom drugog bračnog druga uz njegovu suglasnost, pri čemu ta suglasnost može biti dana izričito, prećutno ili konkludentnim radnjama, tako da suglasnost ne mora biti nužno data u pismenoj formi.

Kod raspolaganja bračnom stečevinom (suvlasničkim dijelom drugog bračnog druga) valjanost pravnog posla u svakom konkretnom slučaju se mora procjenjivati zavisno o ponašanju, savjesnosti i dobroj vjeri svih učesnika određenog pravnog odnosa, uključujući i bračnog druga koji nije bio ugovorna strana.

[Baza sudske prakse](#)

PRIVREDNO PRAVO

1. Zatezne kamate, Primjena propisa

Članom 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Sl.list R BiH“ 2/92 i 13/94 i „Sl. novine FBiH“ 29/03 i 42/11)

Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH („Službene novine F BiH“, broj 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 51 0 Ps 018483 23 Rev 4 od

Pitanje:

„Da li Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH lex specialis, u odnosu na Zakon o visini stope zatezne kamate kao i ZOO ? “

Iz obrazloženja:

„...Ocjenjujući pitanje dopuštenosti revizije u smislu člana 237. stav 3., 4. i 5. ZPP, ovaj sud je našao da postoje uslovi za izuzetno odlučivanje o reviziji u pogledu drugog pravnog pitanja, s obzirom da o pitanju do kada teku zatezne kamate na potraživanja koja predstavljaju unutrašnji dug, revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvatanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjeljenja, a riječ je o pitanju o kojem postoji različita praksa drugostepenih sudova, a što revizija tužene osnovano ukazuje.

Naime, pravni stav izražen u pobijanoj presudi drugostepenog suda u Novom Travniku (kamate teku do konačne isplate) je različit od pravnog stava izraženog u presudi Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 P 015719 08 Gž od 15.01.2009. godine, a ista je bila predmet preispitivanja od strane Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, i donijeta je Odluka broj AP-847/09 od 08.04.2012. godine, kojom je, između ostalog, za potraživanja koja predstavljaju unutrašnji dug, odbijena apelacija u dijelu u kojem je odlučeno o datumu prestanka prava na obračun kamata.

Članom 277. stav 1. ZOO je propisano da dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj zakonom.

Prije svega, valja reći da dosuđeni novčani iznos predstavlja unutrašnji dug u smislu Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH, pa stoga je *lex specialis* za ocjenu o datumu prestanka prava na obračun zatezne kamate, odnosno do kada teku zatezne kamate (član 6. stav 2.). Ovaj zakon je stupio na pravnu snagu 28.11.2004. godine.

Naime, u okolnostima predmetnog slučaja, novčana potraživanja koja su dosuđena tužitelju (bliže navedeno u prvom stavu izreke prvostepene presude) ulaze u period propisan odredbom člana 4. stav 1. tačka 3. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije BiH, a kako članom 6. stav 2. istog zakona je propisano: „Kamata za opće obaveze iz člana 4. zakona, za period od stupanja na snagu osnovnog zakona do konačne isplate, otpisuju se“ - to znači da zatezne kamate prestaju teći 28.11.2004. godine, kao dana kada je stupio na snagu ovaj zakon.

S obzirom da je drugostepeni sud odluku o završetku toka zatezne kamate donio suprotno navedenim odredbama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije BiH, kao posebnom propisu, to je reviziju tužene valjalo usvojiti temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP i obje nižestepene presude preinačiti, te odlučiti kao stavu prvom izreke ove presude...”

RADNO PRAVO

1. Naknada plate u vrijeme zaposlenja kod drugog poslodavca

Član 96. Zakona o radu F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 516652 24 Rev od 08.10.2024. godine

Pitanje:

„Da li sud, kad utvrdi da je otkaz ugovora o radu nezakonit, može obavezati poslodavca da zaposleniku isplati naknadu plaća u periodu dok zaposlenik nije bio zaposlen kod drugog poslodavca?“

Revident je ujedno ukazao da je presuda drugostepenog suda u suprotnosti sa presudom ovog suda broj 65 0 Rs 512635 23 Rev 2 od 16.01.2024. godine u kojoj je u identičnoj činjeničnoj situaciji usvojen tužbeni zahtjev.

Ovaj sud smatra da je postavljeno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i jednako postupanje sudova u predmetima iste vrste zbog čega je dopustio vanrednu reviziju.

Iz obrazloženja:

...“Polazeći od utvrđenja da tužiteljica u periodu postavljenog tužbenog zahtjeva nije bila zaposlena kod drugog poslodavca, da je otkaz ugovora o radu nezakonit i da je u periodu postavljenog tužbenog zahtjeva bila na snazi odluka o prestanku radnog odnosa, ovaj sud smatra da tužiteljici pripada tražena naknada plaće sa doprinosima za PIO shodno odredbi člana 96. Zakona o radu, što je u skladu i sa presudom revizijskog suda broj 65 0 Rs 512635 23 Rev 2 od 16.01.2024. godine. Zaposlenje tužiteljice kod drugog poslodavca u vrijeme dok je bila na snazi odluka o otkazu ugovora o radu sve do donošenja presude drugostepenog suda (22.11.2011. – 17.11.2018. godine) nije moglo dovesti do prekida ugovora o radu kod tuženog jer je ugovor o radu prestao već otkazom od 22.11.2011. godine.

Nakon što je ugovor o radu otkazan tužiteljica je, dok je trajao postupak za poništenje otkaza, imala pravo da zasnuje radni odnos kod drugog poslodavca. Nakon pravosnažnosti odluke o nezakonitosti otkaza tužiteljica ima pravo da bira da li će tražiti vraćanje na rad kod ranijeg poslodavca ili će ostati na radu kod novog poslodavca, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu plaća za vrijeme dok nije radila zbog nezakonitog otkaza...”

2. Posljedice pokretanja krivičnog postupka; suspenzija i povratak na posao

Čl. 19. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine FBiH“ br. 35/03,37/03, 56/03,78/04,28/05,55/06,27/07,53/07,9/09,12/10,8/13,59/14,74/20)

Zakon o radu F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 17 0 Rs 116603 24 Rev od 25.09.2024. godine

Pitanje:

1. *„Da li podnošenje zahtjeva za povrat na posao sukladno članu 72. Zakona o radu FBiH pretpostavlja i odlučivanje o ukidanju odluke kojom je radnik udaljen s radnog mjesta ili je neophodno posebno podnijeti zahtjev za ukidanje odluke sukladno Zakonu o upravnom postupku FBiH?*
2. *Da li radnik – konkretno tužiteljica ovlašteno tražiti samo povrat na posao putem suda bez zahtjeva za ukidanje nezakonitog rješenja (vidjeti konačno opredijeljen tužbeni zahtjev na ročištu održanom 09.08.2023.godine) u situaciji kada poslodavac u toku prvostepenog postupka pred sudom, a nakon ukidanja odluke po odluci nadležnog suda ne odluči o njenom zahtjevu za povrat na posao?*
3. *Da li je radnika moguće privremeno udaljiti sa posla samo po osnovu otvaranja istrage protiv istog, ili se u konkretnom slučaju moraju primijeniti odredbe člana 19. Zakona o krivičnom postupku FBiH, odnosno da li je neophodno “sačekati” potvrđivanje optužnice prije ograničavanja prava iz radnog odnosa?”*

Iz obrazloženja:

...“Tužiteljica je 14 mjeseci po prestanku mjere istražnog pritvora (koji je trajao od 18.11.2019.godine do 10.1.2021. godine), u kojem periodu nije donesena nikakva tužilačka odluka u vezi sa istragom, podnijela tuženoj zahtjev za zaštitu svojih prava povratkom na poslove koje je obavljala do donošenja rješenja o suspenziji.

Rješenje o suspenziji se zasnivalo na razlogu pokretanja krivičnog postupka protiv tužiteljice, pa je tumačenje ZKP u vezi sa pitanjem kada se pokreće krivični postupak, u ovoj parnici sporan, jer ZKP ne sadrži jasnu odredbu o tom pitanju, ali zato određuje da kada pokretanje krivičnog postupka ima za posljedicu ograničenje nekih prava, te posljedice nastupaju potvrđivanjem optužnice (čl. 19 ZKP).

Ograničavanje nekih prava u vezi pokretanja i vođenja krivičnog postupka mogu biti propisani i drugim zakonima, kao što je čl. 59 st.1.b) Zakona o državnoj službi FBiH i dr., koji propisuje preventivnu suspenziju kada je državni službenik u pritvoru, ali Zakon o radu, koji se primjenjuje na radno-pravni odnos tužiteljice i tuženog, kao i Pravilnik o radu tužene, takvu odredbu ne sadrže, već se samo čl. 106 st.1. Pravilnika o radu, suspenzija propisuje u slučaju pokretanja krivičnog postupka i traje do okončanja istog.

Istraga jeste faza krivičnog postupka, ali kako ZKP ne propisuje da se tom fazom postupka pokreće krivični postupak, kod činjenice da je tužiteljica izašla iz pritvora, čekala tužilačku odluku preko godinu dana, cijeneći standarde zaštite prava i sloboda čovjeka, kao i pretpostavku nevinosti (čl. 3.st.1 ZKP), pobijanje rješenja o suspenziji ne može biti uslov za odlučivanje o njenom novom zahtjevu za povratak na rad, jer je u postupku dokazala da protiv nje nije pokrenut nikakav krivični postupak, odnosno da nije podignuta i potvrđena optužnica za neko krivično djelo, niti se vodi u kaznenoj evidenciji osuđenih lica.

Stoga je o zahtjevu za povratak na rad od 18.05.2021.godine tužena trebala odlučiti kao o novom zahtjevu za zaštitu prava radnika, iz čl. 114 Pravilnika o radu tužene, sve na osnovu novih činjenica o njenom statusu, kao i pravilnom tumačenju odredbe čl. 106 st.1. Pravilnika o radu, u vezi čl. 19 ZKP...”

Sentenca:

Kako posljedice pokretanja krivičnog postupka nastupaju potvrđivanjem optužnice za neko krivično djelo propisano zakonom, proizlazi da se suspenzija iz tih razloga može odrediti tek potvrđivanjem optužnice, a određivanje istražnog pritvora je razlog za suspenziju samo ako je to zakonom ili Pravilnikom o radu propisano.

[Baza sudske prakse](#)

3. Rok za podnošenje tužbe

Član 114. stav 2. Zakona o radu F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 17 0 Rs 105132 23 Rev od 06.08.2024. godine

Odlučujući o mogućnosti da ovaj sud izuzetno dopusti reviziju ovaj sud navodi da nije sporno da pravno pitanje u reviziji nije formulisano u formi pitanja, kao što nije sporno ni da revizijski sud nije dužan, niti ovlašten da sam kreira pravno pitanje odlučujući o izuzetnoj reviziji (član 237. stav 3. u vezi sa stavom 5. ZPP). Međutim, imajući u vidu cjelokupan sadržaj revizije i istaknute prigovore jasno je *da revizija pokreće važno pravno pitanje blagovremenosti tužbe u radnom sporu prava na pristup sudu i tumačenja odredbe člana 114. stav 2. Zakona o radu FBiH.*

Iz obrazloženja:

...“Po ocjeni ovog suda odluka o predmetnom sporu važna je za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, jer kada je u pitanju tumačenje člana 114. stav 2. Zakona o radu ovaj revizijski sud zauzeo je pravni stav u svojoj odluci broj 18 0 Rs 047839 22 Rev od 17.11.2022. godine, a odluka drugostepenog suda je zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem, pa je ovaj sud primjenom čl. 237. stav 3. ZPP izuzetno dopustio reviziju.

Odredbom člana 114. stav 1. Zakona o radu¹³ propisano je da radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravom odnosno od dana saznanja za povredu prava zahtijevati od poslodavca ostvarivanje tog prava, dok je stavom 2. istog člana propisano da ako poslodavac u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za zaštitu prava ili postizanja dogovora o mirnom rješenju spora iz člana 116. stav 1. ovog zakona ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljem roku od 90 dana podnijeti tužbu pred nadležnim sudom.

Kada poslodavac nije u zakonom propisanom roku od 30 dana odlučio o zahtjevu za zaštitu prava, niti su radnici u propisanom roku u daljih 90 dana ustali tužbom, pa poslodavac naknado odluči o zahtjevu za zaštitu prava (prigovoru radnika), radnik nije prekludiran u svom pravu da protiv te odluke u propisanom roku podnese tužbu (90 dana).

Budući da tužitelji zbog navedenih razloga nisu izgubili pravo na sudsku zaštitu, drugostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo iz člana 114. stav 2. Zakona o radu kada je ukinuo prvostepenu presudu u pobijanom dijelu i odbacio tužbu kao neblagovremenu, jer je navedenom odlukom tužiteljima onemogućeno pravo na pristup sudu i pravično suđenje (čl. 6. stav. 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama)..“

Sentenca:

Kada poslodavac nije u zakonom propisanom roku od 30 dana odlučio o zahtjevu za zaštitu prava, niti su radnici u propisanom roku u daljih 90 dana ustali tužbom, pa poslodavac naknado odluči o zahtjevu za zaštitu prava (prigovoru radnika), radnik nije prekludiran u svom pravu da protiv te odluke u daljem propisanom roku podnese tužbu (90 dana).

[Baza sudske prakse](#)

4. Sporazum poslodavca i radnika o novčanim potraživanjima; Priznanje duga

Presude Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 615914 23 Rev od 07.03.2024. godine i broj 65 0 Rs 615953 24 Rev od 18.04.2024. godine

¹³„Sl. novine FBiH“, broj: 26/2016, 89/2018, 23/2020 - odluka US, 49/2021 - dr. zakon, 103/2021 - dr. zakon i 44/2022)

Pitanja:

„Da li se Sporazum potpisan između radnika i poslodavca, sa tačno utvrđenim novčanim dugom, preciziranim novčanim iznosima, čija je isplata djelimično izvršena, može smatrati priznanjem duga?

Dosljedno tome, da li je poslodavac obavezan isplatiti ostatak duga po Sporazumu, iako je naknadno otpao pravni osnov, odnosno ograničena primjena važnosti Granskog kolektivnog ugovora?“

Iz obrazloženja:

Iznoseći razloge zbog kojih bi, po njihovom shvatanju, bilo važno da Vrhovni sud odgovori na ova pravna pitanja, revidenti navode da je različita sudska praksa nižestepenh sudova po ovom pitanju, a da se revizije odbacuju i u slučaju prihvatanja i u slučaju odbijanja tužbenog zahtjeva (npr., rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH: broj: 65 0 Rs 616666 22 Rev od 17.02.2022. godine, broj: 65 0 Rs 311693 15 Rev od 30.03.2018. godine, broj: 65 0 Rs 315283 19 Rev od 26.11.2019. godine), te da je potrebno zauzeti stav o tome kako bi se omogućilo jednako postupanje i ujednačila sudska praksa.

Ovaj sud cijeni da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za dopustivost revizije iz odredbe člana 237. st. 3. i 4. ZPP, budući da revidenti postavljaju pravno pitanje od kojeg zavisi ishod spora u ovoj pravnoj stvari, a o navedenom spornom pravnom pitanju Vrhovni sud FBiH nije konačno izrazio svoje shvatanje.

S obzirom na navedeno, ovaj revizijski sud je dopustio razmatranje revizije ocjenivši da je odlučivanje o istoj od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima i da je pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Osnovano tužitelji ukazuju u reviziji da su se predmetnim sporazumom odrekli potraživanja, koja se odnose na razliku plaća za period od 2009. – 2012. godine, ali da postoji obaveza prema Sporazumu od 28.11.2013. godine da im tužena isplati regres i topli obrok za period od 2009. -2012. godine. Sporazum je zaključen između Općine Stari Grad Sarajevo i Samostalnog sindikata državnih službenika i namještenika u organima uprave sudske vlasti u FBiH, nakon prethodno potpisane izjave tužitelja da se slažu sa takvim sporazumom.

Nižestepeni sudovi su zaključili da, pošto je Sporazum raskinut 20.08.2014. godine, a da prema odluci Ustavnog suda Federacije BiH ne postoji obaveza tužene za isplatu traženih iznosa tužiteljima, njihov zahtjev nije osnovan.

Naprotiv, prema odluci Ustavnog suda FBiH primjena KU nije obavezna od strane poslodavca, što znači da samim tim nije i isključena. Osim toga, prema Zaključku tužene od 30.10.2014. godine, zadužen je Općinski načelnik da putem Službe za finansije iz budžeta 2014. godine izvrši obračun i isplatu toplog obroka i regresa za oktobar 2014. i sve dok je navedeni sporazum na snazi.

Samim tim je prihvaćena od strane poslodavca – tužene isplata dužnih iznosa tužiteljima bez obzira što primjena KU, prema odluci Ustavnog suda FBiH, nije obavezna.

Sentenca:

Sporazum zaključen između poslodavca i zaposlenika, kojim je poslodavac preuzeo obavezu isplate toplog obroka i regresa u skladu sa odredbama Kolektivnog ugovora, ne prestaje da

važi samom činjenicom da je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da Kolektivni ugovor ne obavezuje poslodavca.

Baza sudske prakse

5. Sudska zaštita; Izmjena i prestanak primjene propisa

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 18 0 P 044275 21 Rev od 09.11.2023. godine

Postavljena pitanja:

- 1. Da li je Kantonalni sud u Bihaću obavezan i dužan da primjenjuje pozitivne propise ili ne, obzirom da je isti zasnovao ovdje pobijano rješenje od 17.05.20221. godine na odredbi člana 14. a) Zakona o dopunama Zakona o državnoj službi USK („Službeni glasnik USK broj 16/17“), koja je prestala da važi danom objavljivanja presude Ustavnog suda F BiH broj U-58/17 od 23.10.2017. godine?*
- 2. Da li državni službenici u Unsko-sanskom kantonu i/ili Federaciji BiH prilikom nezakonitog otkaza ikako imaju pravo na sudsku zaštitu, bilo u upravnom, bilo u radnom sporu obzirom da su u oba ova spora tužiteljeve tužbe odbačene*

Iz obrazloženja:

„...Osnovano revident u skladu sa postavljenim pitanjima u reviziji navodi da se u konkretnom slučaju radi o situaciji da je drugostepeni sud u vrijeme donošenja drugostepenog rješenja primijenio propis koji nije na snazi i da je tužitelju kao državnom službeniku na taj način onemogućena pravna zaštita imajući u vidu da su njegove tužbe odbačene kako u upravnom (broj 01 0 U 015020 19 U od 27.09.2019. godine), tako i u ovom radnom sporu i to od strane istog Kantonalnog suda u Bihaću.

Iz stanja spisa slijedi da je tužitelj protiv Rješenja o razrješenju Sekretara Općinskog vijeća općine Bužim od 28.03.2019. godine podnio tužbu u upravnom sporu, koju je Kantonalni sud u Bihaću odbacio kao nedopuštenu sa obrazloženjem da pobijani predmetni akt nije upravni akt, da se radi o radnom sporu, pa da upravni spor ne može voditi protiv akata donesenih u stvarima u kojima je sudska zaštita osigurana pred nadležnim općinskim sudom.

Imajući u vidu da je pobijano drugostepeno rješenje doneseno temeljem čl. 14. a) Zakona o dopunama Zakona o državnoj službi Unsko-sanskog kantona („Sl. glasnik USK br. 16/2017) a koji je objavljivanjem presude Ustavnog suda FBiH broj U-58/17 od 23.10.2017. godine prestao da važi, a zatim u Službenom glasniku USK da je objavljen Zakon o prestanku važenja Zakona o dopunama Zakona o državnoj službi USK koji je stupio na snagu narednog dana od dana objavljivanja tj. 20.07.2019. godine, to drugostepeni sud nije mogao tužbu odbaciti na osnovu propisa koji je prestao da važi i prije podnošenja predmetne tužbe (29.10.2019. godine).

Kako je drugostepeni sud zanemario važenje naprijed navedenih zakona, kao i odluku Ustavnog suda FBiH nalazeći da se u smislu člana 14.a) Zakona o dopunama Zakona o državnoj službi ne radi o radnom već o upravnom sporu, po ocjeni ovoga suda, radi se o radnom sporu u kojem je sudska zaštita osigurana u redovnom sudskom postupku.

6. Teret dokazivanja grupe složenosti poslova

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 412702 23 Rev od 23.03.2023. godine

Pitanje:

Za revizijski sud nije sporno da pravno pitanje u reviziji nije formulisano u formi pitanja, kao što nije sporno ni da revizijski sud nije dužan, niti ovlašten da sam kreira pravno pitanje odlučujući o izuzetnoj reviziji (član 237. stav 3. u vezi sa stavom 5. ZPP-a). Međutim, imajući u vidu cjelokupan sadržaj revizije i istaknute konstatacije, *može se razumjeti da revizija pokreće pravno pitanje potrebe dokazivanja relevantnih činjenica radnog mjesta na koje je bila raspoređena tužiteljica i kojoj grupi po složenosti poslova se razvrstava, te pitanje tereta dokazivanja u takvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji.*

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 26. GKU propisano je da se sva radna mjesta razvrstavaju po grupama složenosti poslova, te njihovoj vrsti i značaju, te su određeni i minimalni koeficijenti grupe poslova od I do IV i za „ostale grupe poslova“ i to u rasponu od 1,00, za prvu grupu poslova, do 4,00 za ostale grupe poslova.

Navedenom odredbom nije definisan opis poslova po grupama složenosti, već je propisano da se konkretna razrada poslova u okviru navedenih grupa utvrđuje Pravilnikom o radu, ali ne nepovoljnije od koeficijenata utvrđenih ovim ugovorom. Za III grupu poslova utvrđen je minimalan koeficijent od 1,70 i za tu grupu poslova potreban je IV stepen školske spreme.

Pravilnici tužene prema kojima je isplaćivana plaća tužiteljici nisu usklađeni sa navedenom odredbom GKU. Da bi se odredbe GKU u konkretnom slučaju mogle pravilno primijeniti, potrebno je utvrditi u koju grupu složenosti spadaju poslovi koje je obavljala tužiteljica kod tužene.

U ugovoru o radu od 6.9.2010. godine nije određeno u koju grupu poslova spadaju poslovi koje obavlja tužiteljica, ali je članom 3. ugovora određeno opisno koje poslove će tužiteljica obavljati u službi računovodstva, u svojstvu saradnika za knjigovodstvo - bilans. Pravilnikom tužene o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova od maja 2010. godine su pod tačkom 9.2.1.2. propisane odgovornosti saradnika za knjigovodstvo - bilans i stalna sredstva, zatim koja znanja i vještine su potrebne za obavljanje tih poslova, kao i stepen obrazovanja za te poslove i radno iskustvo. Opisane odgovornosti odgovaraju opisanim poslovima iz ugovora o radu za tužiteljicu, a od potrebnog obrazovanja tužiteljica ispunjava uslov jer ima srednju stručnu spremu.

Kod takvih činjenice, revizijski sud nalazi da je tužiteljica dokazala da poslovi koje obavlja spadaju u III grupu poslova po GKU, zbog čega je pravilno prvostepeni sud utvrdio visinu plaće po GKU, dakle i osnovicu, i najnižu plaću, te koeficijent, pa je takav obračun pravilan i prvostepenom presudom pravilno dosuđena razlika plaće tuželjici.

Poslodavac ne može zaposleniku odrediti manju plaću od najniže plaće, pa se u reviziji osnovano ukazuje da je pravni stav izražen odluci drugostepenog suda suprotan pravnom standardu pogodnosti kao kriteriju pri primjeni izvora prava. Pogrešnim pravnim stavom u

primjeni pravila o teretu dokazivanja, drugostepeni sud je onemogućio tužiteljicu da ostvari zagarantovani minimum prava – potraživani novčani iznos razlike plaća i doprinosa.

Odluka u predmetnom sporu važna je za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njenoj primjeni, jer se radi o minimumu prava zagarantovanih kolektivnim ugovorom, radi se o pravilu tereta dokazivanja, o čemu je revizijski sud zauzeo stav u svojim odlukama, a odluka drugostepenog suda je zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjima.

7. Primjena Zakona o radu; Dejstvo odluka Ustavnog suda

Član 114. Zakona o radu F BiH

Rješenja Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 558020 22 Rev od 20.12.2022. godine i broj 58 0 Rs 175504 22 Rev 2 od 17.01.2023. godine

Iz obrazloženja:

U ovom predmetu postavilo se spornim pravno pitanje koji se Zakon o radu primjenjuje u konkretnom slučaju, imajući u vidu da je Presudom Ustavnog suda Federacije BiH od 17.02.2016. godine br. U-29/15 utvrđeno da je Zakon o radu („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 62/15) donijet suprotno Poslovniku Doma naroda Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, te se vraća u fazu predlaganja tog zakona u Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, s tim da se poslanički rokovi imaju računati počev od dana objavljivanja ove presude u „Službenim novinama Federacije BiH (u posljednjem dijelu je izvršena ispravka) i s tim u vezi da li se pravilnim može prihvatiti pravni stav nižestepeni sudova u vezi postojanja obaveze tužitelja da se u smislu člana 114. ZR za zaštitu svojih prava iz radnog odnosa prethodno, prije podnošenja tužbe sudu, obrate tuženoj.

Iz navedenih razloga, nižestepeni sudovi smatraju da je postojala obaveza tužitelja da se u skladu sa odredbom čl. 114. stav 1. Zakona o radu obrate poslodavcu sa zahtjevom za zaštitu svojih prava iz radnog odnosa, što je preduslov za dopuštenost tužbe, pa kako to nisu učinili, tužba je u tom dijelu nedopuštena i kao takva je, primjenom odredbe čl. 67. ZPP, odbačena.

Takvo shvatanje nižestepeni sudova nije zasnovano na zakonu.

U odnosu na ustavno pitanje koje se odnosi na djelovanje Odluka Ustavnog suda Federacije BiH kojim je utvrđeno da je zakon ili propis ili pojedina odredba zakona ili propisa suprotna, odnosno u nesaglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Federacije BiH se u svojoj Presudi broj: U- 20/22 od 27.06.2022. godine izjasnio da se u odnosu na postupke koji su u toku pred redovnim sudovima u bilo kojoj fazi sudskog postupka, od dana objave, imaju primijeniti na način da se takav propis, zakon ili pojedina odredba ne primjenjuju u redovnosudskim postupcima, odnosno odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine ima retroaktivno dejstvo na sudske postupke koji su u toku (član 40. st. 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine¹⁴).

¹⁴ Službene novine F BiH br. 40/10 i 18/16

Primijenjeno na konkretan slučaj, neovisno u kojoj fazi postupka je donesena Presuda (Presuda Ustavnog suda Federacije BiH U-29/15 je donesena 17.02.2016. godine tj. prije podnošenja tužbe sudu), kako to proizilazi iz decidnog obrazloženja naprijed pomenute Presude, ova se ima primijeniti retroaktivno na sve situacije koje su proizašle iz takvih pravnih odnosa, pa i iz konkretne. Naime, u situaciji kada je utvrđeno da Zakon o radu iz 2015. godine nije donesen u pravilnoj proceduri, to se u konkretnom slučaju od strane nižestepenih sudova, trebao primjeniti raniji Zakon o radu¹⁵ po kome tužitelj nije imao obavezu da se za zaštitu svojih prava iz radnog odnosa prethodno obrati tuženoj, zbog čega nižestepena rješenja nisu zasnovana na zakonu.

Valja reći i to da je u odluci ovog suda broj: 28 0 Rs 059848 21 Rev od 31.01.2022. godine izražen pravni stav da „U slučaju kada poslodavac u odluci o otkazu ugovora o radu pogrešno pouči zaposlenika navodeći „da protiv navedenog rješenja može u zakonskom roku pokrenuti spor pred nadležnim Općinskim sudom ...“, i na taj način ga direktno uputi na sud, to kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud je tužbu tužitelja trebao shvatiti kao prigovor u smislu Zakona o radu i uz odgovarajući dopis dostaviti tuženoj na izjašnjenje. Zbog toga nije bilo mjesta odbacivanju tužbe, pa su donošenjem takve odluke nižestepeni sudovi onemogućili tužitelja u pristupu sudu i pravičnom suđenju, na koji način je došlo do povrede člana 6. st. 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

8. Pravo na isplatu naknade za korištenje godišnjeg odmora

Član 41., čl.42. čl.45. Zakona o radu F BiH

Član 7. stav 1., 123. stav 1. i 126. Zakona o parničnom postupku F BiH

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 65 0 Rs 621498 24 Rev od 13.06.2024. godine

Pitanje:

„Sporno u revizijskoj fazi postupka jeste da li tužitelju pripada pravo na isplatu naknade za korištenje godišnjeg odmora za 2014. godinu u situaciji kada je dokazano da je tužitelj u toj godini bio u radnom odnosu kod tuženog“

Iz obrazloženja:

„...S tim u vezi osnovano se u reviziji prigovara da je pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada je odbijen zahtjev za isplatu naknade za korištenje godišnjeg odmora - regresa za 2014. godinu.

Drugostepeni sud je odbio ovaj tužbeni zahtjev jer tužitelj nije dokazao da je koristio godišnji odmor u 2014. godini.

...Iz naprijed navedenih odredaba Zakona o radu proizilazi da je tužitelj, da bi ostvario pravo na naknadu za godišnji odmor, bio dužan samo da dokaže da je u određenom periodu bio zaposlen kod tuženog, odnosno da je ostvario pravo na godišnji odmor jer se radi o pravu kojeg

¹⁵ Službene novine F BiH br. 43/99, 32/00 i 29/03

se tužitelj, kao zaposlenik, nije mogao odreći, niti mu se isto moglo uskratiti, te koje je on ostvario na osnovu zakona u svakoj kalendarskoj godini u kojoj je zaposlen. Nakon toga je na tuženom teret dokaza da dokaže da tužitelj nije koristio godišnji odmor (zbog bolovanja, suspendije, neplaćenog odsustva i slično)...“

9. Naknada štete od uposlenika obustavom na plati

Član 387. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj: 45 0 Mal 046485 24 Rev od 11.02.2025. godine

Pitanja:

„Da li se u postupcima naknade štete radi isplate duga u smislu odredbe člana 387. ZOO FBiH priznanjem duga smatra obustava na plaću tuženom u skladu sa internim aktima tužitelja kao osnovom kojima je regulisan način plaćanja duga prekoračenjem upotrebe službenog mobilnog telefona preko dozvoljenog iznosa, na koje obustave tuženi tokom trajanja obustave na plaću tačno utvrđene visine duga nikad nije pismeno prigovorio kod tužitelja kao i da li se molba tuženog putem e-maila upućena tužitelju za odgodu plaćanja dospjelih obaveza zbog teškog zdravstvenog stanja i potrebe liječenja smatra posrednim priznanjem duga kojim je zastarjevanje prekinuto (starija sudska praksa je ovakve slučajeve smatrala priznanjem duga).

Da li se izjava na ročištu data u sudu potpisana od strane stranke ima se opodobiti pismenom priznanju iz člana 366. ZOO a za pravnu valjanost pismenog priznanja zastarjele obaveze nije potrebno navođenje novčanog iznosa predmetnog potraživanja?“

Iz obrazloženja:

Ispitujući mogućnost izuzetnog dopuštanja predmetne revizije, ovaj sud je ocijenio da se materijalno – pravna pitanja koja se u istoj postavljaju odnose na način naknade štete obustavom na mjesečnoj plati tuženog kada dolazi do prekida zastarjelosti potraživanja i da se na taj način u istim predmetima spora osigura jednako postupanje sudova u pogledu računanja početka tečenja zastarnog roka, pa je shodno tome reviziju dozvolio.

Ocijenom izvedenih dokaza nižestepeni sudovi su utvrdili da je tuženi zaključeno sa 18.08.2021. godine bio zaposlenik tužitelja obavljajući poslove direktora filijale u Goraždu, da je imao dozvoljenu mogućnost da koristi pretplatnički broj tužitelja u odobrenom mjesečnom iznosu do 50,00 KM, da je tuženi prekoračio dopušteni mjesečni iznos od 50,00 KM, da je stvorio obavezu za tužitelja u iznosu od 2.593,91 KM i da je taj iznos tužitelj platio BH Telecomu, da je tuženom u aprilu 2016. godine započela obustava na plati, da je tuženi putem e-maila od 01.02.2017. godine obratio se direktoru tužitelja da mu se do daljnjeg obustavi odbijanje od plate radi regulisanja troškova liječenja, da je udovoljeno zahtjevu tuženog i ponovo je počela obustava od plate počev od 20.04.2021. godine i da je to trajalo zaključeno sa augustom 2021. godine jer mu je po rješenju tuženog prestao radni odnos 18.08.2021. godine zbog odlaska u starosnu penziju.

Iz obrazloženja presude prvostepenog suda može se zaključiti da je prihvatio kao osnovan istaknuti materijalno pravni prigovor zastarjelosti potraživanja rukovodeći se time da je tužitelj dio računa broj 08/2014 platio BH Telecomu 05.10.2015. godine, pa uzimajući u obzir da je tužba podnijeta 13.11.2023. godine ocijenio je da je potraživanje tužitelja zastarjelo

jer je istekao subjektivni zastarni rok od 3 godine (član 376. stav 1. ZOO). Ovakav pristup u raspravljanju i odlučivanju o osnovanosti istaknutog prigovora zastarjelosti potraživanja je pogrešan u pogledu utvrđenja od kada je počeo da teče zastarni rok od 3 godine jer se tuženom putem platne liste počev od aprila 2016. godine počeo odbijati iznos od 50,00 KM mjesečno u korist tužitelja koji je time nadoknađivao štetu koju je tužitelju prouzrokovao prekoračenjem odobrenog mjesečnog iznosa od 50,00 KM za korištenje pretplatničkog broja tužitelja. Prvostepeni sud je uzeo u obzir i obustave koje su vršene na plati tuženog zaljučno sa decembrom 2016. godine, pa je i na osnovu toga zaključio da je do podnošenja tužbe istekao subjektivni zastarni rok od 3 godine.

Drugostepeni sud je prihvatio zaključak prvostepenog suda da je zastarjelost potraživanja počela da teče od 06.05.2015. godine i da je do podnošenja tužbe potraživanje zastarjelo, ali nije prihvatio razloge prvostepenog suda da je obustavom od plate došlo do prekida zastarjelosti (član 387. stav 1. ZOO) rukovodeći se pri tome datim razlozima na strani 4 presude i da je do podnošenja tužbe istekao zastarni rok od 5 godina.

Ovaj sud smatra da se kao početak tečenja zastarnog roka od 3 godine treba uzeti august 2021. godine kada je tuženom izvršena obustava posljednjeg iznosa plate jer je u toku augusta 2021. godine prestao radni odnos zbog odlaska u starosnu penziju. Izvršenim obustavama od plate počev od aprila 2016. godine i zaljučno sa augustom 2021. godine, došlo je do prekida zastarjelosti shodno odredbi člana 387. stav 2. ZOO kojim je propisano da se priznanje duga može učiniti i davanjem otplate. Od augusta 2021. godine do podnošenja tužbe 13.11.2023. godine nije istekao zastarni rok od 3 godine zbog čega su nižestepeni sudovi pogrešnom primjenom materijalnog prava odbili tužbeni zahtjev. Tuženom je 01.02.2017. godine po njegovom zahtjevu odobrena obustava odbijanjem plate za određeno vrijeme kako bi mogao izmiriti dospelje obaveze liječenja, ali je ponovo počela obustava plate počev od 20.04.2021. godine i trajala je zaljučno sa augustom 2021. godine, na osnovu čega se može zaključiti da je tuženi saglasan sa time da se obustavom mjesečnog iznosa od 50,00 KM od plate naknadi prouzrokovana šteta tužitelju. Nižestepeni sudovi su pogrešno računali kao početak zastarnog roka 06.10.2015. godine jer se taj rok mogao uzeti u obzir samo u slučaju da tuženom nije umanjivana plata za mjesečni iznos od 50,00 KM.

Zbog pogrešnog pristupa u raspravljanju i rješavanju istaknutog prigovora zastarjelosti potraživanja prvostepeni sud nije cijenio osnovni, dopunski i usmeni nalaz vještaka ekonomske struke na glavnoj raspravi pa je i drugostepeni sud preuzeo ovu povredu, zbog čega je valjalo pobijanu presudu ukinuti shodno odredbi člana 250. stav 2. ZPP i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

STAMBENO PRAVO

1. Otkup stana; Osnov sticanja

Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Službene novine FBiH“, broj 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07 – odluka Ustavnog suda BiH, 51/07, 72/08, 23/09- ispravka, 5/10- odluka Ustavnog suda F BiH 50/12 - odluka Ustavnog suda BiH 16/13 - rješenje Ustavnog suda BiH)

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 126 0 P 183844 22 Rev od 20.12.2022. godine

Pitanje:

„Da li rješenje o dodjeli stana na korištenje predstavlja pravni osnov za zakonito pravo otkupa stana prema odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo?“

Iz obrazloženja:

„...Naime, ovaj sud smatra pravilnim pravni stav prvostepenog suda da rješenje GP Tehnika d.o.o. Lukavac o dodjeli na korištenje stana prvotužitelju, broj 4161/96 od 21.11.1997. godine, (dakle prije 06.12.2000. godine), bio dovoljan pravni osnov za otkup predmetnog stana. Istina, tužitelji su se u isti uselili tek 2009. godine, ali bez svoje krivice. Prednje iz razloga pokretanja i vođenja postupaka, što od strane GP Tehnika Lukavac za iseljenje iz stana (više lica), što proizilazi iz obrazloženja presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 007006 11 U od 05.10.2012. godine, a posebno iz razloga dugogodišnjeg vođenja upravnog postupka od strane prvotužitelja radi brisanja predmetnog stana iz evidencije napuštenih stanova i uvođenja u posjed, u kome je ovaj u konačnici i uspio.

Zbog toga, po shvatanju ovog revizijskog suda, vođenje još jednog postupka - za utvrđenje da su tužitelji stekli svojstvo nosioca stanarskog prava do 06. decembra 2000. godine, bilo bi vremenski neizvedivo, a i predstavljalo bi prekomjerni teret za tužitelje. Sem toga, na taj način bi došlo do povrede prava tužitelja na imovinu, za koja su ovi imali „legitimno očekivanje“ da će je realizovati, a koja im je zagarantovana članom 1. uz Protokol 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama¹⁶. Također, bitna činjenica je da traženom pravu tužitelja, nije bio suprotstavljen bilo čiji drugi pojedinačni interes (tužitelji stanuju u predmetnom stanu, a bivši nosilac stanarskog prava je umro), pa ovaj sud smatra da nije ostvaren opšti javni interes tranzicije stanarskog prava u privatno vlasništvo, a s druge strane, tužiteljima bi bio nametnut prekomjeran teret koji bi poremetio ravnotežu koja se mora postići između zaštite prava na imovinu i zahtjeva opšteg interesa...“

STVARNO PRAVO

1. Dosjelost; savjesnost sticalaca

Član 32. st. 2., član 77. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima (“Sl.list RBiH” broj 37/95)

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 56 0 P 063196 23 Rev od 10.09.2024. godine

Pitanje:

„Da li se može smatrati savjestan sticalac onaj za koga je u postupku utvrđeno da je zaprimio odluku iz koje je evidentno da nije vlasnik dijela parcele za koju traži da mu se utvrdi vlasništvo dosjelošću?“

Iz obrazloženja:

¹⁶ „Službeni glasnik BiH“ broj 6/99

„...prema odredbi člana 32. st. 2. Zakona o vlasničko pravnim odnosima (“Sl.list RBiH” broj 37/95) za sticanje prava vlasništava na nepokretnoj stvari po osnovu dosjelogosti potrebno je da se ispune kumulativno dva uslova: vršenje posjeda kroz period od dvadeset godina i da je taj posjed savjestan. Posjed je u skladu sa članom 77. istog zakona savjestan ako posjednik nije znao niti je mogao znati da stvar koju posjeduje nije njegova. Dakle, savjesnost se pretpostavlja i na tuženom je teret dokazivanja da posjed tužitelja nije savjestan, što je tuženi i dokazao tokom postupka. Naime, iz Zapisnika o toku izlaganja na javni uvid podataka o nekretninama i utvrđivanju prava na nekretninama od 15.03.2002. godine, proizilazi da je u tom postupku utvrđeno da je parcela označena kao k.č. broj 520 iz Pl. broj 275 u suvlasništvu sa pravom raspolaganja Općine Jablanica sa dijelom od 576/896, a tužitelja sa dijelom od 320/896, što je potvrđeno i rješenjem Komisije za izlaganje podataka o nekretninama od 15.03.2002. godine. Navedeni zapisnik i rješenje tužitelj je lično primio i na iste nije imao primjedbi, pa iz navedenog proizilazi da je znao za postojanje prava tužene i time nije bio savjestan posjednik dijela parcele koju traži u ovom postupku

Po ocjeni ovog suda pogrešan je stav drugostepenog suda da je tužitelj savjestan posjednik jer tuženi nije tražio razvrgnuće suvlasničke zajednice, kada je tužitelj imao saznanja da sporna parcela nije njegova već da je u vlasništvu tužene“...

2. Sticanje prava vlasništva; Objekti prava vlasništva

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 41 0 P 072709 24 Rev od 18.04.2024. godine

Pitanja:

1. Da li se može utvrditi vlasništvo na nekretninama koje su rješenjem upravnog organa, Skupštine Opštine Visoko broj: UP/I-broj: 03/14-2039/70 od 11.12.1973. godine deekspropisane i rješenje o deeksproprijaciji nije po službenoj dužnosti provedeno kroz zemljišnu knjigu a vlasnicima/tužiteljima, odnosno predniku tužitelja vraćene u posjed, od tada 1973. godine do danas iste uživaju, a iste nekretnine se bez ikakvog pravnog osnova, bez učešća tužitelja i njihovih prednika, u zemljišnim knjigama vode kao dobro u opštoj upotrebi, titulara lica u čije svrhe je i izuzeta imovina-SIZ za magistralne puteve, iako su privatna imovina i sastavni su dio dvorišta tužitelja?

2. Da li ta privatna imovina koja ima dovoljan osnov u rješenju Skupštine Opštine Visoko UP/I-broj: 03/14-2039/70 od 11.12.1973. godine predstavlja opća dobra u smislu člana 7. Zakona o stvarnim pravima koja kao takva nisu sposobna biti objektom prava vlasništva, tj. da li se odredba člana 7. Zakona o stvarnim pravima uopće može primijeniti? Da li je odlučujući upis navedenih nekretnina u zemljišnim knjigama sa pogrešnim upisom kao opće dobro, bez osnova, ili činjenica da se radi o nekretninama koje su kroz zemljišnu knjigu bile privatno vlasništvo, a na licu mjesta uvijek predstavljale privatnu imovinu koju su uživali i uživaju prednici tužitelja, a potom tužitelj?

3. Ko je pasivno legitimisan u postupcima u kojima se nekretnine u zemljišnim knjigama vode na licu koje više ne postoji-SIZ za magistralne puteve, i za kojeg ne postoji akt o pravnom sljedništvu, ne postoji pravni sljednik? Lica koja bi jedina mogla imati vezu sa predmetnim nekretninama i mogla biti sljednici su JP Autoceste F BiH Sarajevo i JP Ceste F BiH d.o.o.

Sarajevo, a državni organ i Federacije BiH nije pokazala interes za određivanje sljedništva na navedenim nekretninama, niti je Vlada F BiH, unatoč mnogim dopisima upućenim sa upitom o sljedništvu, ikada dostavila odgovor? Da li stranka u ovom slučaju tužitelji, zbog nerada i nepostupanja državnih organa Federacije BiH mogu snositi posljedice i time se tužiteljima oduzeti imovina koja je zagarantovana Ustavom BiH i članom 1. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju.

Iz obrazloženja:

Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njihovoj primjeni, budući da o navedenim pravnim pitanjima ovaj Vrhovni sud do sada nije zauzeo pravni stav, a pogrešni pravni stavovi koje je u pobijanoj odluci zauzeo drugostepeni sud mogu imati za posljedicu ustanovljenje pogrešne sudske prakse u istovrsnim predmetima.

Pri rješavanju predmetnog spora sudovi su pošli od utvrđenja da je u pitanju zemljište (dobro) u općoj upotrebi jer je takav upis tog zemljišta u zemljišnoj knjizi, pa da isto ne može biti predmet sticanja prava vlasništva, pa ni osnovom dosjelošti.

Takav pravni stav se, za sada, ne može prihvatiti pravilnim ako bi se radilo o zemljištu koje je upisano kao dobro u općoj upotrebi, a faktički se kao takvo ne koristi. Stoga je bilo potrebno prethodno razjasniti da li se sporno zemljište nakon izgradnje magistralnog puta koristilo kao dobro u općoj upotrebi ili je takva namjena otpala ili je faktički nikada nije ni bilo, što su sudovi propustili učiniti smatrajući da je mjerodavno samo zemljišno-knjižno stanje. S tim u vezi, sudovi nižeg stepena su bili dužni razmotriti pravni značaj rješenja Skupštine Opštine Visoko od 11.12.1973. godine kojim je izmijenjeno pravosnažno rješenje Skupštine Opštine Visoko od 24.12.1970. godine. Naime, rješenjem od 24.12.1970. godine od pravnog prednika tužitelja, za potrebe izgradnje magistralnog puta, ekspropisane su nekretnine k.č. br. 351/3 u površini od 926 m², k.č. br. 253/1 u površini od 875 m², na kojoj se nalazi stambena zgrada i prateći objekti, i k.č. br. 253/3 u površini od 367 m². Rješenjem od 11.12.1973. godine izmijenjeno je rješenje od 24.12.1970. godine, tako da su od pravnog prednika tužitelja ekspropisane samo nekretnine k.č. br. 351/3 u površini od 926 m² i k.č. br. 253/1 u površini od 624 m², tako da se izmijenjenim rješenjem zapravo smanjila površina ekspropisanog zemljišta prednika tužitelja upravo za površinu od 618 m².

U pogledu pasivne legitimacije tuženih u ovoj pravnoj stvari, na koju se odnosi pravno pitanje naznačeno pod brojem 3, drugostepeni sud je u obrazloženju svoje presude (strana druga, pasus pretposljednji) naveo slijedeće: „Kada je u pitanju strana legitimacija (pasivna) prvostepeni sud je utvrdio, što se žalbom ne osporava, da su tuženi stvarno legitimisani i za takvo utvrđenje u obrazloženju (peta stranica) dao jasne i dostatne razloge“.

Međutim, peta stranica obrazloženja prvostepene presude uopšte ne sadrži takav pravni zaključak prvostepenog suda. Naprotiv, prvostepeni sud je na strani 9, pasus četvrti, obrazloženje svoje odluke izrazio pravni stav da drugotuženi nije pasivno legitimisan u ovoj pravnoj stvari, a taj zaključak, suprotno navodima drugostepenog suda, tužitelji su osporili u svojoj žalbi (strana treća i četvrta žalbe).

Stoga je obrazloženje drugostepenog suda u pogledu pasivne legitimacije drugotuženog kontradiktorno i nejasno i ne odgovara standardima obrazložene sudske odluke (članovi 231. i

191. stav 4. ZPP u vezi sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda), kako je to pravilno ukazano u reviziji, uslijed čega za sada nije ni moguće izraziti pravni stav povodom treće postavljene pravnog pitanja.

Sentenca:

Okolnost da je određeno zemljište upisano u zemljišnoj knjizi kao dobro u općoj upotrebi ne znači, sama po sebi, da se zaista radi o takvom dobru, ukoliko se to zemljište, zbog deeksproprijacije, nikada faktički nije ni koristilo kao dobro u općoj upotrebi.

Baza sudske prakse

3. Sudska zaštita prava na posjed; Deklaratorna tužba

Čl. 319., čl. 52. i čl. 58. Zakona o stvarnim pravima („Službene novine F BiH“, broj 66/13 i 100/13).

Presuda Vrhovnog suda F BiH, broj 126 0 P 186576 22 Rev od 16.05.2023. godine

Pitanje:

„Da li je pozitivnim propisima, vlasniku stvari, u slučaju postojanja pravnog interesa, dato ovlaštenje u sudskom postupku utvrđivati da je nosilac prava na posjed na nekretnini i shodno tom utvrđenju da se upiše kao posjednik u javnim registrima nekretnina – katastarskom operatu, odnosno da li se sudska zaštita osim zaštite posjeda stvari – faktičkog stanja, pruža i pravu na posjed?“

Tužitelj se poziva i na sudsku praksu – suprotan pravni stav koji sadržan u presudi Vrhovnog suda F BiH Broj 32 0 P 130215 18 Rev od 07.03.2019. godine.

Iz obrazloženja:

„...Naime, tačno je da je posjed faktička vlast koju neka osoba ima u pogledu određene stvari, kao i da posjed nije pravo, već činjenica, što znači da posjednik ne mora biti i vlasnik, ali posjed je stečen kad stjecatelj uspostavi svoju faktičku vlast u pogledu stvari - čl.319. Zakona o stvarnim pravima („Službene novine F BiH“, broj 66/13 i 100/13).

Budući da svoje pravo na posjed tužitelj izvodi iz prava vlasništva koje je stekao na osnovu odredbi člana 52. i 58. Zakona o stvarnim pravima, u postupku da je dokazao da je u posjedu garaže duže od 20 godina, što mu tuženi nije nikad osporio, tužitelj ima pravni interes da se kao vlasnik i posjednik, upiše ne samo u zemljišnim knjigama, već i u katastar nekretnina. Naime, u pravilu je vlasnik, ujedno i posjednik stvari, jer ga njegovo pravo vlasništva ovlašćuje na posjed stvari - da stvar upotrebljava, koristi je i s njom raspolaže, pa kako je u Katastru Općine Lukavac, kao posjednik predmetne garaže upisan tuženi, to je osnovan i zahtjev da se u katastarskom operatu Općine Lukavac tužitelj upiše kao posjednik garaže...“

Sentenca:

Posjed je stečen kad stjecatelj uspostavi svoju faktičku vlast u pogledu stvari - čl.319. Zakona o stvarnim pravima. Budući da svoje pravo na posjed tužitelj izvodi iz prava vlasništva koje je

stekao na osnovu odredbi člana 52. i 58. Zakona o stvarnim pravima, u postupku da je dokazao da je u posjedu garaže duže od 20 godina, što mu tuženi nije nikad osporio, tužitelj ima pravni interes da se kao vlasnik i posjednik, upiše ne samo u zemljišnim knjigama, već i u katastar nekretnina.

[Baza sudske prakse](#)

STVARNO PRAVO/PARNIČNI POSTUPAK

1. Raspravljanje po vlasničkoj tužbi i sticanju vlasništva na osnovu zakona u istoj parnici

Član 8. Zakona o parničnom postupku F BiH

Član 126. i 127. Zakona o stvarnim pravima F BiH

Rješenje Vrhovnog suda F BiH, broj 17 0 P 110863 23 Rev od 20.02.2024. godine

Pitanja:

„1. Da li odredba člana 74. stav 1. Zakona o parničnom postupku FBiH jeste isključenje mogućnosti uopšte za protutužbu ili je to određiva mogućnost za istu-podnošenje protivtužbe najkasnije na pripremnom ročištu. Posebno kada protutužitelj dokaže da greškom suda nije bio uopšte stranka u postupku iz kojeg je proizašao novi sporni parnični postupak

2. Da li je sud dužan u dvije parnice za nekretnine koje su obuhvaćene u oba parnična predmeta taj postupak prekinuti po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke ako se radi o dva različita predmeta-osnova potraživanja istih stranaka, ali sa suprotnim stranačkim ulogama posebno kada jedan tužitelj dokaže da nije bio uopšte, a morao je biti stranka u postupku temeljem kojeg je nastao sporni parnični postupak čiji se prekid traži a sve kako to određuje član 379. stav 1. tačka 1. Zakona o parničnom postupku FBiH.“

Iz obrazloženja:

„...Tuženi navedena pravna pitanja smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava jer o tom pitanju Ustavni sud Bosne i Hercegovine zauzeo suprotno pravno shvatanje i u prilog navedenoj tvrdnji revident je priložio Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine Ap-2279/21 od 20. oktobra 2021. godine u kojoj je taj sud u pogledu procesnog značaja rješavanja protivtužbenog zahtjeva zauzeo suprotno pravno shvatanje od onoga izraženog u pobijanoj presudi.

Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi odlučivanje po reviziji, bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da su postavljena pravna pitanja, koja su međusobnoj vezi, važna za osiguranje jedinstvene primjene prava, ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, kao i pravne sigurnosti.

Tužitelji su svoju tužbu zasnivali na odredbama članova 126. i 127. Zakona o stvarnim pravima, postavivši zahtjev u smislu vlasničke tužbe – *rei vindicatio*. Kada je u pitanju ova vrsta vlasničke tužbe, valja reći da za ovu tužbu nije dovoljno da tužitelj navede da je vlasnik

stvari, nego mora dokazati činjenice na kojima zasniva svoje pravo svojine. Teret dokazivanja pada na tužitelja.

U konkretnoj parnici tuženi se branio prigovorom da su prvo njegov otac, a kasnije on u dugogodišnjem posjedu predmetnih nekretnina tj. u vremenu od preko 40 godina. Dakle, tuženi je istakao prigovor da je stekao pravo vlasništva dosjelošću na dijelovima spornih parcela, koje su upisane na tužitelje. Ovako istaknuti prigovor predstavlja materijalno - pravni prigovor u smislu odredbe člana 58. Zakona o stvarnim pravima, pa je u takvom slučaju na tužiteljima bio teret dokazivanja, ne samo da je nekretnina kupljena, nego prema pravilu „da niko na drugoga ne može prenijeti više prava nego što ga sam ima“ (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*) mora dokazati da je i njegov prethodnik bio vlasnik.

Imajući u vidu naprijed rečeno, prigovor tuženog da je stekao pravo vlasništva dosjelošću, prvostepeni sud je trebao raspraviti u ovom postupku i bez postavljanja protivtužbenog zahtjeva, što propušta pri čemu zanemaruje saglasne iskaze saslušanih svjedoka o dugogodišnjem postojanju ograde između parcela stranaka. Naime, prvostepeni sud u obrazloženju presude interpretira iskaze stranaka i svjedoka, ali iste pogrešno cijeni smatrajući ih irelevantnim (stranica 8., pasus četvrti) s tim da „nesporno utvrđuje da tužitelji i saslušani svjedoci svi istovjetno potvrđuju da predmetna oграда koja se nalazi na licu mjesta postavljena za života pravnih prednika...“. Takva ocjena dokaza od strane prvostepenog suda je proizvoljna i paušalna i nije izvršena u skladu sa odredbom člana 8. ZPP, a što drugostepeni sud propušta da sankcioniše i pored izričito istaknutih prigovora u žalbi, na koji način i sam čini povredu odredbe člana 8. ZPP u vezi sa članom 209. istog zakona, zbog koje su nižestepene presude morale biti ukinute.

Kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud umjesto da rješava prigovor tuženog, on dalje griješi (nepotrebno inicira više novih parnica), kada kod takvog stanja stvari odbija da raspravlja i po postavljenom protivtužbenom zahtjevu, kao po samostalnoj tužbi, iako je za takvo raspravljanje u konkretnom slučaju imao ispunjene uslove.

Kako je i materijalno pravo u drugostepenoj presudi pogrešno primijenjeno, to je primjenom odredbe člana 249. stav 1. u vezi sa članom 250. stav 2. ZPP reviziju valjalo uvažiti i odlučiti kako je navedeno u izreci ove revizijske odluke...”

Sentenca:

Kada tužitelji vlasničkom tužbom traže predaju u posjed dijela nekretnina na kojoj su upisani kao suvlasnici, materijalno-pravni prigovor tuženog da je na predmetnim nekretninama stekao pravo vlasništva dosjelošću, sud je dužan raspraviti i bez postavljanja protivtužbenog zahtjeva.

[Baza sudske prakse](#)